

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ

29-30 квітня 2021 року
(частина II)

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

**МАТЕРІАЛИ
III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ШЛЯХИ
РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

29-30 квітня 2021 року

(частина II)

**Львів
2021**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти (частина II): матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 квітня 2021 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2021. – 84 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються концептуальні шляхи розвитку науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

ЗМІСТ

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ.....	6
<i>Гірман А.П., Кожушина С.В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	6
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	8
<i>Арович Н.М.</i> ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ	8
<i>Вакушина С.В.</i> ГУРТКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	9
<i>Васяк К.О.</i> СУЧАСНІ СВІТОВІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
<i>Довгуша Р.О.</i> СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ АПК В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОДАТКОВИХ РЕЖИМІВ	12
<i>Єфременко О.С.</i> ТОВАРНИЙ АСОРТИМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА	14
<i>Мусій Ю.Р.</i> ІНФЛЯЦІЯ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ФАКТОР ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ	16
<i>Перцев Д.В.</i> МЕТОДИ РОЗРОБКИ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	17
<i>Трофименко О.О.</i> МЕХАНІЗМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ІННОВАЦІЙ.....	19
<i>Цуканова Є.Р.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ЗА ДОПОМОГОЮ АВС-АНАЛІЗУ	21
<i>Цуканова Є.Р.</i> НЕФІНАНСОВІ МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ ДЛЯ СУЧАСНИХ КОМПАНІЙ	23
ІСТОРИЧНІ НАУКИ	24
<i>Олійник В.М.</i> РОЗВИТОК МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ У ЛОНДОНІ ВІКТОРІАНСЬКОЇ ДОБИ	24
МЕДИЧНІ НАУКИ	26
<i>Гайдур М.В.</i> «ЦИТОКІНОВИЙ ШТОРМ» ПРИ ГРИПІ.....	26
<i>Гал В.О.</i> РОЛЬ КЕРАТИНОЦИТІВ У РОЗВИТКУ ЗАПАЛЕННЯ ПРИ АТОПІЧНОМУ ДЕРМАТИТІ.....	28
<i>Ігнатюк Ю.А.</i> АНАЛІЗ ЗАХВОРЮВАНOSTІ НА МЕНІНГОКОКОВУ ІНФЕКЦІЮ ДІТЕЙ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ	31
<i>Кухарик Ю.А.</i> РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	32
<i>Попович П.В.</i> АСПІРИН ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИ ГЕПАТОЦЕЛЮЛЯРНІЙ КАРЦИНОМІ ТА КОЛОРЕКТАЛЬНОМУ РАКУ	34
<i>Рубцова Є.Ю., Єніфанова М.О.</i> ОЦІНКА АДАПТАЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	35

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ.....	36
<i>Radion N.O., Kuzmich O.</i> INTRODUCTION OF INNOVATIVE TEACHING METHODS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS A MEANS OF STUDENTS' SELF - REALIZATION. 36	
<i>Бурма А.С.</i> ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ТА ЇХ СІМ'ЯМИ	37
<i>Данилюк З.М.</i> РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА.....	39
<i>Маркусь О.І.</i> ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	41
<i>Судоплатов О.В.</i> ПСИХОТАКТИЧНИЙ ТРЕНІНГ - МЕТОД ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ	43
<i>Черненко В., Чернятіна В.</i> РОЛЬ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	44
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ.....	46
<i>Вонс О.-М. С.</i> РОЛЬ ПРИВ'ЯЗАНOSTІ У РОМАНТИЧНИХ СТОСУНКАХ	46
ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКИ	47
<i>Глюценко А.О.</i> CLINICAL TRIALS.....	47
<i>Харченко А.Ю.</i> DRUG DEVELOPMENT.....	48
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ	49
<i>Фонтош В.В.</i> ІНФОРМАЦІЙНА ЕНТРОПІЯ – ОСНОВНА СКЛАДОВА ШВИДКОСТІ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ.....	49
ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА І СПОРТ	51
<i>Борейко В.Ю.</i> СПОРТ ЧИ ДІЄТА.....	51
ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ	52
<i>Бондаревська М.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	52
<i>Легка Ю.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	53
<i>Литвинова Т.П.</i> НАПИСАННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ЗАСОБУ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	54
ЮРИДИЧНІ НАУКИ.....	55
<i>Агасєва Ханум Аліадін кизи</i> ГАРАНТІЙНА ФУНКЦІЯ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ: ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ТА ЗАКРІПЛЕННЯ В КОНСТИТУЦІЯХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ.....	55
<i>Берестова Т.О.</i> ПІДСТАВИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВТРАТУ І НЕДОСТАЧУ ВАНТАЖУ	57
<i>Візняк Д.А.</i> ЗАБОРОНА ВИСЛАННЯ ТА ПРИМУСОВОГО ПОВЕРНЕННЯ ЯК БЕЗУМОВНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВ У СФЕРІ ПРАВ БІЖЕНЦІВ	58

Волошина Ю.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСНИХ ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В РАЗІ ПОГРОЗИ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ	60
Дяченко С.В., Майк А.В. ОСОБИСТІ ПОГЛЯДИ ТА ПОГЛЯДИ РІЗНИХ ВЧЕНИХ ЩОДО УЧАСТІ ЕКСПЕРТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	62
Євтушенко Я.М. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ З ПОХІДНИМИ НАСЛІДКАМИ	63
Заточна В.О. СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД КРІЗЬ ПРИЗМУ РІШЕНЬ ЄСПЛ	65
Зінюк І.В., Дяченко С.В. ЗАВЕРШЕННЯ СПОРУ МИРОВОЮ УГОДОЮ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	66
Лукашенко М.І. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНІ	69
Марушевська Д.О. СПОСОБИ ТА МЕТОДИ ОФІЦІЙНОГО ТЛУМАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ.....	70
Михайлюта Д.С. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ	72
Панченко Є.О. ЩОДО ПИТАННЯ ФУНКЦІЙ КРИМІНАЛЬНОЇ СУБКУЛЬТУРИ	74
Плетньов О.О. ДО ПИТАНЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНО ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ	75
Почапська Л.В. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ПРАЦІ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ТА ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я.....	77
Русов А.А. ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННІ У СФЕРІ ОСВІТИ.....	78
Сабадирь В.О. УСИНОВЛЕННЯ ІНОЗЕМЦЯМИ ЗА НОРМАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА	80
Стогній В.О. ІНСТИТУТ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	81
Шарович Д.Я. ЩОДО ПРОДОВОЛЬЧОЇ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ООН.....	83

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

Гірман А.П.,

*к.політ.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
регіональних студій та туризму,*

Кожушна С.В.,

студентка 3-го курсу спеціальності «Туризм».

Університет митної справи та фінансів

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Сьогодні туристична галузь розглядається як одна з найбільш прибуткових галузей світового господарства. Успішне функціонування туристичної галузі впливає на економічний розвиток країни в цілому та її туристичних регіонів. В той же час формування туристичної галузі проходить безпосередньо під впливом туристичної політики, яка може бути спрямована як на розвиток окремих регіонів, видів туризму, туристичні ресурси й об'єкти, так і на туристичні потреби населення.

Проблеми формування туристичної політики на регіональному рівні досліджували такі вчені, як: Варналій З.С., Голод А.П., Караванський О.В., Кудла Н. Є., Матвеева О. Ю., Підвальна О. Г. тощо.

Поняття «туристична політика» бере свій початок з того часу як туризм перетворився у масове соціально-економічне явище та став відігравати важливу роль в економіці багатьох країн, в тому числі і в Україні. За своїм етимологічним походженням воно пов'язано з грецьким словом «polis», за допомогою якого у стародавній Греції визначався простір, де стикаються різноманітні інтереси [7].

Туристична політика – це політика органів державної влади, спрямована на розвиток та подальше удосконалення туристичної сфери. Це означає що реалізують туристичну політику перш за все органи державної влади, а отже туристична політика є складовим елементом державної політики, і має ґрунтуватися також на всіх тих нормативно-правових актах, на яких ґрунтується політика у певній державі [3].

Туристична політика держави покликана забезпечувати ефективне використання туристичних ресурсів; розробляти стратегічні плани щодо розвитку туризму з метою уникнення можливих серйозних екологічних та соціально-культурних проблем; сприяти поліпшенню довкілля; забезпечувати високий рівень задоволення потреб туристів з одночасним збереженням привабливості місця туристичного призначення тощо [5].

Держава є основним, але не єдиним суб'єктом реалізації туристичної політики. Вирішальне значення для реалізації туристичної функції на регіональному рівні мають органи місцевого самоврядування туристичних регіонів.

Основою для формування регіональної туристичної політики має бути створення умов для повноцінної реалізації найважливіших функцій туризму:

- рекреаційно-оздоровча функція реалізується на соціокультурному рівні, її основна мета – відновлення фізичних та психічних сил людини поза місцем постійного проживання;
- пізнавальна функція реалізується на соціокультурному рівні, здійснення якої пов'язано з когнітивними особливостями поведінки людини під час подорожей;
- культурна функція має двосторонній характер, адже з одного боку культура має вплив на стимулювання туризму, а з іншого – туристична діяльність здійснює різносторонній вплив на культурне середовище;
- функція формування екологічної свідомості пов'язана із особливостями використання природних ресурсів у туризмі;
- просторова функція туризму пов'язана із розбудовою на основі наявних туристичних ресурсів і об'єктів інфраструктурної мережі, яка допомагає більш ефективно задовольняти потреби туристів;
- урбанізаційна функція пов'язана із просторовою функцією туризму та сприяє збільшенню кількості населення, що постійно та сезонно перебуває в містах-дестинаціях, впливає на значне збільшення

зайнятості та доходів у сфері обслуговування, призводить до поширення міського способу життя серед населення менш урбанізованих туристичних районів [8].

Як зазначає науковець Н.Є. Кудла важливою діяльністю, яка належить до компетенції органів місцевого самоврядування у сфері локальної туристичної політики, є популяризація своєї території і окремих туристичних продуктів. Ця необхідність виникає із покладених завдань за умови ринкової економіки. Вимоги щодо ефективності популяризаційних заходів полягають у: професійності промоції, точності й достовірності інформації, мовної доступності, комплексності популяризаційних матеріалів, узгодженості й координації заходів, видавничій справі, участі у виставках тощо. Популяризація туристичної місцевості має здійснюватися у межах всього регіону, місцевих туристичних об'єктів, окремих продуктів, а також окремих складових туристичної інфраструктури. Тобто, одним із ключових елементів, що засвідчує активну участь органів місцевого самоврядування у туристичній індустрії, є робота зі створення туристичної пропозиції [5].

Сфера туризму відіграє помітну роль у регіональній економіці, що, відповідно, потребує розвитку місцевої інфраструктури, диверсифікації видів туристичних послуг, підвищення ефективності управлінських рішень щодо регулювання галузі та реалізації стратегічних пріоритетів, відповідно до стану та тенденцій кон'юнктури внутрішньо-регіонального туристичного ринку. Але стратегічний розвиток туризму в регіонах значною мірою залежить від факторів зовнішнього середовища, рівня фінансового забезпечення галузі [6].

Одним з інструментів реалізації регіональної туристичної політики, який у сучасних умовах дає змогу сконцентрувати фінансові, трудові, матеріально-технічні й інші ресурси, скерувати потенціал підприємств, установ, організацій на вирішення пріоритетних завдань, спрямованих на покращення стану санаторно-курортного господарства, туризму і відпочинку та створення належних умов для забезпечення якісного зростання рівня туристичних послуг, є регіональні програми розвитку рекреації і туризму [7].

Ефективна програма розвитку рекреації і туризму в регіоні має виконувати основні функції:

- регулююча – визначальний фактор ухвалених рішень, що забезпечують реалізацію визначених завдань, є інструментом прямого впливу на суб'єктів, відповідальних за її виконання, може бути реалізована лише в тому випадку, якщо програма була ухвалена як обов'язковий документ або якщо існують адекватні відносини між суб'єктами, які ухвалюють рішення, та суб'єктами, що забезпечують їх реалізацію;
- контролююча – основа для оцінки ефективності органів, відповідальних за реалізацію політики, безпосередньо пов'язана з регуляторною функцією;
- координаційна – програма є документом, що стосується різних суб'єктів локального та регіонального розвитку, які мають координувати свою діяльність, щоб вона відповідала стратегічним цілям, в туризмі ця функція є особливо важливою;
- інформаційна – збір інформації про напрями розвитку туризму в регіоні та рішення органів влади;
- стимулююча – вимагає від владних структур шукати найкращі рішення для вирішення проблем розвитку туристичної сфери регіону;

– рекламна – програма виокремлює ті цілі регіонального розвитку туризму, які є привабливими для представників різних бізнес-середовищ та туристичного ринку загалом; програма також повинна показувати переваги, які суб'єкт господарювання може очікувати від участі в її реалізації; важливо, щоб програма показала, що її цілі можна досягти завдяки зовнішнім джерелам фінансування (інвесторам та донорам) [8].

Реалізація зазначених функцій має бути спрямована на забезпечення досягнення основних цілей регіональної політики у сфері туризму: збільшення доходів регіону, місцевого бізнесу та жителів; підвищення туристичної конкурентоздатності регіону; створення нових робочих місць; економічне зростання регіону з урахуванням принципів сталого розвитку [8].

Отже, туристична політика держави спрямована на ефективний розвиток туристичної сфери. Туристична політика на регіональному рівні здійснюється у складі державної політики та на рівні окремих туристичних регіонів. Вона повинна максимально враховувати місцеву специфіку туристичної галузі, сучасний та перспективний рівень розвитку туризму в регіонах.

Програми розвитку рекреації і туризму в регіоні повинні узгоджуватися з іншими програмними документами та стратегіями, виконувати основні функції та передбачати заходи щодо забезпечення безпеки в галузі туризму.

Література

1. Варналій З.С. та ін. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія. Київ: НІСД, 2007. 820 с.
2. Голод А.П. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування: монографія. Львів: ЛДУФК, 2017. 350с.
3. Друк В. В. Особливості політики держави у сфері гірського туризму. Держава та регіони. Серія, Державне управління. - 2012. - N 2. - С. 57-62
4. Караванський О.В. Регіональна політика України на сучасному етапі. Регіональна економіка. 2005. № 4. С. 170–182.
5. Кудла Д.С. Формування туристичної політики на регіональному та місцевому рівнях. Регіональна економіка. 2012. - №3. – С. 43-48.
6. Матвеева О. Ю. Огляд актуальних тенденцій розвитку туристичної галузі в Дніпропетрівській області: державно-управлінський аспект. Ефективність державного управління.– 2019.– Вип. 3 (60).–С. 116-130
7. Мельниченко О. А., Шведун В. О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія. Харків. 2014. 155 с.
8. Підвальна О. Г. Концептуальні засади формування регіональної політики у сфері туризму. Ефективна економіка. 2020. № 6. – URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7981>

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Арович Н.М.,

*студентка інституту Економіки і менеджменту
Національного університету «Львівська Політехніка»*

ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Держава як економічний суб'єкт має певні функції які вона зобов'язується виконувати для добробуту населення та процвітання країни в цілому. Однією з основних таких функцій є забезпечення громадянам достойного рівня життя, у випадку коли самі вони цього зробити не можуть.

Соціальне забезпечення повинно бути справедливим, враховувати реальні потреби категорії населення, що підпадає під державний соціальний захист, мати зрозуміле для широкого загалу нормативне забезпечення та гарантувати допомогу всім хто цього реально потребує.

Згідно зі ст. 46 Конституції України: «Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх в разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, в тому ж у старості». Ця стаття також визначає мінімальний рівень соціального забезпечення: «Пенсії та інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму встановленого законом» [1].

В Україні введено п'ять основних видів соціального страхування: пенсійне; у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та втратами зумовленими похованням; медичне – на випадок хвороби; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; на випадок безробіття та інші види страхування, передбаченні законами України [2, с. 57].

Основною метою соціального забезпечення в Україні є надання громадянам незалежно від походження, соціального статусу, статі, раси можливості жити на достойному рівні, та, якоюсь мірою, вирівнювати можливості різних верств населення для попередження конфліктів.

Для фінансування соціальних видатків держави існують фонди соціального страхування, до яких входять Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонд загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття, та Пенсійний фонд України.

До головних проблем сучасного соціального забезпечення можна віднести недосконалість нормативно-правової бази у сфері розподілу допомоги, не врахування реальних цін при визначенні прожиткового мінімуму, розподіл витрат людям, реальний майновий та фінансовий стан яких не проходить належної перевірки на достовірність, в результаті чого з'являється широке поле для діяльності недобросовісних громадян.

Важливий аспект розвитку соціального захисту в Україні я також вбачаю у реформуванні пенсійної системи. Сучасна солідарна пенсійна система (коли громадяни, які працюють, утримують теперішніх пенсіонерів за рахунок внесків у пенсійний фонд) потребує переходу на накопичувальну (коли працюючий сам відкладає у спеціальні пенсійні фонди свою майбутню пенсію), адже цей розподіл буде більш ефективним і справедливим. Проте не варто забувати що при переході, на теперішніх працюючих буде велике навантаження, тому це питання потребує детального розгляду і досконалої нормативної бази.

Для покращення стану соціального захисту в Україні потрібно переймати досвід розвинених країн, але з обов'язковим врахуванням українських реалій. Різні види соціальної допомоги, яка може надаватися одній особі необхідно узгоджувати між собою. Деякі функції держави можна перенести на благодійні організації. Соціальний захист тільки тоді буде ефективний коли всі громадяни будуть брати відповідальність за відомості що надають до державних органів та свідомо ставитися до споживання.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Хлод Н.М. Розподіл доходів та бідність у перехідних економіках: монографія / Н. Хлод. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 57 с

Вакушина С.В.,

викладач соціально-економічних дисциплін

Красноградського педагогічного фахового коледжу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

ГУРТКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У сучасних умовах розвитку вітчизняної системи освіти зростають вимоги до виховання творчої особистості здобувача освіти, який є активним суб'єктом соціальної взаємодії, прагне самовизначитися, реалізувати свій потенціал. Важливе значення має самоосвіта, самостійна робота, участь у наукових дослідженнях, виконання професійних завдань, спілкування з представниками тієї професії, яку обрав студент у закладі вищої освіти [1].

Теорія професійного становлення педагога представлена у дослідженнях Г. Васяновича, О. Психоти, В. Сластьоніна, Л. Хомича та ін.

Освітня діяльність студента характеризується метою, мотивами, пізнавальними процесами. Творчість, як процес створення нового, пов'язана з пізнавальною діяльністю здобувача освіти. Вона доповнює знання, реорганізовує наявний досвід. На основі науково-дослідної роботи та технічної творчості вдосконалюється професійна підготовка студентів. Це один із шляхів формування соціально-особистісних, загальнопрофесійних і спеціалізовано- професійних компетентностей здобувачів освіти, якщо витримуються організаційно-педагогічні умови проведення та організації роботи предметних наукових гуртків, творчих груп, товариств студентів закладів вищої освіти [3].

Творча діяльність багатогранна, її результатом може бути винахід, раціоналізація, створення нових методів вирішення економічних проблем, нових речей, технологій, що мають високу технічну або суспільну значущість та дають економічний або соціальний ефект.

Гурткова робота, як справжній мотиватор професійного зростання, позбавлена регламентації, обов'язковості у виборі тематики, дає широкі можливості для вияву активності, особистісної самореалізації здобувача освіти, привчає студентів до самостійності, формує в них вміння застосовувати отримані знання для вирішення конкретних завдань, вільно орієнтуватися у фаховій літературі, Інтернет-ресурсах, виховує цілеспрямованість, організованість.

Завданням керівника предметного гуртка є залучення студентів до засвоєння методів організації творчого процесу, до вміння самостійно накопичувати необхідні додаткові знання, аналізувати певну технічну або економічну проблему, знаходити та формувати варіанти її рішення, порівнювати їх позитивні сторони та недоліки, знаходити нестандартні гіпотези та рішення, робити обґрунтування, конструювання та технологічну проробку їх реалізації [2].

Розв'язання певної проблеми є завершенням творчого процесу мислення, тобто головного механізму у вирішенні протиріччя між проблемною ситуацією та результатом рішення проблеми або нестандартної задачі. Таким чином, у здобувачів освіти розвивається основна форма творчого мислення - здатність народжувати та формувати гіпотези, тобто пропозиції, як вирішити протиріччя наявної проблеми (задачі). Творчий пошук з визначеної проблеми завершується, коли з низки гіпотез (версій) шляхом відхилення одних з них та знаходження нових, більш обґрунтованих, одна з версій заходить доказове підтвердження. Таку діяльність вважають вищим щаблем у розвитку творчості, соціально-професійної активності здобувача освіти, залучення студентів до науково-дослідної роботи дозволяє сформуванню допитливості, ініціативності, спостережливості, відповідальності, комунікабельності, які ґрунтуються на професійних знаннях.

Цінність гурткової роботи у закладі вищої освіти полягає у створенні умов для формування важливих соціально-особистісних якостей: волі, наполегливості, критичного ставлення до себе, гнучкої взаємодії із соціальним середовищем, уміння інтегрувати знання, виявляти свої амбіції, дружньо співпрацювати у колективі, команді.

За допомогою програми Microsoft Power Point студенти демонструють результати творчої роботи. Презентації містять текст, графіку, структурно-логічні схеми, ілюстрації, результати обробки емпіричного дослідження. Це полегшує супровід доповіді студента та сприяє детальному обговоренню проекту, творчої роботи на засіданні предметного гуртка. Кінцевими результатами роботи студентів у предметних гуртках є відповідно оформлені особами сучасних комп'ютерних технологій творчі роботи - реферати, комп'ютерні програми економічних розрахунків та презентації, доповіді для студентських конференцій, молодіжних форумів, семінарів, виставок, конкурсів.

Гурткова робота, як популярна форма організації життєдіяльності студентів і невід'ємна частина освітнього процесу, є ефективним засобом формування соціально компетентної, творчо спрямованої особистості у контексті розвитку здібностей, креативності здобувачів освіти.

Література:

1. Андрущенко В. Високі педагогічні технології. *Вища освіта України*. 3307. № 2. С. 70-76.
2. Бугай Л. Створення Школи неперервної економічної освіти. *Рідна школа*. 2017. № 7-8. С. 68-71.
3. Сухова О. С. Формування підприємницьких здібностей. *Економіка в школах України*. 2010. №8. С. 23-32.

Васяк К.О.,

студентка

Поліського національного університету

СУЧАСНІ СВІТОВІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

В Україні на багатьох підприємствах є ситуація, коли управлінський персонал не приділяє достатньої уваги сучасним технологіям розвитку. У більшості випадків персонал не зосереджується на досягненні соціальної ефективності в управлінні виробничим процесом.

Це пов'язано з проблемою ряду управлінського персоналу на різних підприємствах. Якщо ви покладаетесь на міжнародний досвід, наприклад, у США, їх працівники відбираються відповідно до таких критеріїв, як освіта, досвід, психологічна доброчесність, робота в команді. Американський досвід забезпечує відповідність управлінській діяльності на основі механізму індивідуальної відповідальності, індивідуальної оцінки результатів діяльності, розробки кількісно визначених цілей, що мають короткостроковий характер [1].

Управлінські рішення зазвичай приймає конкретна особа, відповідальна за їх виконання. В Японії ситуація прямо протилежна. Спочатку вивчаються людські здібності, потім їх відбирають на посаду. Також в Японії робітників наймають на тривалу кар'єру з перспективним зростанням робочих місць, заробітна плата виплачується з урахуванням віку працівника, його стажу, освітніх якостей та здібностей. У цій країні не існує традиції поділу на три категорії працівників (кваліфіковані, напівкваліфіковані та некваліфіковані). Усі працівники на момент працевлаштування не мають кваліфікації. Вони точно вдосконалюють свої навички. Більше того, немає чіткого розмежування між технічним персоналом та робітниками.

В Японії робітників наймають на все життя, і якщо їх звільняють або кидають роботу, їм важко знайти роботу в іншій компанії. Японські фірми не мають жорсткої класифікації заробітної плати з фіксованою ставкою. Обов'язки серед людей явно не розподіляються чітко. Заохочується виконувати різні види робіт за гнучкої взаємодії між працівниками залежно від ситуації. Заробіток базується на індивідуальній оцінці працівника за багатьма критеріями.

Заробітна плата зростає зі стажем - одна з основних складових системи. Інші критерії відображають внесок праці, успіху та старанності в освіту та навчання, колективну роботу тощо. Велике значення має оцінка безпосереднього керівника. В Японії заробітна плата виплачується з урахуванням стажу, сімейного стану тощо. Коли працівник приходить після закінчення коледжу, йому виплачують зарплату, коли він одружується, потреби збільшуються, а заробітна плата зростає. Коли народжується дитина, відповідно зарплата зростає. Освіта та навчання в Японії зазвичай проводяться в межах компанії. Одна з важливих цілей - розвиток різних навичок і вмінь, необхідних конкретній компанії.

Що працівники можуть виконувати широкий спектр виробничих операцій або вони кваліфіковані для вирішення багатьох виробничих та технічних та адміністративних завдань, вони повинні бути знайомі з усією виробничо-технічною системою підприємства, вся справа використовується технологією.

Важливим фактором, який, як вважають, покращує якість HR, є його мотивація. До таких засобів мотивації належать: заохочення фізичних вправ (відновлення) для досягнення успіху в кар'єрному та діловому обслуговуванні та професійному розвитку персоналу; впровадження служби заохочення та професійного зростання; мотивація до обслуговування та професійне зростання; просування на керівні посади; підвищення заробітної плати. Важливим стимулом для якісної роботи є кар'єра. Для кар'єрного зростання слід виконувати такі вимоги: аналіз ефективності управління працею та просування по службі; аналіз ефективності навчальної програми, перепідготовки та резервування; аналіз ефективності підбору, розміщення та використання персоналу; аналіз руху персоналу.

Буде корисно здійснити облік праці, кар'єру управлінської звітності, службове та професійне підвищення та резервний персонал, просування персоналу бухгалтерів; моніторинг результативності роботи керівників відділів кар'єри управління бізнесом, контроль якості навчання належного використання персоналу. Важливою умовою підприємства є розробка планів задоволення вимог до персоналу, до науково-дослідних працівників для їх кар'єри [2-3].

Держава в цьому аспекті буде розробляти стратегії управління персоналом для досягнення та виконання таких функцій: розвиток гнучкого ринку праці, який повинен бути спрямований на центри зайнятості на робочих місцях; захист національних інтересів при експорті та імпорті робочої сили, забезпечення гнучкої заробітної плати на підприємстві з метою відповідного стратегічного підходу тощо.

Наразі є велика кількість способів підвищення ефективності управління персоналом, кожна компанія обирає шлях, який залежить від конкретних видів діяльності та особливостей вже існуючої системи управління. Найвища ефективність адміністративної діяльності досягається у тому випадку, коли вони застосовували різноманітні цілі та методи стратегії управління персоналом, які б поєднували найкращий національний та міжнародний досвід.

Список літератури

1. Козак К. Б. Управління розвитком трудового потенціалу персоналу підприємства : дис. канд. екон. Наук 08.00.04 економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / К. Б. Козак ; Херсонський Міжнародний університет бізнесу і права. Х., 2011. 245 с.
2. Грішнова О. Поливяна Н. Управління людським капіталом у контексті 4. Крушельницька О. В. Управління персоналом [навчальний посібник] / О. В. Крушельницька. К.: Кондор, 2013. –296 с.
3. Петрова І. Л. Стратегічне управління персоналом : реалії та перспективи / І. Л. Петрова // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. Т.2 Управління персоналом в організаціях. К. : Вид-во КНЕУ, 2015. С. 214-223.

*Довгуша Р.О.,
аспірант кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківського національного аграрного університету*

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ АПК В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОДАТКОВИХ РЕЖИМІВ

Розвиток аграрного сектора економіки нашої країни є пріоритетним завданням уряду. В останні роки інформаційні служби все частіше роблять акцент на демографічну ситуацію, брак кваліфікованих кадрів, диспаритет цін, низький рівень заробітної плати, звертають увагу на негативний вплив на природне середовище високо індустріальним виробництвом, на низьку якість продуктів харчування і т.д. Для забезпечення контролю за витратами бюджетних коштів, виділених на вирішення соціально-економічних проблем і створення сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі необхідна різнопланова інформація про діяльність сільськогосподарських підприємств. Сучасна реальність така, що для прийняття соціально-економічних управлінських рішень і проведення всебічного аналізу недостатньо показників, що формуються в бухгалтерській (фінансової) та статистичної звітності. Діючи вимоги до інформаційної бази управління підприємством виходять за рамки фінансових звітів і вимагають даних про соціальні та екологічні аспекти діяльності. Проблема впровадження соціальної звітності займається ряд провідних учених на міжнародному рівні - Адамса, Р. Боуен, М. Фрідман, М.Шварц і ін. Разом з тим, принесення зарубіжного досвіду у вітчизняну практику пов'язано з проблемами ідентифікації та адаптації до чинного законодавства, забезпеченням довіри до звітності про соціальну відповідальність підприємства, відсутність методичних підходів для її формування обумовлює актуальність дослідження соціальної звітності, зокрема її змісту, принципів і методики складання в підприємствах АПК. Об'єктом дослідження є процес формування соціальної звітності в сільськогосподарських організаціях для прийняття соціально-економічних управлінських рішень. Вихід вітчизняних підприємств на світовий ринок дав поштовх вивченню і ведення соціально відповідального бізнесу. Сформована відповідно до законодавства звітність є основним інформаційним джерелом взаємодії підприємства із зацікавленими сторонами. Показники про соціальну відповідальність бізнесу відносно новий інструмент не тільки для України, але і для світової практики. Сучасні дослідники соціальної звітності ще не прийшли до однозначної думки щодо її сутності.

«Соціальна звітність в широкому сенсі - це звіти суб'єктів господарювання, які включають інформацію не тільки про результати економічної діяльності (але вони залишаються обов'язковими), але і соціальні і екологічні показники. Тобто соціальна звітність є формою документального підтвердження соціальної політики, що проводиться бізнесовими колами щодо внутрішніх і зовнішніх груп зацікавлених осіб»[1].

Соціальна звітність є засобом публічного інформування всіх за зацікавлених користувачів акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів, суспільства про те, якими способами і темпами компанія реалізує закладені в своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної стійкості, соціального благополуччя та екологічної стабільності». «Корпоративна соціальна звітність - це звітність сталого розвитку, яка потенційно здатна надати інформацію, надзвичайно важливу для аналізу бізнесу, відсутню

в фінансових звітах: про ринки продукції, праці, капіталу, регулюючих органах, конкурентні переваги в зниженні витрат, диференціації продукції, формуванні та утриманні інтелектуального капіталу»[2].

Таким чином, головною метою соціальної звітності є інформування суспільства щодо пріоритетів та цінностей, цілях і завданнях, принципах і результатах роботи, а також про перспективи в сфері сталого розвитку організації.

Для вирішення нагальних проблем, що виникають у соціально-економічній сфері сільського господарства, до показників соціальної звітності з кожним роком виявляють зростаючий інтерес багато зацікавлені користувачі (табл.1)

Користувачі	Інтереси
Власники	Оцінка ефективності соціальних проєктів, формування довіри до підприємства і прийняття рішень за змістом або реалізації акцій
Менеджери	Аналіз проведених соціальних проєктів і стратегічне планування
Інші працівники підприємства	Мотивація праці, формування робочої атмосфери, зменшення розбіжностей в колективі, зростання продуктивності
Інвестори	Зменшення розбіжностей в колективі, зростання продуктивності
Контрагенти	Формування уявлення про соціально відповідальності підприємства, прийняття рішень про придбання товарів (продукції, послуг)
Держава	Ставлення до підприємства як до платника податків, прийняття рішення по уявлення судових позовів і надання податкових пільг
Місцева громада	Отримання інформації про внесок підприємства в підвищення рівня і якості життя місцевої громади, покращення соціальної інфраструктури, забезпечення зайнятості, здійснення благодійних заходів та заходів з охорони навколишнього середовища і т.д.

Для розвитку аграрного бізнесу та залучення інвесторів в сільськогосподарський сектор економіки назріла необхідність формування соціальної звітності та для підприємств АПК. Соціальна звітність повинна стати інформаційною базою для управління соціально-економічною діяльністю сільськогосподарських підприємств. Недостатній розвиток соціальної сфери призводить до масового відтоку населення із сільської місцевості, неграмотне або в гонитві за прибутком необдумане застосування хімічних препаратів, недотримання наукових технологій, ігнорування природно-екологічних аспектів завдає непоправної шкоди природним ресурсам і здоров'ю населення. [3]. Довіра до нефінансових звітів в чому залежить від проведення його аудиту та використовуваної інформаційної бази. В даний час основним інформаційним джерелом про діяльність підприємства є бухгалтерська (фінансова) звітність, яка формується в системі бухгалтерського обліку. На мою думку, саме формування інформації для нефінансового звіту в системі бухгалтерського обліку здатне підвищити її достовірність, що однак вимагає методологічного обґрунтування та організаційного забезпечення.

Розвиток і вдосконалення бухгалтерського обліку в рамках концепції сталого розвитку підприємства, через соціальну звітність в загальній системі бухгалтерського обліку, є необхідною і першочерговим завданням при вирішенні цілого комплексу проблем стійкості.

На першому етапі підготовки відповідного розділу облікової політики та формування робочого плану рахунків, слід вирішити, які господарські операції, що підлягають відображенню в бухгалтерському обліку, можна інтерпретувати як такі, що несуть соціальну значимість. Саме диференціювання всієї сукупності господарських операцій за цією ознакою, на думку багатьох авторів, дозволить відобразити в обліковій політиці підприємства стратегічні цілі, для управління соціально-економічною діяльністю підприємства.

На другому етапі слід визначити важливість, або соціальну значимість, цих операцій, що дозволить порівняти інформацію з сукупністю показників соціальної звітності.

На третьому етапі розробляється робочий план рахунків бухгалтерського обліку підприємства, призначений для відображення всіх аспектів соціально орієнтованої і соціально відповідальної діяльності

підприємства. Він може бути побудований в декількох аналітичних рівнях, які дозволяють диференціювати суми, віднесені на рахунки відповідно до інструкції по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку та вимогами міжнародних стандартів корпоративної соціальної звітності. Останній аналітичний рівень може бути початковим для соціального обліку в рамках управлінського обліку [4].

При побудові системи бухгалтерського обліку, націленої на забезпечення сталого розвитку підприємств, повинні бути переглянуті існуючі нормативні акти з бухгалтерського обліку з метою встановлення орієнтирів для підприємств, які допомогли б виробити їм облікову політику, вписується в парадигму сталого розвитку підприємств. Також необхідна поступова адаптація стандартів обліку на національному рівні.

Незважаючи на додаткові витрати по формуванню соціальної звітності, значимість таких показників для підвищення конкурентоспроможності підприємства буде щорічно зростати. Соціальний звіт, поряд з бухгалтерської (фінансової) звітністю стане для сільськогосподарських організацій основним інформаційним джерелом формування і підтримки іміджу підприємства, сприятиме завоюванню довіри клієнтів, знаходженню нових інвесторів і підтримки соціальної стабільності регіону. Соціальна звітність здатна доповнити фінансові звіти даними, що відображають перспективи компанії і поліпшити розуміння користувачами факторів, що визначають вартість компанії, як людського капіталу, інноваційного потенціалу та ін. Інтегрована звітність повинна забезпечити не тільки оцінку поточного стану діяльності підприємства, а й можливість прогнозування його роботи в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Абрамов Р.Н. Корпоративна соціальна відповідальність в умовах глобалізації // Журнал досліджень соціальної політики. - 2005. - С. 327-345.
2. Камисовская, С.В. Проблеми формування забезпечення корпоративної соціальної звітності в інформаційному середовищі бухгалтерського обліку. / С.В. Камисовская, Т.В. Захарова. // Фінансова аналітика: проблеми та рішення. - 2013. - № 24.
3. // Журнал Forbes. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.forbes.ua>.
4. Рикова, І.М., Голубева, Н.А. Дослідження еволюції корпоративної соціальної звітності підприємств. / І.М. Рикова, Н.А. Голубева. : // Міжнародний бухгалтерський облік. - 2010. - 9 (141).

Єфременко О.С.,

*Науковий керівник – Дронова Т.С., к.е.н., доцент кафедри
маркетингу та міжнародного менеджменту.*

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ТОВАРНИЙ АСОРТИМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА

Товарний асортимент на підприємстві займає найважливіше місце в товарній політиці промислового підприємства. Правильно складений асортимент товарів та послуг дозволяє залучити багатих покупців і досягти головної мети підприємницької діяльності – отримання максимального прибутку.

Товарний асортимент підприємства надає можливість визначити, що передбачає введення в асортимент нових асортиментних позицій або удосконалення існуючих на сучасному ринку.

Товар визначає результати діяльності будь-якого промислового і комерційного підприємства на розвиненому ринку, в зв'язку з чим вся сукупність заходів, пов'язаних з товаром – його створенням, виробництвом, реалізацією на ринку, сервісом, рекламою, – займає центральне місце в маркетинговій політиці. [1]

Товар – складне багатостороннє розуміння, сукупність багатьох властивостей, головними з яких є споживчі властивості, тобто здатність товару виконувати свою функцію – задовольняти потреби того, хто ним володіє. [1]

Дослідження асортиментного складу підприємства здійснено на прикладі Алкогольно-безалкогольний комбінату. Це підприємство з піввіковою історією. Перші потужності тоді ще консервного заводу були побудовані в 1962 році. У 2009 році завод змінив форму власності і у вигляді

товариства з обмеженою відповідальністю став лідером регіону з виробництва овочевих консервів, соусів, соків і мінеральних вод. 04 жовтня 2016 починається новий етап в житті заводу: відбувається потужний влив інвестицій, перепрофілювання заводу з концентрацією на виробництво алкогольних і безалкогольних напоїв, зміна технологічного парку, зміцнення кадрового складу. [2]

У Алкогольно–безалкогольному комбінаті розливу бере участь у виробництві продукції 8 цехів.

Більш, ніж 30 трав, спецій і природних компонентів використовується для виробництва настоянок і спиртових настійок.

Алкогально–безалкогольний комбінат Дніпро виробляє таку продукцію як: коньяк Araks і Наполеон (до 160 грн.), бренді «Cardinal» (до 122 грн.), Коньячний напій «Перший Український» (95 грн.), Крафтова серія ТМ «Петриківська» (до 400 грн за 2л.), AVIATOR (до 200 грн.), Billy Bones (90 грн.), La Cantina (50 грн.), Bitter (до 100 грн.), Bravo (16 грн.), Петриківська (до 200 грн.), Колос (до 90 грн.), AL CAPONE (до 90 грн.), Вода «Петриківська», «Царичанская», «Кристалл», «Сонечко» (за ціною до 60 грн за 5л.).

На сьогоднішній день підприємство, не припиняє створення нових продуктів: сидр ТМ «Bravo», настоянки на травах «Gelbe bitter» і «Rubin bitter», коньяки ТМ «Наполеон Шарль Луї».

З метою виділення частини товару, яка представляє найбільший інтерес з точки зору формування асортименту, нами використано метод АВС-аналізу (табл. 1).

Таблиця 1

АВС–аналіз асортименту товарів підприємства АБК Дніпро

№	Найменування	Значення (грн.)	Внесок %	Накопичувальний внесок %	Група
1	Віскі	17 567	35	35	А
2	Коньяк	12 564	25	60	А
3	Бренді	10 298	10	70	А
4	Вода	10 192	10	80	В
5	Вино	8 909	8	88	В
6	Настійки	6 087	5	93	В
7	Горілка	5 084	5	98	С
8	Сидр	2 123	2	100	С
Всього		72 824	100		

Джерело: розраховано [https://abkdniro.com/ru/o-kompanii/]

До групи А увійшли товари такі як: віскі, коньяк, бренді. Тоді як до групи В увійшли товари: вода, вино, настійки. До групи С увійшли товари: горілка та сидр. Підведемо підсумок, застосовуючи методи формування асортименту, підприємство може визначити перспективи розвитку асортименту на найближчий період, знайти напрями підвищення його прибутковості, опрацювати різні стратегії підтримки або відновлення балансу свого продуктового портфеля. Ефективність управління асортименту залежить від того, наскільки регулярно вона проводиться. Структура асортименту повинна переглядатися приблизно раз у півроку, а при зміні маркетингової політики – негайно. Окрім управління існуючого асортименту необхідно брати до уваги перспективи виведення на ринок нових продуктів. Та вже на етапі планування варто враховувати, який вплив на діяльність компанії вчинить просування на ринок нового товару.

Збалансований товарний асортимент – важливий чинник прибуткової діяльності підприємства. За результатами проведеного АВС–аналізу асортименту товарів АБК Дніпро, виявлено, що найбільший прибуток приносять товари групи А: віскі, коньяк, бренді.

Список літератури

1. Місце товару в маркетинговій товарній політиці URL: https://pidru4niki.com/74184/marketing/mistse_tovaru_marketingoviy_tovarniy_polititsi
2. АБК Дніпро URL: <https://abkdniro.com/ru/o-kompanii/>

Мусій Ю.Р.,
*студентка 3 курсу факультету міжнародних відносин
Львівського національного університету імені Івана Франка*

ІНФЛЯЦІЯ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ФАКТОР ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ

Інфляція, не дивлячись на велику кількість присвячених їй праць, – один із малодосліджених та недостатньо вивчених аспектів економічного розвитку країни. Це одна з найбільш гострих проблем сучасного етапу розвитку економіки в багатьох країнах світу, що негативно впливає на всі сторони життя суспільства. Вона, як особлива властивість економіки, відома вже декілька століть. Однак, в економічній теорії не існує єдиного погляду на суть цього надзвичайно складного економічного явища.

Є різні погляди на природу і причини інфляції, але переважають два напрями: перший розглядає інфляцію як суто грошове явище, спричинене порушенням законів грошового обігу; другий – як макроекономічне явище, спричинене порушенням пропорцій суспільного відтворення, і насамперед – між виробництвом і споживанням, попитом і пропозицією товарів. Тим часом інфляція є складним, багатостороннім явищем, причини якого – у взаємодії факторів сфери виробництва і сфери грошового обігу.

Інфляція є одним із найважливіших макроекономічних чинників, які, з одного боку, мають надзвичайний вплив на стан економіки будь-якої країни, а з іншого – виступають своєрідним індикатором рівноважного стану економіки. Питання розвитку і суті інфляційних процесів всебічно розглянуто і досліджено у наукових працях таких вчених, як В. Геєць, В. Варгас, Л. Томашик, С. Мочерний, О. Мельник, В. Калюжного, А. Гальчинського, В. Лисицького, І. Дорошенка, А. Щербака, А. Лічмаровської, З. Левченка.

Інфляція постійно потребує уваги суспільства та уряду, оскільки саме вона враховується при визначенні добробуту населення, розрахунку процентних ставок та різних економічних показників. Це явище, від якого залежить подальша доля України як держави, стабільність економіки та життєвий рівень населення.

Мета дослідження: вивчити і науково обґрунтувати специфічні особливості інфляційних процесів та інфляції загалом, зокрема в Україні; проаналізувати сучасний стан та особливості регулювання інфляції в Україні; простежити соціально-економічні наслідки та запропонувати напрямки державної політики для уникнення або ж зменшення рівня інфляції, поточного на цей момент в Україні.

Для досягнення вищезазначеної мети поставлені такі завдання:

- опрацювати наукову літературу і джерела з обраної теми;
- виявити сутність та зміст інфляційних процесів, простежити певну закономірність;
- дослідити основні причини виникнення інфляції;
- проаналізувати динаміку інфляційного процесу в Україні включно до березня 2020 року;
- простежити основні соціально-економічні наслідки інфляції, їхній вплив на суспільство і державу загалом;
- запропонувати шляхи подолання інфляції або ж зниження рівня інфляції, враховуючи ситуацію в країні (розвиток, ресурси, бюджет і таке інше).

Об'єктом дослідження є інфляція як макроекономічне явище, зокрема інфляційні процеси на сучасному етапі розвитку України.

Предметом дослідження є причини виникнення інфляції; особливості інфляційних процесів в Україні на сучасному етапі; соціально-економічні наслідки інфляції.

Відомі економісти завжди виявляли глибокий інтерес до виявлення причин та розробки механізмів впливу на темпи інфляції в практичній економічній політиці. Висвітлення цього питання є в працях С.Л. Брю, А. Лаффера, К.Р. Макконелла, А. Маршала, Р. Менделя, А. Пігу, П. Робертса, М.І. Туган-Барановського, А. Філіпса, І. Фішера, М. Фрідмена, Л. Харриса, Дж. Р. Хікса. Вагомий внесок у дослідження сутності державного регулювання економіки та антиінфляційної його форми зроблено Дж. М. Кейнсом.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що проведений аналіз індексу споживчих цін за 2009 – березень 2020 років, а також запропоновані шляхи подолання або зниження темпів інфляційних процесів в Україні, можуть бути використані для подальшого теоретичного й емпіричного дослідження інфляційних процесів в Україні, а також для покращення антиінфляційної політики.

У наш час інфляція – один із найбільш небезпечних процесів, які негативно впливають на фінанси, грошову систему загалом. Інфляція означає не лише зниження купівельної здатності грошей, вона підриває можливості господарського регулювання, зводить нанівець зусилля по проведенню структурних перетворень, відновленню порушених пропорцій. Інфляційний процес в Україні є досить таки нестабільним і відповідно до створених умов має порівняно великий потенціал до розвитку.

Для того, щоб подолати негативні наслідки інфляції, важливо забезпечити не її нульовий рівень, а спадну динаміку протягом перехідного періоду, дедалі більш низьку в міру реформування економіки, проведення структурних реформ, зростання продуктивності праці, підвищення ролі відсоткової ставки як інструменту монетарної політики.

Проаналізувавши проблеми, що існують у цій сфері, можна зробити висновок, що успіх антиінфляційних заходів в Україні передусім залежить від національної злагоди. Важливо, щоб Верховна Рада не приймала рішень, пов'язаних з додатковими асигнуваннями, Кабінет Міністрів припинив затвердження нових дорогих проєктів, профспілки утримувалися від вимог підвищення заробітної плати, підприємці зобов'язалися не підвищувати ціни, а Національний банк дотримувався емісійного ліміту.

Проте, варто зазначити, що боротьба з інфляцією дуже важка. Навіть коли вдається її помітно знизити, то натомість випливають такі негативні для суспільства результати, як зростання безробіття.

Література:

1. Волошенко А. О. Дослідження інфляційсуючих чинників в Україні / А. О. Волошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №9. – с. 83-92.
2. Круш П. В. Клименко О. В. Інфляція: суть, форми та її оцінка: Навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури. — 2010. — 288 с.
3. Марцин В. С. Трансформація інфляційних процесів в умовах реорганізації економіки / В. С. Марцин // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №5. – с. 25-35.
4. Михайловська І.М. Гроші та кредит : навчальний посібник / І.М. Михайловська, К.Л. Ларіонова. – Львів: Новий світ-2000, 2006. – 432 с.
5. Норенко В.С., Чайковська М. А. Сучасний стан та особливості регулювання інфляції в Україні [журнал] – «Молодий вчений». – 5 травня 2014 року. – с. 15-20.

Перцев Д.В.,

здобувач вищої освіти СВО бакалавр, ОПП Маркетинг,

Науковий керівник – Сокол П.М.,

к.е.н, доцент кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту.

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

МЕТОДИ РОЗРОБКИ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Рекламна кампанія – це сукупність заходів, які проводяться з метою привернути увагу цільової аудиторії до товарів, продуктів, послуг виробника. Ефективність рекламної кампанії залежить від змісту рекламного звернення, часу проведення та ступені дотримання етапів розробки рекламної кампанії.

Основні види реклами: 1) Рекламна компанія по переслідуванню цілям, тобто привертання уваги до бренду, з наміром його покращення на просування, стимулювання продажу товару, розширення аудиторії; 2) Рекламна компанія по територіальному охопленню – локальні, регіональні, федеральні кампанії; 3) Рекламна компанія по інтенсивності впливу – рівні, наростаючі, спадні. У випадку рівної рекламної кампанії заходи рівномірно розташовуються у часі, наприклад, телевізійна реклама — один раз у тиждень у визначений день, рекламні публікації в газеті — також через рівні проміжки часу. Цей тип рекламних кампаній має сенс при досить високій популярності рекламодавця, при рекламі, що нагадує. Наростаюча рекламна кампанія будується за принципом посилення впливу на аудиторію. Такий підхід доцільний при поступовому збільшенні обсягу випуску рекламованого чи товару його постачань від

виробника. Спадна рекламна кампанія є найбільш прийнятним її типом при реалізації обмеженої по обсязі партії рекламованого товару. В міру його реалізації, зменшення його кількості на складах знижується інтенсивність рекламної підтримки [1, с.62-67].

Вся маркетингова діяльність підприємства – це основа на яку спирається розробка стратегії рекламної кампанії. Адже якщо допустимо ціль маркетингу – збільшити обсяг продажів, то мета рекламної кампанії повинна бути – підштовхнути покупця до придбання товару, тобто вплинути на нього так, щоб він більше купував. А якщо мета рекламної кампанії буде закріпити образ фірми в очах покупця, то така різниця цілей призведе до краху і в остаточному підсумку загальної мети організації, так як цілі маркетингу виходять із загальної мети організації.

Цілі проведення рекламних кампаній можуть бути найрізноманітнішими: 1) створити сприятливий вигляд організації і товару; 2) стимулювати збут товарів і збільшити обсягів реалізації послуг; 3) переключити попит одних товарів (послуг) на інші; 4) забезпечити стабільність уявлень у покупців і партнерів про товар або підприємстві; 5) впровадити на ринок нові товари, послуги. Як головне завдання рекламної кампанії підприємства називають підвищення збуту або підтримання його на нинішньому рівні. Збут вважається першочерговим для підприємства. Однак рекламні фактори часто не впливають на збут: товар; ціна; розподіл; стимулювання. В основному через підвищення популярності і створення образу продукту і організації реклама впливає на збут. Приклад рекламної стратегії від підприємства “Прогрес” яке займається виготовленням та збутом мебельної продукції:

Етапи роботи: 1) Розробка і запуск сайт-каталогу; 2) Як тільки сайт готовий, запуск в роботу по seo + паралельно з контекстною рекламою і комплексне просування в Instagram; 3) Починаючи з другого місяця, почати підключення банерної реклами в Google і реклами в YouTube; 4) З початком третього місяця підключається месенджер-маркетинг з метою збільшення охоплення цільової аудиторії, а головне утримання цільової аудиторії в комунікаційному полі + накопичення підписаної бази потенційних клієнтів. Наявність такої бази передплатників в месенджерах дозволить з часом вибудувати систему допродаж, кросспродаж. Як точку входу в месенджер воронку використовуємо квіз; 5) Після розробки сайту підготовка щомісячного звіту і, на підставі отриманих аналітичних даних, якщо необхідно, стратегія корегується.

Очікуваний результат:

1. Перші 4-6 тижнів роботи – готовий сайт-каталог, який є основним майданчиком для продажу товару в мережі інтернет.

2. Протягом 2 місяців роботи – ефективна класична воронка, де сайт конвертує надходить трафік в цільове дію (отримання заявки / запиту, покупка через сайт або мотивація людини відвідати магазин і купити ліжко там).

3. Протягом 4-5 місяців роботи – ефективна класична воронка + месенджер воронка. На даному етапі роботи неможливо давати прогнози в цифрах. Такі прогнози доцільно вибудовувати вже після розробки сайту і, як мінімум, після 2 місяців активної роботи над реалізацією цієї стратегії.

Процес розробки рекламної кампанії поділяється на вісім етапів, реалізація кожного з них дозволяє перейти до наступного з розумінням того, що і для чого робиться та у кінцевому результаті дає обґрунтоване та виважене рішення. 1) Визначення цілей та завдань рекламної кампанії. 2) Визначення предмету рекламної кампанії та об’єктів рекламного впливу. 3) Розробка стратегії рекламної кампанії. 4) Розробка рекламних звернень. 5) Вибір засобів реклами. 6) Розробка плану рекламних заходів. 7) Розробка рекламного бюджету. 8) Оцінка ефективності рекламної кампанії [3].

Література

1. Картер Г. Эффективная реклама. - М.: Прогресс, 2001. - с.62-67
2. Офіційний сайт фабрики “Прогрес”. URL: <http://mebel-progress.com>
3. О.С. Евсейцева, Д.В. Кретова – Дослідження особливостей методики розробки рекламної кампанії вищого навчального закладу, Електронний журнал «Ефективна економіка», URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5528>

Трофименко О.О.,
к.е.н., доц., завідувач кафедри економіки та підприємництва
Міжнародного університету фінансів,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
КПІ ім. Ігоря Сікорського

МЕХАНІЗМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Енергетичні інновації відносяться до високотехнологічної сфери, тому для забезпечення її розвитку необхідно впроваджувати ефективні підходи управління знаннями та інноваціями, впроваджувати механізми інтелектуального управління мікро та макрорівнях. Узагальнення теоретичних положень теорії управління знаннями та аналіз практичного досвіду компаній в енергетичній сфері дозволяє виділити такі особливості управління знаннями та інноваціями в енергетиці, що формують механізми інтелектуального управління суб'єктами інноваційної діяльності у процесі впровадження енергетичних інновацій.

1. Забезпечення процесів збору даних та інформації, формалізації та збереження знань, а також трансферу та дифузії знань на основі потужних інформаційних платформ з використанням ІТ-рішень та автоматизованих систем прийняття рішень. Ефективне функціонування підприємств відновлюваної енергетики можливе лише на основі впровадження концепції інтелектуальної (Smart Grid) та цифрової енергетики. Адже лише застосування технологій розумної мережі створює можливості для ефективної інтеграції електростанцій на основі відновлюваних джерел енергії. Оскільки вироблення електроенергії в зеленій енергетиці значно залежить від погодних умов, то обсяг виробленої електроенергії може раптово змінюватися у часі. Тому управління мережею ускладнюється і вимагає миттєвої реакції, яку здатні забезпечити лише сучасні ІТ-рішення в межах Smart Grid.

2. Однією з особливостей систем інтелектуального управління зазначених підприємств є впровадження та застосування сучасних інформаційних технологій та інтелектуальних систем підтримки рішень. В Україні робота над впровадженням новітніх технологій в національній енергосистемі почалася відносно нещодавно. Наприклад, в традиційній енергетиці з 2014 року бельгійська компанія Tractebel займається розробкою і впровадженням низки пілотних технологій і проектів Smart Grid на рівні системного оператора — НЕК «Укренерго», мета яких полягає у зменшенні викидів CO₂ за рахунок забезпечення технічної можливості збільшення частки генерації з відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) в загальному енергобалансі країни [1]. Крім того, в жовтні 2020 року Міністерство енергетики України та корейська корпорація КТ підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо впровадження «розумного» обліку електроенергії [2]. Активними темпами інноваційні технології впроваджуються в компанії ДТЕК, функціонують розумні лічильники і автоматизовані системи електропостачання за допомогою сучасного програмного забезпечення. Найшвидшими темпами впровадження сучасних ІТ-рішень відбувається в сфері ВДЕ. Це підтверджує той факт, що для обслуговування одного з п'яти найбільших вітропарків Європи – Ботівської ВЕС холдингу ДТЕК – задіяно всього 20 осіб. Для отримання такої ж кількості електроенергії на українських ТЕС знадобилося б, у середньому, в 12 разів більше персоналу — 225 осіб [3].

3. Забезпечення процесів трансферу та дифузії знань, а також їх комерціалізації шляхом впровадження енергетичних інновацій за рахунок об'єднання фахівців світового класу та стратегічних партнерів вздовж галузевих ланцюгів створення вартості. Об'єднуючись у кооперативи, наприклад, у Німеччині, власники сонячних електростанцій на дахах здатні конкурувати на ринку електричної енергії із промисловими електростанціями [4]. Водночас, проведені дослідження, зокрема, біоенергетичного ринку України, засвідчують слабкі бізнес-зв'язки вздовж ланцюгів створення вартості, відсутність довготермінових контрактів навіть між виробниками біопалива та споживачами тепла [5]. Позитивним прикладом кооперації в сфері ВДЕ є українська компанія Rentechno, що займається випуском сонячних панелей та дахових інтегрованих рішень, активно співпрацює з відомим європейським виробником фотоелементів і сонячних

модулів SoliTek (Литва) [6]. Інша українська компанія WindFarm в 2020 р. уклала з китайською компанією POWERCHINA контракт про спільну реалізацію проекту будівництва вітроелектростанції в Україні [7].

4. Забезпечення передачі та комерціалізації знань через трансфер технологій. На базі Інституту відновлюваної енергетики НАН України створено Міжнародний інформаційно-демонстраційний центр відновлюваної енергетики та трансферу технологій, який співпрацює з відомими науково-дослідними університетами та компаніями [8]. Метою створення такого центру стала потреба проведення спільних заходів щодо підвищення енергоефективності та стимулювання використання відновлюваної енергії в різних сферах господарства, трансферу та вивчення технологій, інтеграції новітніх рішень в сфері відновлюваної енергетики та енергоефективних технологій в енергетичну інфраструктуру України;

5. Забезпечення процесів «вищлення» та залучення знань шляхом відбору та підготовки високоінтелектуальних кадрів та їх безперервного навчання. Як свідчать результати звіту Global Energy System based on 100% Renewable Energy, представленого експертами Лаппеенрантського Технологічного Університету Фінляндії та Energy Watch Group, глобальний перехід до 100% відновлюваної системи електроенергетики створить понад 36 мільйонів прямих робочих місць в енергетичному секторі до 2050 року - збільшення з 19 мільйонів робочих місць, доданих у 2015 році [9]. Тобто, ВДЕ може і буде виступати фактором забезпечення стабільного зростання економік в глобальному середовищі через створення нових робочих місць. При цьому слід врахувати, що сама галузь ВДЕ є високотехнологічною та інноваційною, тому і задіяний персонал має бути висококваліфікованим та повністю відповідати критеріям «knowledge worker». В той же час, на корпоративному рівні управління, в сфері побудови систем управління знаннями ключовими стають процеси відбору, підготовки та безперервного навчання персоналу. В Україні яскравим прикладом відповідального ставлення до процесів створення знання є холдинг ДТЕК, в центрі системи управління знаннями якого знаходиться корпоративний університет. Академія ДТЕК має 14 філій в регіонах, в яких працівники корпоративного центру та підприємств проходять програми з розвитку компетенцій, а керівники – програми розвитку управлінських навичок. Крім того, корпорація активно співпрацює з провідними технічними університетами України для підвищення якості навчання молодих фахівців, а також добору та працевлаштування талановитих студентів [3]. Таким чином, корпорація успішно реалізує процеси набуття знань шляхом «вищлення» внутрішніх знань та залучення зовнішніх знань.

Позитивною тенденцією для України в сфері підготовки кадрів для зростання енергоефективності та інноваційних технологій в енергетиці, є впровадження з 2017 року Європейської програми розвитку енергоменеджерів EUREM, провайдером якої в Україні стала Київська торгово-промислова палата, що працює за ліцензійною угодою з ТППП Нюрнберга [10]. До цієї програми долучилося більше 28 країн. Особливістю цієї програми в тому, що вона передбачає навчання спеціалістів, які будуть розробляти реальні інструменти для збереження енергії та зменшення викидів парникових газів для конкретних підприємств. Кожен з випускників по завершенню навчання захищає свій власний проект енергетичної концепції для конкретного підприємства. Можливості економії електроенергії, які виявили 5000 студентів курсу під час навчання, складають 3 млн кВт·год на рік [11].

6. Забезпечення обміну знаннями як всередині підприємств, так і з іншими учасниками ринку. Ми погоджуємося з (Maria Wier, Robbert Huggens & other), що для сучасних підприємств, зокрема, підприємств в сфері енергетики, надзвичайно значущі процеси управління знаннями вважаються внутрішніми, тобто обмін знаннями в організації, але також потік знань від зовнішніх агентів є важливим і в основному пояснюється відносинами з іншими організаціями та освітніми чи науково-дослідними установами. Тому потрібно розглядати трансформаційні процеси знань на підприємствах енергетики у тісному взаємозв'язку із зовнішнім середовищем.

Так, з метою розвитку підприємств відновлюваної енергетики, Інститут відновлюваної енергетики НАН України, Громадська Спілка «Українська вітроенергетична асоціація» та Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» проводять щорічні міжнародні енергетичні форуми, круглі столи та конференції, на яких представники різних країн та компаній обговорюють питання забезпечення збалансованого розвитку енергетичного комплексу України і її переходу до сучасної безуглецевої економіки.

7. Забезпечення процесів збору даних та інформації, набуття знань, їх комерціалізація шляхом пошуку та підтримки інноваційних ідей і проєктів. Зокрема, підтримуючи концепцію відкритих інновацій,

український енергетичний холдинг ДТЕК створив платформу, за допомогою якої будь-хто може подати свою інноваційну ідею через сайт корпорації з будь-якої точки світу. Таким чином, корпорація спрямована на пошук інноваційних ідей не лише всередині своїх підприємств, а й на ринку. При цьому перевага надається проектам, які відповідають стратегічним цілям компанії – стати вуглецево-нейтральною компанією до 2040 року [3].

Ще одним прикладом акселератора інноваційного розвитку в сфері ВДЕ є неприбуткова організація Greencubator, яка реалізує кліматичні, освітні, соціальні та медійні проекти, спрямовані на популяризацію та розкриття можливостей відновлюваної енергетики. Greencubator створює середовище для зустрічей та розвитку українських «зелених» інноваторів – ним стали енергетичні форуми на природі і з сонячними батареями EnergyCamp, які пізніше трансформувалися в TeslaCamp. [11]. Нещодавно організація стала менеджером проекту «Кліматичні ваучери» від ЄБРР та ЄС, що надало їй можливості підтримувати українські стартапи в пошуку інвестицій та проводити «зелене» підприємництво в Україні шляхом інноваційного розвитку.

Таким чином, сьогодні і великий бізнес, і представники малого та середнього бізнесу в сфері енергетики, зорієнтовані на пошук та реалізацію інновацій, які є результатом успішної трансформації та комерціалізації знань.

Література:

1. НЕК «Укренерго». Офіційний сайт. URL: <https://ua.energy/> (дата звернення: 05.03.2021).
2. Міністерство енергетики України. Офіційний сайт. URL: <http://mpe.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 27.02.2021).
3. ДТЕК. Офіційний сайт. URL: <https://dtek.com/ru/> (дата звернення: 05.03.2021).
4. 7 трендів енергетики. Еко енергія. URL: <https://ecoennerhiia.ua/news/7-trendiv-energetiki.html> (дата звернення: 25.12.2020).
5. Стан біоенергетичного ринку. Центр підтримки бізнесу м. Львів оснований на базі PPV Knowledge Networks. URL: https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Western_Ukrainian_Bioenergy_Market_Study_2017.pdf (дата звернення: 27.02.2021).
6. Рентехно . Офіційний сайт. URL: <https://rent techno.ua/en/> (дата звернення: 05.03.2021).
7. WindFarm. Офіційний сайт <https://www.windfarm.com.ua/> (дата звернення: 05.03.2021).
8. Інститут відновлюваної енергетики НАН України. Офіційний сайт <https://www.ive.org.ua/> (дата звернення: 05.03.2021).
9. Global Energy System based on 100% Renewable Energy. Report. URL: http://energywatchgroup.org/wp-content/uploads/EWG_LUT_100RE_All_Sectors_Global_Report_2019.pdf (дата звернення: 25.12.2020).
10. The Ukrainian Chamber of Commerce and Industry. URL: <https://ucci.org.ua/en/> (дата звернення: 25.12.2020).
11. Тиха революція у сфері енергетики: інновації, що зароджуються в Україні та визнаються в світі. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28810821.html> (дата звернення: 05.03.2021).

Цуканова Є.Р.,

студентка ф-ту менеджменту

Запорізького національного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ЗА ДОПОМОГОЮ ABC-АНАЛІЗУ

На сьогоднішній день ефективне управління запасами компанії відіграє важливу роль в прибутковості організації, зменшуючі витрати на зберігання. В той час, коли багато фірм не можуть реалізовувати свої товари повноцінно продаючи оффлайн, доцільно застосувати методи ефективного управління запасами.

АВС-аналіз складського асортименту дозволяє визначити найбільш затребуваний товар для клієнтів, класифікувати їх за ступенем важливості. Результатам цього дослідження дають можливість ранжувати асортимент, тим самим збільшити рентабельність організації [1].

Ціль аналізу АВС - оптимізація залишкових товарів з метою зменшення витрат на оплату зберігання продукції, що є зайвою. Найбільш поширений вид АВС-аналізу асортименту - сортування переліку певних параметрів [2]. Дані по проведенню АВС-аналізу товару ТОВ «Аверс демікс» наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

АВС-аналіз товару ТОВ «Аверс демікс»

Товарні позиції	Обсяг реалізації, шт	Частка від обсягу реалізації, %	Частка з накопичуваним підсумком, %	Група (А,В,С)
ЗІЗ	300000,00	24,00	12,94	А
Рукавички	224000,00	17,92	41,92	А
Папір та паперова продукція	150000,00	12,00	53,92	В
Письмове приладдя	110123,00	8,81	62,72	В
Миючі засоби для підлоги, вікон, меблів	97386,00	7,79	70,51	В
Засоби для дезінфекції	95438,00	7,63	78,15	В
Офісна техніка	56000,00	4,48	82,63	С
Корпусні меблі	45789,00	3,66	86,29	С
Мило, пральний порошок	30765,00	2,46	88,75	С
Офісні крісла, стільці	20225,00	1,62	90,37	С
Папки та системи архівації	15897,00	1,27	91,64	С
Інструменти	13567,00	1,09	92,73	С
Кисті, замки	13245,00	1,06	93,79	С
Банківський інвентар	12500,00	1,00	94,79	С
Розетки, кабель	11650,00	0,93	95,72	С
Посуд	10390,00	0,83	96,55	С
Текстиль	10121,00	0,81	97,36	С
Настільні набори	8069,00	0,65	98,00	С
Світильники вуличні, прожектори	7900,00	0,63	98,64	С
Кулери для води	5000,00	0,40	99,04	С
Інформаційні стенди	4200,00	0,34	99,37	С
Пожежне обладнання	3000,00	0,24	99,61	С
Світильники офісні	2600,00	0,21	99,82	С
Лампочки, лампи настільні	2250,00	0,18	100,00	С
Загальне значення	1250115	100		

За наведеними даними можна зробити висновок, що найактуальніший товар наразі є ЗІЗ та рукавички, який належить до групи А. Далі до групи В відносяться канцелярське приладдя та засоби для дезінфекції. Групу С складають різні техніка, меблі та побутові товари.

Одне з проблем на підприємствах, що мають складські приміщення та тримають на залишках товар, є нераціональне зберігання товару. Це призводить до матеріальних збитків, пошкодженню зовнішнього вигляду та цілісності упаковки, що впливає на якість продукції. Для запобігання цих проблем пропонується розташування товару за визначеними групами АВС-аналізу. Так як група А є найбільш популярною і кожен день робляться з неї відвантаження не один раз, то доречно було б розташувати її якнайближче до місця розвантаження і навантаження товару. Це заощадить час та роботу працівників складу, адже не потрібно буде пересувати товар з однієї точки складу на іншу.

Наступною за відстанню пропонується розташування товару з групи В. Асортимент продукції з цієї групи є більшим, тому і місця треба буде більше. Паперова продукція, що знаходиться на першому місці,

звичай зберігається на палетах, тому розміщення її доцільно у місці, де верхня частина простору буде використана з користю, тобто зайнята іншим товаром.

Третя група (С) буде розташована найбільш далеко від навантажно-розвантажувальних робіт за непотрібністю. Це дасть можливість визволити місце для товарів екстреного вжитку.

Отже, ABC-аналіз дозволяє визначити прибутковість та затребуваність товарних позицій, що у свою чергу дає можливість проаналізувати товарні запаси та їх кількість для ефективного використання ресурсів компанії.

Література:

1. ABC-аналіз асортимента склада [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mischenco-group.com/hranenie-na-osnove-abc-analiza/>.
2. ABC Analysis – Meaning, Categorization, Advantages, Disadvantages and Treatment [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://efinancemanagement.com/costing-terms/abc-analysis>.

Цуканова Є.Р.,

*студентка ф-ту менеджменту
Запорізького національного університету*

НЕФІНАНСОВІ МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ ДЛЯ СУЧАСНИХ КОМПАНІЙ

Сильна команда працівників - це найбільший актив у розпорядженні будь-якої компанії. Ось чому кожен керівник бізнесу повинен приділяти особливу увагу підтримці мотивації співробітників та доступних їм методів мотивації.

Щасливі працівники є кращими працівниками, створюючи конструктивне середовище, яке матиме благотворний вплив на все, від продуктивності до взаємодії з клієнтами. Створення позитивної культури на робочому місці таким чином закладе основи для стійкого успіху.

На жаль, статистика показує, що моральний дух впав майже у половини всіх підприємств по всьому світу. Якщо керівники компаній проявляють бездіяльність, то це призводить до апатії колективу, а вона в свою чергу до поганих результатів роботи та недостатньої співпраці. Більше того, співробітники будуть почуватись знеохоченими висловлювати ідеї, які потенційно можуть перетворити бізнес бажаним чином [1].

Зростання коефіцієнта плинності кадрів є ще одним наслідком, що призводить до безлічі додаткових проблем. Тому свідомі зусилля, спрямовані на підвищення мотивації та залучення співробітників, є єдиним способом подолання зростаючих викликів сучасного робочого місця.

Заробіток - основна причина роботи. Навіть коли співробітники мають інші прагнення та стимули для того, щоб пройти певний кар'єрний шлях, не можна заперечувати, що грошовий резерв стане додатковим джерелом натхнення. Це може проявлятися через покращення базової заробітної плати, хоча фінансові стимули, засновані на результатах, є, мабуть, кращими, оскільки забезпечують постійну мотивацію. Проблема грошей полягає в тому, що вони змушують нас працювати, а не викликають бажання працювати. Це дає працівникам привід брати участь у роботі щодня, але дуже мало досягає того, щоб забезпечити їх пристрасною до роботи. На жаль, відсутність внутрішнього бажання викликає вигорання у працівників. Крім того, економічні стан компанії не завжди є таким, щоб можна було дозволити мотивувати співробітників матеріально [2].

Гроші мотивують, але натхнення - це емоційне почуття, яке надходить зсередини. Таким чином, дуже важливо використовувати інструменти нефінансової мотивації. Чим довше компанія буде зосереджена лише на грошових заохоченнях, тим довше бізнес буде зазнавати обмежених результатів.

Є багато нефінансових альтернатив, які слід розглянути. Ось 5 найкращих способів підвищити рівень мотивації співробітників у всій компанії для значних і стійких удосконалень.

1. Безпека роботи. Працівники працюватимуть набагато активніше, коли знатимуть, що їхнє майбутнє за теперішнім роботодавцем. І навпаки, небезпека та невизначеність можуть зруйнувати мотивацію.

2. Гнучкість та мотивація роботи. Останнім часом для співробітників стає все доступнішою віддалена робота. Доведено, що дозволяти працівникам працювати вдома хоча б частину робочого тижня має позитивні наслідки для бізнесу. Тим часом 58% співробітників заявили, що здатність працювати вдома підвищить рівень їх мотивації. Навіть коли це не використовується як постійна основа, це може бути застосовано для підтримки співробітників, коли їхні діти хворі.

3. Повага та визнання на роботі. Дослідження показують, що похвала працівників сильно впливає на 67% працівників, що є більшим показником успіху, ніж фінансові заохочення на основі результатів (60%) та збільшення зарплати (52%). Більшість працівників проводять більше часу зі своїми колегами та роботодавцями, ніж із власними друзями. Тому почуття прийняття та оцінки може мати монументальний вплив на думки людини щодо бізнесу та його роботи в цілому [1].

4. Ротація роботи та нові виклики. Дослідження показують, що люди міняють роботу вдвічі частіше, ніж отримують підвищення по службі. Включення політики ротації робочих місць запобігає застаріванню роботи, що може продовжити середній час, проведений у компанії.

5. Користь для здоров'я. Мільйони людей хотіли б займатись спортом, але відчувають, що у них немає часу. Включення фізичної форми в робочий день може підвищити їхнє щастя, а також рівень енергії, що призводить до більшої мотивації до напруженої роботи. Це також фантастичний спосіб підтримати ідею побудови командної атмосфери, особливо шляхом подолання соціальних бар'єрів між різними групами [3].

Отже, ефективність роботи компанії напряму залежить від мотивації співробітників та їх бажання досягати більшого. Для цього необхідно докладати не тільки фінансові зусилля, а й моральні заохочення.

Література:

1. Non-Financial Methods of Motivation [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://petaurumsolutions.co.uk/blog/non-financial-methods-of-motivation/>.
2. Нематеріальна мотивація [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.management.com.ua/notes/intangible-motivation.html>.
3. Колот А.М. Мотивація персоналу: Підручник. - Вид. 2-ге, без змін. - К.: КНЕУ, 2006. -340 с.

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Олійник В.М.,

*студентка історичного факультету
Запорізького національного університету*

РОЗВИТОК МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ У ЛОНДОНІ ВІКТОРІАНСЬКОЇ ДОБИ

Час правління королеви Вікторії (1837-1901 рр.) характеризується підйомом в культурного і наукового життя країни, обумовленому бурхливим зростанням промисловості і активної колоніальної політикою. Музеї вікторіанської епохи були покликані навчити відвідувача краще ставитися до самого себе. Одним з положень Музейного Акту 1845 року була вказівка відволікати людей від «грубих і жорстоких розваг». [5]

Каталізатором реформування музейної справи була Всесвітня виставка виробів промисловості всіх націй, яка відбулася в 1851 року в Гайд-парку в Лондоні. [2] На міжнародних виставках перевіряли на практиці нові рішення експозицій та залучення до музейного фонду об'єктів з нових сфер діяльності людини (промисловості). Саме завдяки виставці 1851 року було засновано Південно-Кенсінгтонський музей, який в подальшому було названо музеєм Вікторії та Альберта. Ця установа була підрозділом Департаменту освіти та науки. [3] При музеї функціонували Школа мистецтв і Національний художній учительський інститут.

У 1850-х роках особлива увага надається оновленню та розширенню будівель вже існуючих музеїв, таких як Національна галерея, Музей мистецтва та Британський музей. У 1856 році на кошти Палати Громад було відкрито Національну портретну галерею, що мало на меті відокремити витвори мистецтва,

які зображали видатних діячів англійської політики та культури. [1] Все більшої популярності серед туристів набуває Лондонський Тауер, вже у 1855 році влада започаткувала квиткову касу при будівлі задля контрольованого доступу відвідувачів до експонатів.

Музеї наукового сектору постають як окрема категорія у 1880-х роках із поширенням ідей англійського біолога Чарльза Дарвіна з його праці «Походження видів» (1859). Так, 1881 року було відкрито Національний природничий музей, а 1885 року науковий відділ відокремився від Південно-Кенсінгтонського музею.

Інтенсифікація колоніальної політики зумовила посилення спеціалізації музеїв. У 1892 році було відкрито Музей Єгипетської Археології Пітрі. Наслідком розширення колоніальних володінь став і розвиток британських музейних колекцій індійських пам'яток у другій половині XIX ст. У свою чергу індійське повстання 1857 року спричинило зміну ставлення англійського уряду до витворів традиційного індійського мистецтва – постало питання про його збереження. Набуває популярності і ідея виняткової просвітницької місії британської нації серед населення колоніальних країн. [2]

Популяризації музеїв сприяли активні діячі політики та культури столиці. У 1868 році в Палаті лордів відбувся виступ Томаса Коноллі, в якому він вказав на обов'язок уряду засновувати більше музеїв в Лондоні для освіти робітничого класів. Томас Лорі, виробник музейного обладнання, в своїй брошурі 1885 «Пропозиції щодо заснування доступних публічних і освітніх музеїв наукових і художніх колекцій» пропонував: «В кожному містечку з населенням від п'яти тисяч і більше повинен знаходитися музей, як і в кожному районі Лондона». [4] На підтримку установи музеїв в містах виступав також Томас Грінвуд, дослідник бібліотечної та музейної справи, автор праці «Музеї та художні галереї».

Отже, період 1837-1901 років відзначився низкою якісних змін у мережі музеїв Лондону. Завдяки досягненням науково-технічного прогресу в музеях з'явилися нові експонати - фотознімки; збільшилася кількість і різноманітність етнографічних та археологічних експонатів у зв'язку з розвитком етнографічної науки та активною колонізаторською політикою імперії; підвищилася значимість інформативної і освітньо-виховної функцій; в експозиціях виявлявся еволюційний принцип розвитку, описаний Чарльзом Дарвіном.

Дослідження змін у мережі музейних установ та відповідних реформ другої половини XIX ст. у Лондоні дають нам змогу побачити як події з політичної сфери відбивалися на розвитку культури. Звернення до витоків основних принципів музеєзнавства дозволяють більш ґрунтовно ознайомитися із ними та використати в процесі модернізації сучасної музейної справи.

Література:

1. Miller E. That noble cabinet: a History of the British Museum / E. Mille., A. Deutsch. London : б. и., 1973. - 400 p.
2. Murray D. Museums. Their History and their Use / D. Murray. Glasgow : James MacLehose and Sons, MacLehose Published to the University, 1904.339 p.
3. The History of Victoria and Albert Museum: — London : Her Majesty's Stationary Office, 1976. 32 p.
4. Молозина И. В. Образовательная деятельность британских музеев второй половины XIX века // Вестник СПбГИК. 2016. №3 - 28 с.
5. Юренева Т.Ю. Художественные музеи Западной Европы: история и коллекции/ М.: Изд. «Академический проект». 2007. - 462 с.

МЕДИЧНІ НАУКИ

Гайдур М.В.,

студент 3 курсу медичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

«ЦИТОКІНОВИЙ ШТОРМ» ПРИ ГРИПІ

Вірус грипу є важливим збудником у людини і тварин зі здатністю викликати велику захворюваність і смертність. Буйна імунна реакція, індукована після зараження, була описана як пов'язана з цитокіновим штормом з надмірним рівнем прозапальних цитокінів та широким ураженням тканин. Термін «цитокіновий шторм» для опису імунної відповіді при грипозній інфекції вперше був використаний наприкінці 2003р. До цього часу індукований грипом шторм цитокінів був пов'язаний з неконтрольованими прозапальними реакціями, які в свою чергу призводять до значних імунопатологічних уражень та тяжких наслідків захворювання. Для розгляду ролі цитокінів необхідно розділити їх на ті, які є безпосередньо індуковані вірусною інфекцією (первинні цитокіни) та ті, що індукуються іншими цитокінами або особливостями імунної відповіді (вторинні цитокіни). Як тільки інфіковані вірусом грипу епітеліальні, ендотеліальні клітини та альвеолярні макрофаги розпізнаються вродженою імунною системою, ініціюється швидкий антивірусний каскад реакцій, що веде до продукції різних цитокінів зараженою епітеліальною клітиною («первинна цитокінова хвиля»), особливо інтерферони типу I (ІФН), які забезпечують збільшення експресію інтерферон-стимульованих генів (ISG) ключову роль відіграють репрезентуючі цитокіни IL-1 β , IL-18, TNF- α , IL6, та включаючи інтерферони типу I та III. Первинний цитокіновий шторм допомагає стримувати розповсюдження та розмноження вірусу, активує ефекторні клітини, які можуть виконувати більш широке знищення вірусу та вірус-інфікованих клітин, і залучати різні типи клітин, які можуть сприяти відновленню легеневої тканини. Ці клітини виділяють «вторинну хвилю цитокінів», які продовжують процес вірусного очищення, гасять запалення і намагаються відновити функцію легень, до них відносяться IFN- γ , IL 10, амфірегулін та IL-5.

IFN- γ є потужним противірусним цитокіном з численними функціями, включаючи сприяння активації DCs, посилюючи цитотоксичність інших імунних клітин, та індукує антитілоутворення В-клітинами. IFN- γ в основному виробляється Т-клітинами та клітинами природних кілерів (NK) після зараження грипом. NK-клітини продукують IFN- γ в ранніх стадіях інфекції (3–5 дні після зараження) для контролю реплікації вірусу. Нейтралізація IFN- γ за допомогою моноклональних антитіл в інфікованих грипом мишах вказує на те, що IFN- γ важливий для генерування вірус-індукованої гуморальної відповіді (імуноглобулін (Ig) G2a / с та IgG3) та впливає на місцеві клітинні реакції. Деякі види діяльності IFN- γ були пов'язані з запалення та пошкодження легень, але, здебільшого, роль IFN- γ є протективною.

IL-10 є прототиповим протизапальним цитокіном, який негативно регулює вроджений та адаптивний імунітет під час бактеріальних та вірусних інфекцій. Ефекторні CD4 і CD8 Т-клітини, що експресують високий рівень факторів транскрипції T-bet та IFN- γ є основними продуцентами IL-10. Нейтралізація CD4 і CD8 Т-клітин суттєво знижує рівні IL-10 та IFN- γ у легенях інфікованих грипом (штамом H1N1). Роль IL-10 надзвичайно важлива. Блокування атнтитілами рецепторів до IL-10 у білих мишей призвело до прогресування запальних процесів в легенях (дифузної клітинної інфільтрації) та експресії прозапальних цитокінів, що в свою чергу призвело до летального наслідку.

При інфекції грипу в людини підвищений рівень IL-10 корелює з важким запаленням легень та летальним результатом. Однак високі рівні IL-10 можуть свідчити про спробу господаря регулювати запальні пошкодження, спричинені іншими учасниками цитокінового шторму.

Недавні дослідження визначили важливу роль амфірегуліну (AREG) після перенесення грипозної інфекції. AREG належить до епідермального фактору росту (EGF) та запускає різноманітні внутрішньоклітинні сигнали. AREG конститутивно експресується у численних типах клітин і сприяє проліферації клітин і гомеостазу тканин, та відіграє ключову роль у відновленні легень після грипу. Під час інфікування AREG в першу чергу продукується ILC2, Tregs та Т-допоміжними клітинами (Th2-клітини). Ці типи клітин, які також експресують IL-33R (ST2), можуть регулювати продукування IL-33 в

«первинний шторм цитокінів» і експресують AREG для поліпшення гомеостазу легеневої тканини. Специфічна блокада AREG призводить до погіршення відновлення тканин та до після інфекційних ускладнень. А AREG –індукований колонієстимулюючий фактор гранулоцитарного макрофага (GM-CSF), зменшує можливість розвитку стафілококової ко-інфекції після грипозної пневмонії. На підставі сучасних досліджень грипозної інфекції, AREG сприяє відновленню легеневої тканини та функцій легень і може мати великий потенціал як терапевтичний засіб.

Як класичний цитокін типу 2, **IL-5** в основному виробляється Th2 клітини та ILC2 при алергіях та гельмінтних інфекціях для стимулювання дозрівання та інфільтрації еозинофілів. IL-5 індукована-еозинофілія корелювала з тяжкістю захворювання астми, а деякі клінічні випробування терапії анти-IL-5 при астмі показали зниження ускладнень захворювання. Клітини NKT, що продукують IL-33, регулюють ILC2 для продукування IL-5, що призводить до міграції еозинофілів у вогнище грипозної інфекції. Згодом IL-5 разом з IL-13 корелює з розвитком гіперреактивності дихальних шляхів (AHR), спричиненого грипом, а не з вірусним кліренсом. Тому здебільшого IL-5 не корелював із захистом та кліренсом вірусів, а скоріше із зміною клітинного середовища легень, особливо що стосується еозинофільної інфільтрації.

Потенційні функції еозинофілів у випадку інфекції грипом відкриті недавно. Одне дослідження продемонструвало, що зараження вірусом H1N1 може індукувати дегрануляцію еозинофілів, що веде до активації та проліферації CD8 T-клітин *in vitro*. У цьому випадку передача еозинофілів від заражених тварин може захистити реципієнтів проти грипу через посилення антиген-специфічних клітинних реакцій. Поєднання функцій пов'язаних з впливом еозинофілів на функцію легень вимагає подальших досліджень для визначення відносного внеску кожного виду діяльності та регуляторної ролі IL-5 у цих процесах.

Розуміння багатогранної ролі вроджених та адаптивних імунних реакцій протягом грипозної інфекції необхідне для підбору правильної стратегії лікування. А традиційний «цитокіновий шторм» повинен бути розширеним, щоб охопити різноманітність цитокінів і їхній патогенний та захисний вплив на імунітет, включаючи індукування місцевого запалення, елімінацію інфікованих клітин, вплив на модулюючи клітинні і молекулярну імунну відповідь, а також сприяння відновленню тканин і регулювання гомеостазу. Крім добре відомих противірусних цитокінів, таких як ІФН, останні дослідження включають нові підмножини цитокінів. Більша частина літератури зосереджена на сильній імунній відповіді 1 типу, яка розвивається протягом інфекції, але зараз було продемонстровано, що цитокіни 2 типу відіграють важливу роль після зараження, включаючи IL-33, IL-5 та AREG. Однак у багатьох випадках їх функції залишаються нез'ясованими або суперечливими, і потрібно значно більше досліджень, щоб визначити точне місце в імунній «мережі».

Список використаної літератури :

1. Chan MC, et al. 2005. Proinflammatory cytokine responses induced by influenza A (H5N1) viruses in primary human alveolar and bronchial epithelial cells.
2. Clark IA. 2007. The advent of the cytokine storm. Immunol. Cell Biol.
3. Ferrara JL. 1993. Cytokine dysregulation as a mechanism of graft versus host disease. Curr. Opin. Immunol.
4. Parsons PE, Eisner MD, Thompson BT, Matthay MA, Ancukiewicz M, Bernard GR, et al. Lower tidal volume ventilation and plasma cytokine markers of inflammation in patients with acute lung injury. Criticalcaremedicine.
5. Teijaro JR, Walsh KB, Cahalan S et al (2011) Endothelial cells are central orchestrators of cytokine amplification during influenza virus infection. Cell 146:980–991
6. Isaacs A, Lindenmann J (1957) Virus interference. I. The interferon. Proc R Soc Lond B Biol Sci
7. Sadler AJ, Williams BRG (2008) Interferon-inducible antiviral effectors. Nat Rev Immunol 8:559–568.
8. Davidson S, Crotta S, McCabe TM, Wack A (2014) Pathogenic potential of interferon $\alpha\beta$ in acute influenza infection. Nat Commun 5:3864.

Гал В.О.,
студент 3 курсу медичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

РОЛЬ КЕРАТИНОЦИТІВ У РОЗВИТКУ ЗАПАЛЕННЯ ПРИ АТОПІЧНОМУ ДЕРМАТИТІ

Вступ: Атопічний дерматит - хронічне рецидивуюче запальне захворювання шкіри, яке являє собою багатобактерний і полігенний синдром без виявлення патогномонічної гістологічної або хворобоспецифічних біомаркерів. Що характеризується папульозними висипаннями з типовою локалізацією морфологічних елементів, ліхеніфікацією, екскоріаціями, вираженою сухістю шкіри та частими бактеріальними ускладненнями.

Актуальність теми: Атопічний Дерматит є найпоширенішим системним алергічним захворюванням, що має стійку тенденцію до прогресуючого плину та зустрічається із частотою 10-20% у населення економічно розвинених країн. Серед алергічних захворювань частота АД становить від 30 до 60%. За даними публікацій за останні три десятиліття в усьому світі відзначений істотний ріст (в 10 і більше раз) захворюваності АД, у тому числі й в Україні.

Мета: Визначити системні та локальні особливості функцій кератиноцитів в запальних та імунологічних процесах при Атопічному Дерматиті

Матеріали і методи дослідження: Проведено аналіз літературних джерел за 2015-2020 рік з метою визначення кератиноцитів у патогенезі Атопічного дерматиту

Результати: Існує дві форми АД, які називають зовнішніми та внутрішніми. Зовнішня / алергічна форма БА розвивається у 70% до 80% пацієнтів і асоціюється з підвищеним рівнем загального IgE у сироватці крові та реакцією шкірного тесту на загальні природні алергени. Внутрішня / неалергічна форма зустрічається приблизно в 20% - 30% АД пацієнтів і пов'язано з нормальним рівнем IgE. Основна різниця, що спостерігається між цими двома формами АД - більша продукція цитокінів Th2 (IL-4 та IL-13) за рахунок шкірних Т-клітин. Вони відповідають за підвищений рівень IgE та посилену експресію рецепторів IgE (низької і високої спорідненості) на антигенпрезентуючих клітинах (АПК) всередині шкіри (клітини Лангерганса та дендритні клітини шкіри), що характерно для зовнішньої АД. В іншому випадку спостерігаються як зовнішні, так і внутрішні прояви АД, які мають багато спільних ознак: високий рівень колонізації золотистого стафілокока, еозинофілія крові, активування В-клітини та, що важливо, однакова реакція на сучасні терапевтичні стратегії лікування. Практично всі імунні клітини, включаючи кератиноцити, тучні клітини, базофіли, еозинофіли, лангергансові та дендритні клітини, моноцити та активовані Т-клітини беруть участь в розвитку АД. Тим не менше, вважається, що ключовими ефекторними клітинами при цій хворобі є Th2-поляризовані Т-клітини, IgE-несучі АПК та кератиноцити. останні реагують не тільки на ендегенні та екзогенні запальні сигнали дещо неспецифічним чином, але може також специфічно реагувати на антиген і тим самим відіграють роль як в ініціюванні, так і в підтримці запального процесу. Основною причиною виникнення АД є пошкодження шкірного бар'єру, що спричинене збільшенням трансепідермальної втрати води та зниження здатності до зв'язування води, інше порушення бар'єру проявляється клінічно як ксероз або навіть іхтіоз і є передумовою для отримання подразників та алергенів. Порушення бар'єру шкірної проникності збігається із підвищеним рівнем РНК епідермального месенджера (мРНК) гранулоцитно-макрофаговий колонієстимулюючий фактор. Крім того, мимовільні подрапання, спровоковані сильним свербінням, можуть призвести до фізичного порушення, тим самим посилюючи внутрішню слабкість бар'єру та ініціюючи неспецифічну запальну реакцію.

Бар'єрний дефект корелює зі зниженням рівня кераміду, особливо кераміду з омега-гідрокси жирної кислоти та з лінолевою кислотою, амід зв'язаний зі сфінгозином. Дефіцит кераміду пов'язаний з надмірною експресією ферменту сфінгомелінідацिलाза. Цей фермент конкурує зі сфінгомеліназою за попередника кераміду - сфінгомеліні. Як наслідок, більша частина сфінгомеліні гідролізується цим альтернативним шляхом, що призводить до вивільнення вільної жирної кислоти та сфінгозилфосфолізу холін. Він діє як потужний індуктор проліферації кератиноцитів і підвищує регулятор активатора плазміногену. Зменшення вмісту ліпідів в атопічній шкірі сприяє сухості та схильності шкіри до заселення *S. aureus*. Кератиноцити здатні продукувати

кілька медiatorів запалення (IL-1 α TNF- α IL- β IL-5 IL-7 IL-11 IL-15 MCP-1 (CCL2) MDC (CCL22) $\Rightarrow$ GRO α (CXCL1) MCP-2 (CCL8) IP-10 (CXCL10) MCP-4 (CCL13) ITAC (CXCL11) M-CSF GM-CSF NGF VEGF TGF- α , Церамід та інші), які можуть впливати на сусідні клітини (паракрин), модулюють власну функцію (автокрин), або, в деяких випадках, навіть досягають віддаленні ьканини з подальшим розвитком афекту Крім того, вони здатні реагуючи на цілу низку медiatorів, антигенів та патогени завдяки широкому спектру поверхневих рецепторів. Для цього огляду зосереджуємось насамперед на тих медiatorах або рецепторах, які можуть бути нерегульованим у пацієнтів з АД. Стійкий лімфопоетин тимусу інтерлейкін (СЛТІ) IL-7-подібний цитокін, який нещодавно було показано активувати дендритні клітини і спонукати CD4 + Т-клітини для утворення помірного та високого рівнів Th2 цитокіни (IL-4, IL-5 та IL-13), а також знижують регуляцію IL-10 та експресія інтерферону (IFN) - γ , сприяючи тим самим проалергічний фенотип. Цікаво, що шаблон вираження для лімфоестину дуже обмежений і був виявлений лише на епітеліальних, стромальних та тучних клітинах. Сумеліс та ін. мають показали значну імунореактивність (СЛТІ) в епітелі від біопатів шкіри як гострих, так і хронічних уражень АД, але відсутність фарбування при нелезіональних біопсіях тих самих осіб або у осіб з поліаризованими Th1 захворюваннями, такими як контакт дерматит або шкірний червоний вовчак. Сильний Експресія СЛТІ при ураженнях АД була пов'язана з а зменшення епітеліальних клітин Лангерганса, припускаючи, що це цитокін активує дозрівання клітин Лангерганса та посилює їх міграцію в дренажний лімфатичний вузол. Зовсім на відміну від багатьох. Інші активатори, такі як CD40L та LPS, які індукують Th1-приваблюючі хемокини та запального білка макрофагів [MIP-1 β — CCL4], СЛТІ - індукують Th2-притягуючі хемокини. У сукупності ця робота а припускає, що вивільнення кератиноцитів СЛТІ може зіграти ключову роль у активації Th2, що спостерігається в гострі ураження та можуть посилити цей ефект шляхом набору Th2 клітин.

Посіви кератиноцитів з незалученої шкіри хворих на АД демонструють помітно збільшений викид GM-CSF порівняно з кератиноцитами з неатоїчного контролю, а також вище індукований геном GM-CSF форбол-12-міростат ацетатом сприяє підтримці хронічного запального процесу процес в АД насамперед за рахунок посилення антиген-презентування клітин Лангерганса та дендритних клітин. посилене виробництво GM-CSF кератиноцити АД спостерігались у відповідь на IL1 та IFN- γ , але не після мікробних стимулів ліпополісахаридів, ліпотейхоевої кислоти або стафілококових ентеротоксин В. GM-CSF має багато дій, що мають відношення до алергії запалення, зокрема активація/дозрівання та живиння моноцитів, АПК та еозинофілів. Цікаво, що, незважаючи на докази того, що бактерії загострюють АД, бактеріальні продукти, здається, не індукують вивільнення GM-CSF з кератиноцитів. Це порушення регуляції GM-CSF, ймовірно, пояснюється посиленою експресією членів сімейства активаторів білка 1 факторів транскрипції в кератиноцитах АД порівняно з нормальними елементами.

Важливо, що клітини Th2 (продукують IL-4, IL-5 та IL-13) ініціюють запальний каскад, активовані клітини Th2 відтворюють а ключову роль у патогенезі БА, оскільки цитокіни важливі для переключення класу IgE та міграція лейкоцитів та важливих ефektorних клітин (еозинофілів, моноцитів та базофілів). Більшість Т-клітин, які спрямованих на шкіру, є CD45RO (ефектор / пам'ять) і виражають рецептор самонаведення на шкіру з шкірним антигеном асоційованим з лімфоцитами. Ця концепція виникла з імуногістохімічних доказів того, що 80-90% інфільтруючих шкіру Т-лімфоцитів у широкому діапазоні різних шкірних захворювань, виражені у клітинах асоційованих з лімфоцитами. У контрасті, на позашкірних ділянках запалення виявляється дуже мало клітина асоційованих + Т-клітин. Початкове прокатування Т-клітин пам'яті самонаведення уздовж шкірних судинних ендотеліальних клітин опосередковується взаємодією асоційованих клітин / Е-селектину. Важливу роль грають хемокини особливо їх рецептор CCR4 та один з його лігандів (TARC / CCL17) у селективний пам'яті. CCR4 був знайдений на шкірних лімфоцитах і високий рівні TARC були виявлені на шкірних ендотеліальних клітинах хронічно запаленої шкіри. Рівні TARC у сироватці крові були показано, що він добре корелює з тяжкістю захворювання при АД. Є суперечка в літературі щодо того, чи виділяють TARC кератиноцити з біопатів шкіри АД, але сумнівів мало, що культивовані кератиноцити (HaCaT) конститутивно експресують TARC, який може регулюватися фактором некрозу пухлини (TNF) - α та IFN- γ і регулюється за допомогою IL-4 або IL-13. Інший нещодавно ідентифікований С-С хемокин, шкірний Т-клітинний хемокин (STACK / CCL27) було показано, що вибірково індукуює міграцію асоційованих клітин + Т клітини in vitro шляхом зв'язування з його рецептором CCR10. Селективність цього хемокину для наведення на шкіру Т-клітин була додатково продемонстровано відсутністю хемотаксичного впливу на кишкові Т-клітини, нейтрофіли, моноцити, В-клітини, та хемотаксис Т-клітин in vitro. STACK дуже високий виражається кератиноцитами при

нормальному та запаленому стані умови, і з цієї причини також вважається, що грає а роль у гомеостазі. Стимуляція кератиноцитів IL1 β або TNF- α , але не цитокінами Th1 (IFN γ) або Th2 (IL-4), посилює експресію STACK. I TARC, і STACK може підтримувати дію Т-клітин, діючи окремо або в поєднанні. Також вважається, що хемокіни відповідають за селективна міграція поляризованих популяцій Т-клітин. Th1 клітини експресують високий рівень рецепторів CCR5 і CXCR3 і переважно мігрувати до запальних білків макрофагів MIP-1 α [CCL3], MIP-1 β [CCL4], RANTES [CCL5] та IP-10 відповідно. На відміну від них, клітини Th2 експресують високий рівень CCR3, CCR4 та CCR8 і набуваються за їхніми відповідними лігандами, CCL11, CCL17, CCL22 та I-309 відповідно. Біопсія шкіри при гострих та хронічних ураженнях АД демонструє імунореактивність для лігандів CCR3, MCP-4 [CCL13] та CCL11, що вказує на ключову роль кератиноцитів у розвитку шкірного алергічного запалення. кератиноцити, які зазнають апоптозу при гострих екзематозних ураженнях виділяється IFN- γ -індукований хемокіни (IP-10 [CXCL10], монокіни, індуковані IFN- γ [Mig — CXCL9] та Т-клітинна альфа, індукована інтерфероном хемоаттрактант [I-TAC — CXCL11], який індукує хемотаксис клітин Th1, що несуть CXCR3, до епідермісу і тим самим посилює запалення і сприяє подальший апоптоз кератиноцитів. Кератиноцити пацієнтів з АД мають внутрішньо аномальний профіль виробництва хемокінів, що сприяє первинному набору в шкіру клітин Th2-поляризованих (skin homing), еозинофілів та базофілів, що призводить до ініціювання та підтримки алергічного захворювання. При більш хронічних ураженнях кератиноцити виробляють хемокіни, які також здатні рекрутування лімфоцитів Th1, породжуючи змішаний Th1 / Th2 населення на пізніх стадіях захворювання.

Кератиноцити не в змозі мігрувати до дренуючих лімфатичних вузлів, щоб представити антиген наївні Т-клітини. Тим не менше, при впливі запального стимулюючи, вони виробляють різноманітні цитокіни (TNF- α , IL-1, GM-CSF, IL-10) та хемокіни, і, крім того, вони може експресувати кілька костимулюючих молекул, таких як MHC клас II, CD54 (молекула міжклітинної адгезії 1 [ICAM1], CD40 та CD58 (LFA-3). Кератиноцити можуть посилювати контактну гіперчутливість відповіді, вказуючи на те, що вони можуть сприяти, а не пригнічують активацію Т-клітин. Ці дані підтверджують гіпотезу, згідно з якою кератиноцити не тільки реактують Т-клітини пам'яті, але може також зіграти свою роль у освіті Т-клітин. Нещодавно було продемонстровано, що первинні кератиноцити крайньої плоті людини, стимульовані IFN- γ або імунодепресивними стимулами (ультрафіолет В) експресують B7-H1. PD-1, ідентифікований як ліганд для B7-H1 та B7-DC, індукується транскрипцією в активованих Т і В клітинах. Важливо, що цей рецептор знижує регуляцію імунних реакцій і у тваринній моделі - відмова негативного регулювання з боку PD-1 призводить до розвитку аутоімунних захворювань. Було припущено, що експресія молекул B7 на кератиноцитах може зіграти важливу роль у визначенні балансу імуногенні проти толерантних відповідей, а також Th1 порівняно з поляризацією Th2, що спостерігається в опосередкованій Т-клітинами шкірі хвороби

Висновок: Кератиноцити виконують не тільки структурну функцію, а й брати активну участь у запальних та імунологічних процесів. Кератиноцити виробляють різноманітні біологічно активні молекули (наприклад, цитокіни, хемокіни, фактори росту, нейропептиди, антимікробні пептиди, ліпідні медіатори і реагують на різноманітні імунологічні медіатори завдяки своїй експресії широкого спектра рецепторів. Стало ясно, що кератиноцити можуть діяти як первинні індуктори імунної відповіді у відповідь на чужорідні антигени або патогени, а також мішенями імунної відповіді (апоптоз, індукований Т-клітинами). Як індуктори запалення вони можуть активувати ендотеліальні клітини для експресії молекул ендотеліальної адгезії, вивільнення хемоаттрактантів, виробляють цитокіни, що мають значення для дозрівання еозинофілів, моноцитів, клітин Лангерганса та дендритних клітин. Взаємодія кератиноцитів з Т-клітинами проявляється, як непрофесійний антигенпрезентуючі клітини. Це стає дедалі очевидніше, що порушення функції кератиноцитів може викликати різні захворювання, такі як atopічний дерматит, псоріаз та токсичний епідермальний некроліз. Краще розуміння ролі кератиноцитів у здоров'ї та хвороба призведе до нових актуальних методів лікування в майбутньому.

Ігнатюк Ю.А.,
студентка спеціальності 229 «Громадське здоров'я»
освітнього ступеню магістр
Житомирський медичний інститут ЖОР
Науковий керівник: д-р мед. наук, проф.,
Заслужений лікар України, ректор В.Й. Шатило

АНАЛІЗ ЗАХВОРЮВАНOSTІ НА МЕНІНГОКОКОВУ ІНФЕКЦІЮ ДІТЕЙ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність дослідження. Загальна захворюваність на менінгококову інфекцію в Житомирській області залишається стабільною впродовж досліджуваного періоду (2010-2016 рр.) та свідчить про щорічну реєстрацію нових випадків захворювання та відсутність тенденції до її зниження. Поряд з цим, на сьогодні є ще більш актуальною медико-соціальною проблемою необхідність вдосконалення профілактичної роботи серед дитячого населення області шляхом відпрацювання системності та планування санітарно-освітньої роботи.

Мета дослідження: провести аналіз рівня захворюваності на менінгококову інфекцію у дітей молодшого віку, визначити своєчасність госпіталізації, важкість перебігу та рівень летальності.

У дослідженні використані наступні **методи наукового дослідження:** клініко-статистичний, системного аналізу та логічного узагальнення.

Результати та їх обговорення: Для проведення статистичного аналізу ми працювали з «Медичними картами стаціонарних хворих» (Ф 003/О), виписаних з відділення анестезіології з ліжками для інтенсивної терапії Житомирської ЦРЛ впродовж 2010-2016 років, аналітичними матеріалами обласного інформаційно-аналітичного центру, статистичними матеріалами Центру медичної статистики МОЗ України.

Нами досліджено, що впродовж 2013-2016 рр. у відділенні анестезіології з ліжками для інтенсивної терапії Житомирської ОДЛ проліковано з менінгоковою інфекцією 113 дітей (у 2013 році – 24 дитини; у 2014 році – 16 дітей; у 2015 році – 13 дітей; у 2016 році – 60 дітей). Показник захворюваності на менінгококову інфекцію впродовж досліджуваного періоду в області є стабільним і складає в середньому – 5,23 проти 6,04 – загалом по Україні. Слід акцентувати увагу, що частіше на менінгококову інфекцію хворіють діти віком 1 року життя. Серед визначеної категорії дитячого населення всього зареєстровано 53 випадки, що складає 47%. Однак в 2013 та 2010 роках найбільше випадків захворюваності зареєстровано у дітей віком від 1 до 3 років. Всього ж за звітний період на менінгококову інфекцію захворіло дітей віком від 0 до 3 років – 96 (84 %).

Для проведення більш детального аналізу ми виділили вікові категорії дітей окремо за кожен рік (2010-2015 рр.). Структура захворюліть дітей на менінгококову інфекцію в 2010 році (за віком) найбільше складає від 1 до 3 років - 50%, в 2011 році віком до 1 року – 55%, в 2012 році також захворюваність є поширеною серед дітей до 1 року життя – 69%, 2013 рік характеризується 46% захворюваністю серед дітей 1-3 років, 2014 (50%) та 2015 роки (54%) демонструють найвищі показники поширення патології саме, серед дітей до 1 року.

97 дітей (86 %) були госпіталізовані в ЦРЛ за викликом швидкої допомоги і лише – 16 дітей – за самозверненням, що свідчить про належну кваліфікацію медичних працівників екстреної медичної допомоги і обізнаність їх щодо менінгокової інфекції в районах Житомирської області. Відповідно до розподілу дітей за градацією важкості стану, аналіз отриманих даних свідчить, що 87 дітей (77 %) були госпіталізовані у важкому стані, 18 дітей (16 %) – надважкому стані та 8 дітей (7 %) – у стані середньої важкості. Відповідно до порівнянних даних, визначено, що важким в плані прогнозу захворювання був саме 2013 рік, як за кількістю зареєстрованих випадків так і відповідно за важкістю перебігу захворювання: 23 дитини із 24 зареєстрованих мали важку і надважку форму менінгокової інфекції. Окрім цього було встановлено, що у 20% – 27% (2010-2015 рр.) госпіталізованих дітей була зареєстрована супутня патологія, частіше не одне, а одночасно діагностовано декілька захворювань, наявність яких спричинила важкість перебігу основного захворювання. Важливо зазначити, що важкий перебіг з летальними випадками спостерігався впродовж всього досліджуваного періоду. Найбільше випадків зареєстровано в 2015 році – 5

дітей (38%), в 2013 році – 4 дитини (16%), в 2011 році – 4 дитини (21%). Найбільш сприятливий в плані прогнозу життя для хворих дітей був 2012 рік – із 13 хворих дітей був лише 1 летальний випадок (7%).

Хворі діти госпіталізуються спочатку до ЦРЛ службою екстреної медичної допомоги, а до ОДЛ – службою санітарної авіації та екстреної медичної допомоги. Такий шлях госпіталізації, свідчить про наявність ранньої діагностики, яка забезпечує проведення невідкладної терапії на догоспітальному етапі, що має вирішальне значення для подальшого перебігу захворювання і його прогнозу. Далі всі діти скеровуються до відділення анестезіології з ліжками для інтенсивної допомоги, де отримають спеціалізовану медикаментозну терапію.

Висновок: Проаналізувавши отримані дані, ми дійшли висновку, що захворюваність на менінгококову інфекцію Житомирській області залишається стабільно високою. Визначено, що більш високі показники захворюваності на менінгококову інфекцію в Житомирській області були в період з 2010 - 2013 рр., і майже в двічі перевищувала показники 2014-2016 рр. Також встановлені часті випадки госпіталізації дітей в нічні години доби – 72 % випадків, що свідчить про відсутність обізнаності батьків та їх настороженості щодо менінгокової інфекції. Для своєчасного діагностування патології необхідно посилити санітарно-освітню роботу з метою підвищення рівня обізнаності населення Житомирської області щодо менінгокової інфекції, використовуючи засоби масової інформації та індивідуальну роботу з батьками за участі педіатрів, сімейних лікарів та медичних сестер ПМД.

*Кухарик Ю.А.,
студентка 4 курсу спеціальності 013 Початкова освіта
КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
Науковий керівник – Осип М.А.,
викладач КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради*

РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Людська істота з самого народження занурена в соціальне середовище, яке впливає на нього в тій же мірі, що і середовище фізичне. Більш подібно до того, як це робить фізичне середовище, суспільство не просто впливає на індивіда, але невинно трансформує його структуру, бо воно не тільки примушує його до прийняття фактів, а й представляє йому цілком усталені системи знаків, що змінюються мисленням індивіда, пропонує йому нові цінності і покладає на нього нескінченний ряд обов'язків.

Враження, які людина має про світ, залишають певний слід, зберігаються, закріплюються, а при необхідності і можливості - відтворюються. Ці процеси називаються пам'яттю. Значення пам'яті в житті людини дуже велике. Абсолютно все, що ми знаємо, вміємо, є наслідок здатності мозку запам'ятовувати й зберігати в пам'яті образи, думки, пережиті почуття, рухи та їх системи. Пам'ять зберігає нам знання, а без знань немислимі ні плідна діяльність, ні успішне навчання.

У дітей молодшого шкільного віку особливо яскраво проявляється вплив інтересу на продуктивність запам'ятовування. Відомо, що багато хто з школярів неоднаково запам'ятовує і засвоює різні навчальні предмети. Пояснюються ці факти не різною пам'яттю учня, а різним інтересом до вивчених предметів. Педагогічна практика показує, що коли вчитель виховує в дітей інтерес до так званих нелюбимих предметів, запам'ятовування та засвоєння цих предметів учнями різко поліпшується.

Пам'ять – це психічна властивість людини, яка відкриває їй можливість для нагромадження досвіду. Завдяки цій психічній властивості ми здобуваємо різноманітну інформацію, засвоюємо знання про світ і розвиваємо наші вміння та вправність. У найширшому розумінні цього слова, пам'ять – це властивість, яка створює умови для впливу попередніх подій і переживань на сьогодення.

Класифікацію пам'яті можна здійснити в процесі запам'ятовування, тривалості збереження інформації, суті предмета й способу запам'ятовування. Також можна виділити різні типи пам'яті з огляду на тип збудників, які найрезультативніше використовуються при формуванні досвіду певної людини.

Мимовільна і довільна пам'ять. Коли ми запам'ятовуємо певну інформацію без свідомого рішення її запам'ятати та без спрямованих зусиль у цьому напрямі, то це вияв мимовільної пам'яті. Коли ж унаслідок власного рішення робимо свідомі зусилля, щоби щось запам'ятати, то це довільна пам'ять.

Обидва типи необхідні для повноцінного людського життя. Прояви довільної пам'яті з'являються ще в дітей дошкільного віку, але її значення стрімко зростає з роками.

Безпосередня і відкладена пам'ять. Безпосередня, короткотривала пам'ять дає людині змогу відтворити певну інформацію відразу ж після ознайомлення з нею. Її обсяг обмежений і стабільний. Відкладена пам'ять – довготривала. Вона виявляється у спроможності відтворювати вивчений матеріал після проходження значного часу. Для неї характерний необмежений обсяг і час переховування матеріалу, що вкрай необхідно в процесі навчання.

Механічна і логічна пам'ять. Механічна пам'ять наявна, коли якийсь матеріал запам'ятовуємо внаслідок багаторазового повторювання – зазубрюємо його, не вдаючись у зміст. При відтворенні особа може докладно повторити те, що запам'ятала, але не зможе пояснити його значення або застосувати в нових обставинах. Коли ж при запам'ятовуванні найперше старатися зрозуміти засвоєвану інформацію, з'ясувати всі терміни, встановити смислові зв'язки в тексті, який містить цю інформацію, а лише після цього запам'ятати даний матеріал, то це буде логічна пам'ять. Логічна пам'ять дає кращі і довговічніші результати, ніж механічна. За її допомогою можна запам'ятати значно ширший обсяг навіть дуже складного матеріалу та тривалий час його зберігати.

Образна пам'ять. Цей тип пам'яті виявляється в запам'ятовуванні та відтворенні збудників, які впливають на органи чуттів. Нею може бути зорова чи слухова пам'ять, або й зорово-слухова. Зустрічаються люди, які легше запам'ятовують те, що бачать, інші ж ефективніше й простіше запам'ятають те, що почули.

Словесно-логічна пам'ять. Для такого типу пам'яті характерна схильність до запам'ятовування й відтворення думок, висловлених вербально. вона створює умови для сприймання логічних зв'язків і стосунків, виявлених в усній та писемній формі, у тому числі й мові точних наук, у якій застосовуються математичні та логічні символи.

Моторна пам'ять. Рухова (кінетична) пам'ять служить для набуття моторно-рухових навиків. Ця пам'ять необхідна малій дитині, коли вона вчиться використовувати предмети щоденного побуту, та при вивченні письма, спортсмену, який прагне вдосконалити свої досягнення, а також кожному, хто навчається використовувати різноманітні інструменти й пристрої у професійній діяльності.

Емоційна пам'ять. Цей тип пам'яті проявляється в запам'ятовуванні тих подій, які мають сильне почуттєве забарвлення. Людська пам'ять схильна легше запам'ятовувати й довше зберігати приємні події, ніж прикрі. Емоційна пам'ять відіграє важливу роль у мотивації вчинків.

Розпочинаючи навчання в школі, діти вже спроможні довільно запам'ятовувати. Однак ця спроможність у них ще слабо розвинута. Молодший шкільний вік характеризується значними якісними змінами, що розвиваються в пам'яті. Формується логічна пам'ять. Дослівність запам'ятовування зумовлюється не віковими особливостями, а рядом факторів їх життєвого досвіду. Не вміючи ще диференціювати завдання, молодші школярі виробляють у себе настанову на дослівне запам'ятовування й відтворення. При правильному педагогічному керівництві учні осмислено запам'ятовують доступний для них матеріал. Просте дослівне запам'ятовування має і позитивне значення. Воно є важливим засобом нагромадження словникового запасу і культури дитячого мовлення, розвитку довільної пам'яті, розвивається самоконтроль, уміння помічати помилки.

У молодшому шкільному віці відтворення представляє великі труднощі в зв'язку з тим, що воно вимагає вміння ставити мету, активізувати мислення. До цього учні приходять поступово. Тому вчителю особливо важливо навчити дитину способам раціонального запам'ятовування, внаслідок чого відтворення вивченої інформації у дітей буде проходити більш осмислено і полегшено.

Таким чином, ми бачимо, що пам'ять дуже складний та багатовимірний процес і необхідний цілий комплекс форм і методів для її розвитку у дітей молодшого шкільного віку.

Література:

1. Веретенко Т. Г. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 128 с.
2. Методи вивчення процесів пам'яті / Маценко В. Р. / Психологія пізнавальних процесів. Київ : 2008. 21-39 с.
3. Особливості розвитку пам'яті учнів 1-4 класів / С. Коробки, С. Гордієнко, Н. Поліщук, Н. Горбунова та ін. / Початкова школа. 2002. №6. 12-16 с.
4. Терлецька І. Пам'ять молодшого школяра / Терлецька І. / Психолог. 2010. №33. 21-30 с.
5. Кочерга О., Васильєв О. Психічне здоров'я молодшого школяра / Бібліотека психолога. 2003. 40-57 с.

Попович П.В.,
студент 3 курсу медичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

АСПІРИН ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИ ГЕПАТОЦЕЛЮЛЯРНІЙ КАРЦИНОМІ ТА КОЛОРЕКТАЛЬНОМУ РАКУ

Гепатоцелюлярний рак з'являється в основному у пацієнтів з цирозом печінки. Скарги хворих і симптоми є неспецифічними. Діагноз ґрунтується на визначенні альфа-фетопротеїну, результатів візуальних методів, або навіть біопсії печінки. Доклінічні та клінічні дослідження доказують ефективність аспіріну як профілактичного засобу проти раку. Переконливі докази підтверджують хіміопрофілактичний ефект аспіріну у осіб з високим ризиком розвитку колоректального раку (КРР) через синдром Лінча, тоді як непрямі дані свідчать про те, що аспірин може зменшити ризик та смертність від КРР. Існують слабкі докази захисного ефекту аспіріну проти всіх видів раку. Проте результати останніх ретроспективних досліджень постійно вказують на сприятливий ефект аспіріну, як хіміопрофілактичного або допоміжного хімотерапевтичного засобу при гепатоцелюлярній карциномі (ГЦК). Епідеміологічні дослідження, проведені серед загальної популяції з підвищеним ризиком розвитку ГЦК, виявляють, що регулярне вживання аспіріну пов'язане зі зниженням захворюваності на ГЦС. Крім того, аспірин може діяти як допоміжний засіб для інших видів терапії у зменшенні рецидивів ГЦК. Згідно з дослідженнями профілактичний ефект аспіріну проти раку може бути пов'язаний з його антитромбоцитарною та протизапальною активністю.

Американськими вченими було проведено дослідження стану здоров'я більше тисячі людей і було з'ясовано чи приймали пацієнти аспірин, як часто і протягом якого часу. В результаті дослідження було виявлено, що у хворих які приймали дві або більше таблетки аспіріну знизився ризик виникнення ГЦК на 49%, а у тих хворих, які приймали аспірин більше 5 років ризик знизився на 59%. Крім того, науковці затвердили той факт, що ризик захворювання зростає, якщо хворий відказувався приймати аспірин. Також важливим є той факт, що у пацієнтів з цирозом користь від призначення аспіріну зникла. При цьому відзначається збільшення ризику великих кровотеч.

Аспірин, здається, зменшує ризик захворюваності на КРР після періоду індукції та латентності приблизно 10 років, що має подібний вплив на смертність від КРР. Застосовність даних щодо довгострокових наслідків низьких доз аспіріну на смертність від КРР обмежена, особливо в контексті популяції, обраної для первинної профілактики. Здається, аспірин не робить сильного впливу на смертність від усіх причин протягом 10 років від початку застосування, а дані про довгостроковий кумулятивний ризик смертності від усіх причин були скупими. Я використовував модель фіксованих ефектів Мантеля-Хензеля для оцінки поєднаного ефекту та довірчого інтервалу; для дуже рідкісних випадків (захворюваність менше одного відсотка) я розраховував співвідношення шансів Пето.

Список використаної літератури:

1. The Liver Meeting Digital Experience 2020: American Association for the Study of Liver Diseases (AASLD): Abstracts 137. Presented November 16, 2020.
2. Fanni D., Nemolato S., Ganga R., Senes G., Gerosa C., Van Eyken P., Geboes K., Faa G. Cytokeratin 20-positive hepatocellular carcinoma.
3. Durnez A., Verslype C., Nevens F. The clinicopathological and prognostic relevance of cytokeratin 7 and 19 expression in hepatocellular carcinoma. A possible progenitor cell origin.
4. McKenna B., Bihlmeyer Sh. Pathology of hepatocellular carcinoma, cholangiocarcinoma and combined hepatocellular-cholangiocarcinoma. In: Primary Carcinomas of the Liver. Ed. Adviser J.E. Husband: Cambridge University.
5. Suriawinata A.A., Thung S.N. Liver pathology: an atlas and concise guide . Arief A. Suriawinata, Swan N. Thung. New York.
6. Shiran M.S., Isa M.R., Sherina M.S., Rampal L., Hairuszah I., Sabariah A.R. (2006). The utility of Hepatocyte Paraffin 1 antibody in the immunohistological distinction of hepatocellular carcinoma from cholangiocarcinoma and metastatic carcinoma. Malaysian J Pathol

7. Dube C, Rostom A, Lewin G, Tsertsvadze A, Barrowman N, Code C, Sampson M, Moher D., Force USPST. The use of aspirin for primary prevention of colorectal cancer: a systematic review prepared for the U.S. Preventive Services Task Force. Ann Intern Med
8. Rostom A, Dube C, Lewin G, Tsertsvadze A, Barrowman N, Code C, Sampson M, Moher D., U. S. Preventive Services Task Force. Nonsteroidal anti-inflammatory drugs and cyclooxygenase-2 inhibitors for primary prevention of colorectal cancer: a systematic review prepared for the U.S. Preventive Services Task Force.
9. Risio M. The natural history of adenomas. Best Pract Res Clin Gastroenterol
10. Winawer SJ, Zauber AG, Ho MN, O'Brien MJ, Gottlieb LS, Sternberg SS, Wayne JD, Schapiro M, Bond JH, Panish JF, Ackroyd F, Shike M, Kurtz RC, Hornsby-Lewis L, Gerdes H, Stewart ET., The National Polyp Study Workgroup. Prevention of colorectal cancer by colonoscopic polypectomy.

Рубцова Є.Ю.,

Єпіфанова М.О.,

студентки медичного факультету №3(м.Маріуполь)

Донецький національний медичний університет

м.Лиман, Україна

ОЦІНКА АДАПТАЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Актуальність. Від успішності адаптації студента до освітнього середовища вищого навчального закладу багато в чому залежать подальша професійна кар'єра і особистісний розвиток майбутнього фахівця. Якщо процес адаптації не відбувається вчасно, то розвиток незадоволеності навчанням у ВНЗ і порушень психічних функцій відбувається за принципом посилення зворотного зв'язку: чим більше накопичується порушень, тим більше вони посилюють процес подальшої дезадаптації. Починаються порушення з боку здоров'я.[1]

Метою дослідження є вивчення ефективності процесу адаптації студентів 1-х курсів вітчизняних та іноземних груп, 2-го курсу (МС) Донецького національного медичного університету.

Матеріали та методи. Об'єктом дослідження є особливості соціально-психологічної адаптації студентів-медиків. З метою вивчення ефективності адаптаційних можливостей було проведено анкетування, інтерв'ювання студентів. Для оцінки адаптаційного потенціалу студентів використовували: опитувальник «Самопочуття, активність, настрій (САН)», методику діагностики соціальної та психологічної адаптації К. Роджерса та Р. Даймонда [2]. Дослідження проводилось протягом другого семестру 2019-2020 навчального року.

Результати. Дослідженням було охоплено 100 респондентів 63% респондентів складають студенти малих міст, сел, селищ, які проживають окремо від батьків, в гуртожитку. Більш 67% студентів вказують, що це суттєво впливає на їх адаптацію в університеті. Близько 57% студентів вважають стан свого здоров'я добрим. Негативну оцінку свого здоров'я визначають до 5% вітчизняних студентів, до 3% іноземних. Багато проблем виникає у респондентів в організації сну. Достатню тривалість сну (8 і більше годин) мають тільки 17,9%. Кожен четвертий (25,3%) витрачає на сон менше 5 годин. При цьому до 41% респондентів не мають чіткого режиму сну, засинають насилу. Важлива складова адаптації особистості «прийняття інших» була на високому рівні у 32% першокурсників, на низькому - у 2% респондентів, у 66% студентів знаходиться в межах норми. У 48% досліджуваних середній рівень показника «самосприйняття», у 46%- низький та тільки у 6% високий. Адаптаційні складові особистості, характеризуючи рівень «емоційного комфорту», на середньому рівні у 76% першокурсників, у 20%-високі та у 4%- низькі значення. У 62% студентів середній рівень «емоційного дискомфорту», у 30%-низький та у 8%- високий рівень. На підставі результатів проведених досліджень соціально-психологічної адаптації у 44%-середній рівень адаптивності, у 56%-високий рівень адаптивності.

Висновки. Аналіз результатів показав, що найтяжче адаптувалися іноземні студенти, а найлегше студенти 2 курсу (МС). Психоемоційний стан в цілому можна розцінювати як позитивний. Успішний початок може допомогти студенту в його подальшому навчанні, позитивно вплинути на процес побудови відносин, привернути до нього увагу організаторів наукових студентських товариств і лідерів різних творчих колективів і об'єднань студентів, активістів факультетського та вузівського суспільного життя[3-4].

Література:

1. Андреева Д.А. О понятии адаптации. Исследование адаптации студентов к условиям учебы в вузе. В кн.: Человек и общество. Вып. 13, 197с.
2. Абабков В., Перре М. Адаптация к стрессу. Основы теории, диагностики, терапии. – СПб.: Речь, 2004. – 166 с.
3. Анцыферова Л.И. Личность в трудных жизненных условиях: переосмысливание, преобразование ситуаций и психологическая защита / Л.И. Анцыферова // Психол. журн. Т. 15. - 1994. - №1. - с. 318.
4. Вісник Львівського університету. Сер. "Філософські науки". 2003. Вип. – С. 433–442.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Radion N.O.,

Student of 4-B course of speciality «Elementary education»,

Oksana Kuzmych

English Teacher.

Lutsk Pedagogical college

INTRODUCTION OF INNOVATIVE TEACHING METHODS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS A MEANS OF STUDENTS' SELF - REALIZATION

The article deals with innovative teaching methods used in the modern educational system process. The characteristic features of the tools, forms and methods of innovative learning are determined and revealed specifics of their use in the interactive educational environment of Ukrainian universities.

Relevance of the topic. At the present stage of development of education in Ukraine is increasing introduction of innovative teaching methods in higher education institutions. In the educational process, the problem of innovative methods education remains one of the topical issues in the world of pedagogical and research activities. However, in the face of change, in higher education require constant careful study and scientific and practical substantiation of the issue: experience of innovative educational activity; characteristics of content of interactive forms of training, specifics of their use in higher educational establishments; individualized, team, project technologies knowledge acquisition, information and communication training, online education and other innovations.

Keywords: Innovative teaching, teaching methods, higher education institutions, educational technologies, educational process, trainings, e-learning.

The purpose of the article: To identify the features of introduction of innovative methods in the educational process, to reveal the specifics of their use in the interactive environment of higher education institutions.

Introduction. XXI century society needs reform of education of Ukraine; its task is to prepare an educated and creative personality. Therefore, one of the topical topics of today is the improvement of forms of teaching methods and technologies.

Innovative education is the use of various educational technologies in the learning process in higher education institutions. Innovative methods combine effective ways of the educational process that promote the intensification and modernization of learning, develop the creativity and personal potential of students [1, p. 27].

Educational innovations are divided into:

- Psychological and pedagogical innovations (innovations in educational and educational process).

- Scientific and technological innovations (computer and multimedia technology).

In general, the introduction of innovative methods is to improve the quality of available technologies for the perfect training of specialists [3, p. 56].

Today, the most popular innovative teaching methods that allow the use of new teaching technologies are:

- Context learning (is based on the combination of different types of student activities, such as educational, scientific, and practical).
- Imitation learning (basis is game modeling in the conditions of educational processes).
- Problem learning (is carried out on the basis of independent search of knowledge by the student).
- Distance learning (A kind of self-study using the latest information and communication technologies and tools) [2, p. 121].

Innovative teaching methods include, except another methods (using interactive and computer-based learning technologies):

- e-learning;
- m-learning;
- u-learning;
- f-learning;
- blended learning.

For improvement students can participate in various trainings, conferences, debates, group discussions, also they can attend different youthspeak forum – this is one of the components of innovative education.

Conclusion. The analysis of innovative methods showed that all methods can be effectively used in the educational process. But in my opinion it is better to combine the use of some methods for more effective results.

So, the modern active use of innovative methods of higher education is the key to success among a large number of higher education institutions of Ukraine and other countries.

References

1. Bistrova Yu.V. Innovative methods of teaching in the high school of Ukraine / Yu. Bystrova // Law and Innovative Society. - 2015. - №1 (4). - p. 27-33.
2. Shestopalyuk O.V. Innovative Models of Training in the Activities of Higher Education Institutions / O.V. Shepopyaluk // The theory and practice of social systems management. - 2013. - №3. - p. 118-124.
3. Berestova A. Innovative technologies and teaching methods in vocational education – p.56.

Бурма А.С.,

*студент факультету соціально-педагогічної освіти та мистецтв
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Т.Шевченка*

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ТА ЇХ СІМ'ЯМИ

До лав Збройних сил України призиваються придатні до служби за станом здоров'я і віком громадяни України, яким до дня відправки у військові частини виповнилося 18 років, та старші особи, які не досягли 27-річного віку і не мають права на звільнення або відстрочку від призову на військову службу (ст. 15 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу») [1].

Молода людина, потрапляючи у військо, півтора року перебуває у вакуумі, ізоляції від зовнішнього світу, підпадає під вплив внутрішньо військових як позитивних, так і нерідко негативних чинників. Це все супроводжується великими фізичними та моральними навантаженнями.

Виходячи з актуальності проблеми, програма соціальної роботи з військовозобов'язаною молоддю ставить за мету організацію надання допомоги призовникам та військовослужбовцям у вирішенні соціально-психологічних проблем шляхом надання інформаційних, психологічних і корекційних

послуг. При цьому визначено домінуючим індивідуальний адресний підхід та створення системи комплексного впливу на особистість [2, с. 61].

Мета соціальної роботи в умовах військової служби полягає в тому, щоб відновити фізичні і психологічні сили тим, кому надається допомога, скорегувати особистісні установки клієнтів, навчивши їх правильно сприймати примусові сторони свого життя; внести елементи соціальної справедливості в рамках субординаційних ставлень, характерних для військової служби.

Соціальним захистом військовослужбовців займаються військові психологи, юристи, спеціалісти військово-медичних установ. Проте стройові командири, керівники будь-якого рангу також мають забезпечувати соціальну захищеність підпорядкованим їм військовослужбовцям і їхнім сім'ям.

Необхідно запобігти призову у збройні сили осіб із кримінальним минулим, а також людей із психічними відхиленнями. Зростання ролі військової служби і зокрема офіцерів також могло б сприяти стабілізації проблеми нестатутних взаємовідносин між солдатами і молодшими командирами та офіцерами, невідворотність покарання за кожний випадок насильницької поведінки одного з військових стосовно іншого. У зв'язку з цим, безумовно, необхідно інформувати: командира військової частини, психолога військової частини, соціального працівника з приводу конкретних ситуацій і конфліктів.

Соціальний працівник, передусім інформує сім'ю про наявність пільг і забезпечує їхню доступність для членів сім'ї. На жаль, оскільки ця допомога надається із коштів місцевих бюджетів, трапляються випадки її тривалої затримки. У цій ситуації сім'я військовослужбовців термінової служби може бути надано адресну соціальну допомогу, а також термінову соціальну допомогу у вигляді грошових виплат або в натуральній формі (продукти, одяг, паливо). Така сім'я може розглядатися як «*тимчасово неповна материнська сім'я*», і соціальні працівники мають сприяти працевлаштуванню дружини військовослужбовця, якщо вона потребує, влаштуванню дитини в заклад дошкільної освіти, наданню психологічної допомоги.

Для багатьох дружин військовослужбовців характерні *втрати соціального статусу*, декваліфікація і синдром «нездійсненої кар'єри», що призводить до психологічних проблем самої жінки і напруженості в сім'ї.

Проблемний комплекс військовослужбовців перед звільненням із військової служби і відразу після нього характеризується серйозною соціальною і психологічною кризою, глибина якої залежить від тривалості перебування на військовій службі, віку і характеру людини, ступеня розв'язаності його соціальних проблем (наявність квартири, громадянського фаху, влаштованості дітей тощо).

Завдання соціальної роботи з тим хто несе *службу за контрактом*, – соціальне й юридичне консультування, пов'язане з правами і можливостями осіб, захист їх інтересів перед командуванням частини, вищими інстанціями, органами місцевої влади.

Важливим є проведення *педагогічної корекції*, спрямованої на ліквідацію труднощів у навчанні, усунення виховних дефектів, соціальна реадaptaція проблемних дітей і підлітків із сімей військовослужбовців. Чималий виховний потенціал *військової педагогіки* може бути застосований для того, щоб через систему дитячих військово-спортивних таборів, клубів і гуртків відродити в підлітків уявлення про високий соціальний статус військової служби, повагу до праці і долю батьків.

Одна з *функцій* соціальної роботи в Збройних силах – *забезпечення соціально-побутових і соціально-економічних умов* для військовослужбовців. Усунення негативних факторів, поліпшення умов праці і побуту, безсумнівно, сприятиме підвищенню їхньої працездатності і розкриттю здібностей до соціального функціонування. Тут застосовуються конфліктологічні процедури, технології посередництва, методи групової терапії у вигляді бесід, ігор, тренінги спілкування і навчання комунікативних навичок, особистісна діагностика психологічної сумісності або несумісності індивідів для комплектування найбільш життєздатних і стабільних колективів.

Значно поліпшити становище військовослужбовців і їхніх сімей може соціально-економічна робота, організація самопомогі і взаємодопомогі сімей, розвиток елементів малого виробництва, кооперативних форм праці. Організатори соціальної роботи можуть виступати в ролі консультантів і менеджерів, посередників у контактах асоціацій і об'єднань дружин військовослужбовців з органами і установами, підприємствами, зацікавленими в їхніх послугах або результатах праці.

Специфічний вид діяльності соціального працівника в Збройних силах – *підготовка військовослужбовців до життя після звільнення* з військової служби, правильна психологічна орієнтація і корекція очікувань, що спроможні пом'якшити неминучу зміну способу життя, навчити позитивно реагувати на неї.

Культурно-дозвілєва діяльність відіграє у збройних силах дуже важливу роль. Це реалізація можливості об'єднання колективу, внесення змін у монотонну військову дійсність, сфера вияву свободи в надмірно урегульованих умовах. Соціальний працівник стежить за регулярністю і рівним доступом усіх до культурно-дозвілєвої діяльності, залучає бажаних, забезпечує обладнання і інвентарем для соціально-культурної активності [3, с. 155-157].

Робота соціального працівника з військовослужбовцями та їх сім'ями є важливим етапом соціальної роботи під час проходження ними військової служби та після неї.

Література:

1. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, №27, ст. 385) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (дата звернення: 05.03.2021).
2. Красканова С. Практична психологія (частина 2): навч. Посібник. Миколаїв: ПівденБудит, 2018. 143 с.
3. Лукашевич М.П., Мигович І.І. Теорія і методи соціальної роботи: навч. посіб. 2-ге вид., доп. і випр. К.: МАУП, 2003. 168 с.

Данилюк З.М.,
студентка 4 курсу спеціальності 013 Початкова освіта
КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
Науковий керівник – Осип М.А.,
викладач КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Успішність і ефективність формування компетентностей молодших школярів залежать від форм і методів організації навчально-виховного процесу. Пріоритетними в цьому сенсі стають сучасні педагогічні технології, які забезпечують активні форми діяльності учнів, залучають їх до творчого процесу пізнання, дослідження проблем, формування власної думки та самореалізації.

Однією з таких є технологія розвитку критичного мислення. Мета вище зазначеної технології – розвиток мислительних навичок учнів, необхідних не тільки в навчанні, але й у повсякденному житті.

Освітня технологія розвитку критичного мислення в процесі навчання дитини — це сукупність різноманітних педагогічних прийомів, які спонукають учнів до дослідницької творчої активності, створюють умови для усвідомлення ними матеріалу, узагальнення одержаних знань.

Завданням початкової школи є розвиток різнобічно розвиненої особистості. Тому потрібно вміти мотивувати дитину до навчання, вчити спостерігати, робити висновки за власною думкою, з декількох поданих версій до вирішення певної проблеми, дитина має обрати правильну. Звичайно, критичне мислення дає змогу дітям побачити світ зі своєї точки зору.

Вміння дитини критично, яка мислить критично: оцінює надійність джерел інформації, виокремлює необхідну інформацію та обробляє її, аналізує та оцінює власні або чужі висловлювання, ухвалює обгрунтоване рішення.

Дуже корисно поєднувати уроки природознавства та образотворчого мистецтва. Так дитина засвоює матеріал до 90%. Навколишнє середовище для дітей є тією частиною світу до якого вони можуть доторкнутися не тільки візуально, а також руками, тому на уроках природознавства екскурсія має дуже важливе значення, а поєднання цього предмета з образотворчим мистецтвом дає змогу відтворити побачене і відчуте. Уроки «в природі», які розвивають критичне мислення, потрібно проводити постійно, тому що діти вивчають природознавство та образотворче мистецтво теоретично. Дітям не вистачає практичних робіт у природі за браком часу, не достатньо певних реактивів для дослідів.

Також важливе значення мають виїзні екскурсії. Діти мають бачити свій край, свою країну не тільки на малюнках та фотографіях. Такі екскурсії потрібно проводити з 1 класу. Діти – чомучки задають багато різноманітних питань стосовно рідного краю, на які можна дати відповідь. Але під час екскурсії вони самі

знаходять розв'язання певних питань і це приносить їм велике задоволення робити для себе такі відкриття. Звичайно на такі проекти потрібно фінансування зі сторони батьків та держави, чого всім зараз бракує, але майбутнє наших дітей важливіше.

Учні для того, щоб критично мислити мають: розвивати впевненість у собі й розуміння цінності власних думок та ідей, брати активну участь у навчальному процесі, ставитися з повагою до різних думок, бути готовими висловлювати й заперечувати

Критичне мислення формується та розвивається під час опрацювання інформації, розв'язання задач, проблем, оцінки ситуації, вибору раціональних способів діяльності. Тому такі уроки, де це постійно відбувається, створюють плідні умови для формування та розвитку критичного мислення. Якщо ж планувати етапи уроку з використанням на них відповідних специфічних форм та методів технології формування та розвитку критичного мислення, то результат буде ще більш високим.

Найдоцільнішим при формуванні критичного мислення використовувати такі інтерактивні технології: «Грунування», «Асоціативний куш», «Сенкан», «Есе», «Дискусія», «Метод Прес», «Порушена послідовність», «Взаємні питання», «Джигсоу», «Письмо в малюнках», «Кубування», «Метод незакінчених речень», «Рольова гра», «Мікрофон», «Мозкова штурм»

Технологія «Грунування». Грунування - малюнкова технологія, суть якої в тому, що по середині аркуша записується чи замальовується основне слово (ідея, тема), а по сторонах фіксуються слова (малюнки), пов'язані з ним.

Технологія «Асоціативний куш». Правила складання асоціативного куша: Записати на дошці в центрі ключове слово чи фразу; Записати будь-які слова чи фрази, які спадають на думку; Ставити знаки питання біля частин куша, в яких є невпевненість; Записувати всі ідеї, які з'являються чи скільки дозволяє час.

Технологія «Сенкан» (п'ятиряддя). Сенкан – це білий вірш, в якому синтезована інформація в стислому вислові з 5 рядків. Алгоритм складання сенкану: 1.Тема (іменник) 2.Опис (прикметник) 3.Дія (дієслово) 4.Ставлення (фраза), почуття з приводу обговорюваного. 5.Парфразування сутності (синонім, узагальнення, підсумок).

Технологія «Есе». Есе як метод формування критичного мислення полягає у написанні тексту в довільному стилі. Алгоритм «Есе»: Збирання інформації за проблемою. Аналіз інформації. Виявлення власної точки зору. Викладання власної точки зору. Есе може бути абсолютно вільним чи аргументованим (від 5 до 20 хвилин).

Технологія «Дискусія». Досить актуальним на сьогодні методом формування критичного мислення є різні види дискусій дебатів. Дискусії і дебати дозволяють ефективно розв'язувати проблеми через самовираження, вчитися аналізувати ситуацію, добирати аргументи для розв'язання проблеми, розвивати комунікативні навички. Хід дискусії: Оголошується проблемне питання дискусії. У групі одна пара обирає позицію «ЗА», інша – «ПРОТИ». Кожна пара обговорює свою позицію, добирає аргументи на її підтримку. Через деякий час утворюються нові пари, які складаються з учасників, що займали одну і ту ж саму позицію, але з інших груп. Учасники в нових парах порівнюють свої аргументи, додають за необхідності нові. Учасники повертаються до своїх початкових пар, маючи «удосконалений список» аргументів. Проводиться дискусія у своїй групі серед двох пар. Кожний учасник дискусії викладає власну позицію, скориговану під час дискусії, у вигляді есе.

«Метод прес». (На будь якому етапі уроку) Етапи методу прес: Висловлюю свою думку: «Я вважаю...» Пояснюю причину такої точки зору: «Тому що...» Наводимо приклад додаткових аргументів на підтримку своєї позиції: «... Наприклад...» Узагальнюємо, формуємо висновки: «Отже...», «Таким чином...»

З уроків природознавства ми дізнались, що сонце – це величезна зірка. А також – це розпечена вогняна куля, температура біля поверхні сонця близько 6000 градусів(написавши число на дошці діти можуть побачити яке велике число, тому роблять висновок, що це дуже висока температура). Також, через попередження вчених та медиків, ми дізнались, що на сонце не можна дивитись навіть через темні окуляри, бо можна отримати опік очей. Під час екскурсії у парк ми з дітьми намагались, прикриваючи очі від сонця, подивитись на пейзаж і зробили висновок – проти сонця вся природа виглядає не так чітко і яскраво. Коли ми розвернулись до сонця спиною – наш пейзаж став чітким і яскравим. Коли ми стали до сонця боком, яскравість і чіткість не змінилась. Висновок: художники не малюють сонце, бо це небезпечно і не зручно, а також не так красиво.

Що ми називаємо організмами? За допомогою мікроскопу ми побачили дрібні живі істоти. Діти визначають, що вони рухаються, розмножуються, вмирають та ін. А також розглянули відео африканської савани. Там слони, зебри, антилопи харчуються, народжуються, рухаються, вмирають. При розгляді рослин визначили, що рослини хоч і не вміють ходити, але теж народжуються, живляться, ростуть, вмирають. Це відбувається і з людиною. Діти зробили висновок, що організмами називають все те, що народжується, живиться, росте, вмирає. В альбомі зобразили «свійлюбимий організм».

Критичне мислення – це не тільки вміти задавати правильні питання, мотивуючи учнів до навчання, але і більш різноманітний розвиток самого вчителя. Час не стоїть на місці і нові покоління дітей міркують, мислять і відповідають на питання свого часу по-сучасному і завдання вчителя не йти в ногу з часом, а йти попереду нього.

Отже критичне мислення формується поступово, воно є результатом щоденної кропіткої роботи вчителя й учня, з уроку в урок, з року в рік. Не можна виділити чіткий алгоритм дій учителя формування критичного мислення в учнів.

Література:

1. Адрелян О. Загальнопізнавальні вміння як компонент критичного мислення молодших школярів. // Рідна школа. 2001. №4.
2. Бондаренко Г. Про формування творчої особистості молодшого школяра засобами слова : [Теорія В.О.Сухомлинського] // Початкова школа.
3. Бондаренко Г. Уроки мислення як засіб формування творчих здібностей молодших школярів. Творча спадщина В.О.Сухомлинського // Початкова школа. 1999. №5. С. 51-53.
4. Вайнштейн М. Критичне мислення як основа демократичного навчання. / Рідна школа. 2001. №4.
5. Волобуєва Т.Б. Розвиток творчої компетентності школярів. // Харків. Видавнича група «Основа». 2005.
6. Пометун О., Пирожинко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ. Видавництво «А.С.К.». 2004.
7. Саган О. Інтерактивні методи навчання як засіб формування навчальних умінь молодших школярів. // Початкова школа. 2002.

Маркусь О.І.,
здобувач освіти

ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Одним з пріоритетних напрямів програми модернізації закладів загальної середньої освіти визнане дистанційне навчання. Дистанційна форма навчання успішно використовується у початковій школі. Успішність дистанційного навчання залежить від ефективної його організації, від керівництва самим процесом і майстерності вчителів, що приймають в ньому участь. Впровадження елементів дистанційної форми навчання в школі є необхідною умовою для досягнення сучасного рівня якості освіти.

На сьогодні існує багато підходів до визначення поняття «дистанційне навчання». Це поняття було сформульоване такими вченими, як М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, і Д. Кіган. Зокрема, теоретичними, методологічними та методичними проблемами дистанційного навчання займалися такі науковці, як В. Кухаренко, С. Вітвицька, В. Ясулайтіс, Е. Полат, А. Петров, О. Тищенко та ін.

Насамперед, дистанційна освіта – це відкрита система навчання, що передбачає активне спілкування між вчителем та учнем за допомогою сучасних технологій та мультимедіа. Ця форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання, завдяки Інтернету, який охоплює широкі шари суспільства та стає важливим фактором його розвитку.

Тож, дистанційне навчання – це одна із форм організації освітнього процесу, при якому заняття здійснюється з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій при

територіальній віддаленості вчителя й учнів. Дистанційне навчання в школі відкриває можливість вивести на новий рівень підготовку учнів, забезпечити гнучкість та багатоваріантність у навчанні, сприяє більш повному розкриттю потенціалу учнів [4, с. 3].

Дистанційне навчання поєднує не тільки інформаційно-комунікативні, але й психолого-педагогічні технології. Саме останні можуть слугувати інструментом для налагодження роботи з тими школярами, які не мають доступу до Інтернету. [1, с. 35].

Мета дистанційного навчання – надати освітні послуги, застосовуючи у навчанні сучасні інформаційно-комунікативні технології [2, с. 239].

Можемо виділити такі переваги онлайн навчання:

1. Навчання будь-де та будь-коли. Онлайн це зручно – все що потрібно, щоб розпочати – бажання та доступ до Інтернету.

2. Доступність навчальних матеріалів. Учень отримує усі необхідні матеріали, та має змогу повернутися до них у будь-який момент. Тож проблема нестачі чи відсутності підручників зникає.

3. Зворотній зв'язок. Учень завжди має онлайн зв'язок з вчителем, який контролює виконання завдань та допомагає у їх розв'язанні [4, с. 5].

4. Завдяки інтерактивним урокам та контролю зі сторони вчителя дитина поринає в процес вивчення матеріалу дуже швидко та з величезним інтересом. Важливо розуміти, що більшість батьків не мають досвіду дистанційного навчання та самоорганізації такого рівня. Необхідно підтримувати їх і налаштувати на те, що треба організувати саме самостійне навчання дитини, а не зробити завдання за неї [3, с. 119].

Слід зауважити, що в основу дистанційного навчання покладені класичні принципи дидактики: природовідповідність; науковість і доступність; наочність; свідомість та активність; системність; систематичність і послідовність; зв'язок теорії з практикою.

Реалізація дистанційного навчання дозволяє розв'язати низку завдань, які можна сформулювати таким чином: забезпечення доступності різноманітних навчальних ресурсів; здобування загальної і професійної освіти в зручній, адекватній і відповідній формі для того, хто навчається; розвиток творчих та інтелектуальних здібностей здобувача освіти за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті; обмін даними, комунікативна діяльність на базі спільних інтересів, перш за все професійних і освітніх; організація дозвілля, відпочинку і розвитку; підвищення кваліфікації, перепідготовка або зміна професійної діяльності.

Також, в рамках дистанційної освіти можливе створення такого освітнього середовища, в якому учень відчуває себе більш комфортно, перетворюючись на активного учасника освітнього процесу, коли стимулюється звичка до самостійного навчання, самостійного планування власного напрямку навчання, пошуку та обробки великих обсягів інформації за допомогою сучасних технологій безперервної освіти впродовж життя.

Таким чином, використання дистанційного навчання в початковій школі є надзвичайно актуальним. Робота в цьому просторі потребує від сучасного вчителя сформованої інформаційно-комунікаційної компетентності, володіння знаннями основних програмних продуктів, інтернет-ресурсів, технічних засобів проектування віртуального освітнього середовища для школярів, уміння розуміти їхній дидактичний потенціал.

Література:

1. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. К.: Грамота, 2009. 48 с.
2. Гороховський О.І. Методичні аспекти створення навчальної літератури для дистанційного навчання. К., 2010. 543 с.
3. Олійник В. В. Організаційно-педагогічні основи дистанційної освіти і навчання. К.: Міленіум, 2003. 393 с.
4. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги і проблеми. Витоки педагогічної майстерності. 2012. № 10. С. 3–6.

Судоплатов Олександр Володимирович,
курсант ДР-944
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
2-го курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Науковий керівник: **Гоговський Едуард Володимирович,**
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

ПСИХОТАКТИЧНИЙ ТРЕНІНГ - МЕТОД ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Психотактичний тренінг являє собою метод навчання, під час якого моделюються ситуації, які часто зустрічаються в службовій діяльності співробітників органів внутрішніх справ. Причому велике значення надається емоційному стану учасників тренінгу. Справжній метод підготовки орієнтований на формування у співробітників емоційного мислення, яке ґрунтується не на емоційних реакціях, придбаних до надходження на службу, а на професійній емоційній оцінці ситуації і ухваленні доцільних, юридично обґрунтованих рішень. [2]

Перед проведенням тренінгу з усіма учасниками укладається контракт, що містить правила, за якими вони будуть взаємодіяти. Основні положення контракту відповідають принципам проведення психологічного тренінгу і забезпечують розвиток професійної впевненості та психологічної готовності до виконання завдань. Наприклад, «ніяких ярликів; не буває поразок - буває тільки зворотний зв'язок»; «Навіть негативний досвід є навчанням». Учасники проходять інструктаж з техніки безпеки.

Учасники діляться на пари, які і будуть виступати в ролі нарядів поліції. Кожен наряд окремо отримує однакову для всіх вступну, наприклад, «від громадянки Н. надійшов виклик на сімейний скандал, де чоловік поводить себе агресивно», але при прибутті на місце події стикається з різними ситуаціями. Для написання сценарію в обов'язковому порядку використовуються психологічні знання про типові способи поведінки людини, стереотипи сприйняття, особливості емоційного реагування в ситуації стресу. [1] Важливо, що розробкою даних сценаріїв займаються співробітники поліції, які мають великий досвід практичної роботи. Також для написання сценарію в обов'язковому порядку використовуються психологічні знання про найбільш характерні способи поведінки людини, стереотипи сприйняття, особливості емоційного реагування в ситуації стресу. В ході вирішення практичних сценаріїв ведеться відеозапис, що дозволяє в подальшому дати об'єктивну оцінку діям всіх учасників і отримати зворотний зв'язок. Для створення реалістичності пережитих почуттів, вироблення психотактичних навичок можуть використовуватися імітація вогнепальної зброї, спеціальні засоби, відео- та аудіо-запис, навчально-методичні полігони, а також психічний вплив з боку учасників.

Протягом всього часу виконання завдання емоційні стани, рівень працездатності учасників тренінгу відстежується за допомогою об'єктивних методів діагностики - електронне зчитування частоти пульсу і серцевого ритму. Для цього використовуються кардіодатчики і прилади для вимірювання пульсу. Спеціальна комп'ютерна програма дозволяє здійснювати моніторинг стану учасника тренінгу. [3]

Одним із основоположних принципів професійної підготовки співробітників органів внутрішніх справ, на думку керівників тренінгу, є створення матриці компетентності. вона має на увазі існування чітких професійних послідовних дій при оцінці ситуації, подальші дії, усвідомлення власних можливостей і повноважень. В ході психотактичного тренінгу учасник (співробітник) розвиває здатність чітко розмежувати свої особисті, професійні повноваження, визначати можливість діяти самостійно або за допомогою інших співробітників. У свою чергу керівник має чітке уявлення про точний обсяг завдання: те, що повинні бачити, чути і робити він і його підлеглі в конкретній ситуації. Розвиваються пізнавальні та поведінкові схеми. Даний аспект підготовки орієнтований на вироблення взаємодії наряду і керівника (оперативно-чергової служби), необхідності доповідати про свої дії, постійно підтримувати зв'язок з керівником (оперативно-черговою службою).

Засвоєння курсантами (слухачами) теоретичного матеріалу: правових норм, тактики дій - не дають гарантії їх правильного застосування на практиці в реальній службовій ситуації. Співробітник органів внутрішніх справ не може прогнозувати всі ситуації, з якими зіткнеться при виконанні посадових обов'язків, часто він повинен діяти відповідно до обставин, приймати швидкі самостійні рішення, а це величезна відповідальність. Щоб діяти професійно, необхідно дати правильну оцінку обставинам, а для цього треба мати окрім знань ще й певний досвід. Чим менше досвід, тим вище рівень стресу при виконанні службових завдань і, отже, призводить до погіршення якості професійних юридично обґрунтованих дій.

Таким чином, тренінг є сильним мотиваційним компонентом для самовдосконалення, дозволяє оцінити себе і свої дії в різних ситуаціях, виявити прогалини в правовій, тактичній, фізичній та інших видах підготовки, формує позитивне ставлення учасників тренінгу до теоретичних знань, підвищує правову та моральну відповідальність співробітників за вчинені дії. Крім того, тренінг дозволяє викладачеві виробити подальшу стратегію навчання.

Література

1. Садова Т. А. Професійно-педагогічна підготовка: дефінітивний аналіз. Педагогічні науки : збірник наукових праць. 2016. № 49. С. 326–332.
2. Дубовець О. М., Лях Б. Г., Литвиненко І. І., Сичов Ю. І., Самчук В. В. Передумови уніфікації і стандартизації елементів навчального процесу // Архів ХІІІ. URL: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/elits/2011/29/Передумови%20уніфікації%20і%20стандартизації%20елементів%20навчального%20процесу.pdf
3. Силкин Н. Н. Теория и практика формирования психологической подготовленности сотрудников МВД к служебной деятельности в чрезвычайных ситуациях : автореф. дис. д-ра пед. наук : 13.00.04. СПб., 2003. 40 с
4. Власенко І. В., Криворучко Л. С. Организация системы профессиональной подготовки в органах и подразделениях МВД. Наше право. 2006. Вип. 2. С. 24–28.

Черненко В.,

к.ф.-м.н., доцент, доцент кафедри інформатики і вищої математики,

Чернятіна В.,

студентка 3-го курсу спеціальності «Середня освіта (Інформатика)»

Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

РОЛЬ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Вчитель інформатики повинен володіти ґрунтовними знаннями з інформатики на досить високому рівні, значно вищому ніж той, що забезпечується вивченням лише шкільного курсу інформатики. Рівні його компетентностей повинні відповідати сучасному стану предметної галузі інформатики, він повинен володіти методологією видобування нових теоретичних знань та їх використання на практиці у своїй професійній діяльності вчителя [1].

Беручи до уваги результати досліджень, що стосуються професійної компетентності вчителя, її можна подати як сукупність взаємопов'язаних загально-професійних та професійно-спеціалізованих (предметних) компетентностей. Жалдак М. І. та інші в своєму дослідженні [1] предметну компетентність вчителя інформатики поділяють на такі складові: інформологічно-методологічна, інформаційно-технологічна, комп'ютерна, модельна, алгоритмічна.

Предметна компетентність вчителя інформатики формується через уміння, знання та навички проєктування та створення інформатичних продуктів за допомогою різних інструментальних засобів. Створення інформатичного продукту потребує знань інструментів, основних технологічних операцій у середовищі інструментального засобу, вимог до розробки відповідних продуктів. Інформатичний продукт – штучний інформаційний об'єкт, який має цільове призначення, та створений за певними вимогами

(стандартами) і певними правилами (технологіями) за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [2].

Ми пропонуємо окремо виділити логічну складову предметної компетентності вчителя інформатики. Інформатика, як фундаментальна наука, без вивчення якої неможливе формування сучасного світогляду, розуміння ролі інформаційних процесів у природі, суспільстві, техніці, є потужним інструментом щодо розвитку логічного мислення через використання ІКТ.

Сьогоднішній етап розвитку шкільної інформатики вимагає внесення суттєвих змін в компоненти методичної підготовки майбутніх вчителів інформатики, і в першу чергу, в систему засобів розвитку логічного мислення. Аналіз сучасних вимог до рівня сформованості логічного мислення учнів 5–9 класів в курсі інформатики [3] визначив перелік знань та умінь, якими повинен володіти майбутній учитель інформатики для розвитку цього мислення. Завдяки розвивальному компоненту курсу інформатики має розвивати в учнів аналітичне, синтетичне, логічне й критичне мислення, творчі здібності, естетичний смак, толерантність та повагу до чужого інтелектуального продукту, здатність аналізувати різноманітні процеси та явища й з'ясовувати їхні причинно-наслідкові та структурні зв'язки.

Інформатика – одна з дисциплін шкільної підготовки, яка входить до числа основних предметів, що сприяють розвитку логічного мислення. На сьогоднішній день у програму шкільного курсу інформатики включені такі складові частини, як інформаційні технології в навчанні, текстовий процесор, комп'ютерні презентації, служби Інтернету, бази даних, основи алгоритмізації та програмування тощо [3].

Розвивати логічне мислення учнів можна засобами кожного з розділів інформатики, для цього вчитель повинен привчати учнів робити аналіз завдання, вчитися самостійно знаходити й виправляти помилки. Для розвитку логічного мислення учня вчителю необхідно на кожному уроці підбирати пізнавальні завдання. Це дасть можливість сформувати і розвинути всю різноманітність інтелектуальної і творчої діяльності учнів і забезпечити перехід від репродуктивних, формально-логічних дій до творчих.

Мета вивчення інформатики в сучасній школі пов'язана із створенням системи творчих завдань, орієнтованих як на формування комп'ютерної грамотності, так і на розвиток логічного мислення особистості. Педагогу необхідно на уроках інформатики в основній школі систематично використовувати такі завдання, які б сприяли розвитку логічного мислення учнів, формуванню в них пізнавального інтересу й самостійності. Такі завдання вимагають від школярів спостережливості, творчості й оригінальності. Ефективному розвитку логічного мислення учнів сприяють цікаві завдання «на міркування», головоломки, ребуси, нестандартні завдання, проблемно-творчі задачі.

Отже, розвиток логічного мислення відіграє важливу роль у формуванні предметної компетентності майбутніх вчителів інформатики і відбувається під час вивчення дисциплін, спрямованих на здобуття знань в галузі теоретичної та прикладної інформатики.

Література:

1. Жалдак М.І., Рамський Ю.С., Рафальська М.В. Модель системи соціально-професійних компетентностей вчителя інформатики // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – Вип. 7(14), 2009. – С.
2. Тихонова Т.В. Дидактичний аналіз понять «інформатична компетентність» та «інформаційна культура» // International scientific conference «Open educational e-environment of modern University», 2015. – С. 91–100.
3. Програма з інформатики для загальноосвітніх навчальних закладів (2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Вонс О.-М. С.,

викладач кафедри психології і психотерапії
Українського Католицького Університету

РОЛЬ ПРИВ'ЯЗАНOSTІ У РОМАНТИЧНИХ СТОСУНКАХ

Теорія прив'язаності була створена Дж. Боулбі, та розвинута М.Ейнсворт, на її основі інші дослідники вивчали роль прив'язаності впродовж життя людини, а також в контексті інших стосунків, за межами діади мама-дитина. У доповіді представлена концепція прив'язаності та її роль у романтичних стосунках.

Філ Шейвер і Сінді Хазан вважають, що ранній соціальний довід, що формує певний тип стосунків, проявляється в романтичній любові дорослих [1]. Прив'язаність відіграє важливу роль у побудові та розвитку романтичних стосунків, оскільки є певним біологічним чинником, що притягує партнерів у той час, коли їхня любов розвивається.

Також вони пишуть про безперервність типу прив'язаності, яка може вказувати на те, що дорослий тип прив'язаності в романтичних стосунках також залежить від дитячого досвіду [4].

У своєму дослідженні, ціль якого була виявити схожість моделей поведінки описаних у теорії прив'язаності дитини й мами та дорослих, С. Хазан і Ф. Шейвер поставили запитання чоловікам і жінкам про стосунки. В отриманих даних було виявлено, що частина людей, які були впевнені в надійності свого партнера легко встановлювали близькі стосунки. Інша частина тих, які сумнівалися в стосунках, вони часто дратувалися і тривожилися, намагалися усе контролювати або віддалялися, у такий спосіб уникаючи близькості [3]. Тобто прив'язаність є визначальною в поведінці і ставленні до партнера. У результаті цього людина може збудувати міцні та надійні стосунки, маючи довіру до партнера, і будучи впевненою в ньому.

С. Хазан і Ф. Шейвер продовжили досліджувати прив'язаність, і в 1987 році вони довели, що закохані з безпечним типом прив'язаності найменш ревниві, далі слідує тривожні партнери та партнери з прив'язаністю уникнення, і тривожно-амбівалентні виявилися найбільш ревнивими. [2]. Також вони вивчали уявлення партнерів і результат дослідження показав, що люди з різним типом прив'язаності мають різні уявлення про хід романтичної любові. Більше того, що уявлення про наявність романтичних партнерів, довіру до них, та їхню власну любовну гідність, залежать від типу прив'язаності [6]. Це дослідження демонструє, що стосунки в дитячому віці мають взаємозв'язок з уявленнями про романтичну любов. Уявлення також можуть значною мірою визначати хід стосунків.

Отже, у стосунках яскраво окреслюється важливість прив'язаності, як певного біологічного складника. Тобто будь-яке зародження стосунків починається з певних фізіологічних реакцій, які сприяють процесу закоханості. Але, як саме стосунки будуть розвиватись, наскільки стійкими та якісними вони будуть, залежить не від біологічних чинників, а від певної моделі стосунку, засвоєної в дитинстві. Наприклад, сформований тривожно-амбівалентний тип прив'язаності в дитинстві може проявлятися у постійному відчутті тривоги в романтичних стосунках у дорослому віці. Така безперервність прив'язаності, на думку Дж. Боулбі, можлива в тому випадку, якщо ситуація в сім'ї та в стосунках зі значущою особою ніяким чином не змінюється протягом тривалого часу [5]. Тобто модель стосунків постійно підкріплювалась, з роками ставала все стійкішою й надійно сформувалась у людини.

Література:

1. Kazan C. and Shaver P. Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process/ Article in Journal of Personality and Social Psychology, April 1987
2. Adams S. Jealousy in Romantic Relationships, Self-Esteem and Ego Defenses Submitted in fulfilment of the requirements of the degree of Doctor of Psychology/ Faculty of Arts, Education and Human Development Victoria University, 2012. 208p.
3. Джонсон С. Обними меня крепче / Сью Джонсон., 2018. – 242 с.
4. Боулби Д. Привязанность / Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. статья ГВ. Бурменской. – М.: Гардарики, 2003. – 480 с.
5. Боулби Д. Создание и разрушение эмоциональных связей / Пер. с англ. В.В. Старовойтова —2-е изд. — М.: Академический Проект, 2004.— 232 с. — (Руководство , практического психолога).
6. Бриш К. Терапия нарушений привязанности. От теории к практике / Карл Бриш. – Пер. с нем. – М.: Когито-Центр, 2012. – 316 с.

ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКИ

Глющенко Анна Олексіївна,

Київський національний університет технологій та дизайну.

Науковий керівник – к. культ. Чернець М. О.

CLINICAL TRIALS

The task of pharmacists is to make not only an effective drug, but also to make it safe. Even with the huge pharmaceutical market, people continue to look for new drugs and new medications. Therefore, clinical trials are still in great demand, for example, in 2018, more than 60,000 clinical trials were conducted [1]. It is a very expensive and time consuming process. First, it is rather difficult to obtain documents that allow you to start testing. Secondly, clinical trials can begin only after the results of preclinical studies show that the drug is harmless and safe. Both healthy and severely ill people can participate on a paid and unpaid basis. The purpose of clinical trials is to assess the therapeutic efficacy, to establish the optimal dose and drug intake regimens. Clinical drug trials usually consist of 4 different phases

1st phase. In the first phase of the drug trial, a small number of healthy patients are taken and closely monitored. During the study, scientists increase the dose of the drug to assess and measure the body's response. In particular, attention is paid to the pharmacokinetics and bioavailability of the drug.

Trial participants: 20 to 100 healthy participants.

Duration of the trials: several months

Purpose of the trials: safety and dosage and dosage

2nd phase. The purpose of the second stage of the trial is to show the efficacy and safety of the drug in a certain contingent of patients. Sometimes a placebo effect is used with one or more drugs. Information is also collected on the safety of the drug, side effects and potential risks. It is at this stage that the most effective doses and the most suitable dosage forms are determined. Stage 2 trials are discontinued if the drug is ineffective or has safety concerns or unbearable side effects.

Trial participants: several hundred sick people

Duration of the trials: from several months up to 2 years

Purpose of the trials: Efficacy and side effects of the drug

Approximately 33% of all drugs make it to the next stage [2].

3rd phase. Stage 3 tests the results of earlier trials on much larger groups and collects additional information about the efficacy and safety of the experimental drug. Typically, during this stage, patients are randomly selected for blind studies, since the placebo effect is also used during this stage. In such studies, neither the patient nor the scientist knows where the experimental drug is. Stage 3 studies usually provide information to assess the benefits and risks of new therapy. At this stage, an application for registration of the drug is submitted.

Trial participants: from 300 up to 3000 participants who have the disease

Duration of the trials: from 1 to 4 years

Purpose of the trials: Efficacy and monitoring of side effects

Approximately 25-30% of all drugs make it to the next stage [2].

4th phase. Only after approval of the use of a new drug in medical practice, the 4th stage begins. 4th stage leads to research to expand the knowledge base about the drug, improve treatment regimens. Particular attention is paid to the collection and analysis of information on side effects.

Trial participants: several thousands of volunteers who have the disease

Purpose of the trials: Safety and efficacy

Consequently, clinical trials are research studies that examine new tests and treatments and evaluate their impact on human health [1]. People volunteer to participate in clinical trials to test medical interventions, but this is still not entirely safe. In few cases some people were able to be cured of serious illnesses, though. They spend years on trials and in order to reduce the time, mathematical modeling of the structure of new drugs is now actively used; it also allows the improvement of quality and safety.

REFERENCES

1. World Health Organization. Clinical trials. [Electronic resource]. – Electronic data. Mode of access: https://www.who.int/health-topics/clinical-trials/#tab=tab_1
2. FDA. Clinical Research. [Electronic resource]. – Electronic data. Mode of access: <https://www.fda.gov/patients/drug-development-process/step-3-clinical-research>
3. Hannah Nichols. How do clinical trials work and who can participate? [Electronic resource]. – Electronic data. Mode of access: <https://www.medicalnewstoday.com/articles/278779#types>

Харченко Артем Юрійович,

Київський національний університет технологій та дизайну.

Науковий керівник – к. культ. Чернець М.О.

DRUG DEVELOPMENT

People can't imagine their life without tablets, syrups or drops. Nowadays Drug usage has become the norm due to bad ecological situation and new lifestyle. So, pharmaceutical companies need to develop new drugs to control situation with diseases.

Drug development is a multi-stage process, which is proceed for years. Also, It's a very expensive process, so it can cost about 4 – 11 billion dollars USA.

Drug development takes 5 stages:

1. Discovery and Development
2. Preclinical trials
3. Clinical Research
4. Drug Review
5. FDA Post-Market Drug Safety Monitoring. [1]

First stage is discovery and development. We start with the choice of disease, which we want to treat. We can find new insights into a disease process, new methods to treat it or ways to target medical products. Than we need to find entity, which can affect our target. Also, our compound needs to have minimal danger to the body, be predictable and completely eliminate over time. Next, after choosing the right compound, we run a test to learn physical and chemical properties. After that we can choose dosage form. [3]

Second stage is preclinical trials. At this stage are researched pharmacodynamics (what the drug does to the body), pharmacokinetics (what the body does to the drug), ADME (absorption, distribution, metabolism and excretion of compound), and toxicology testing is done. Also, we define indexes of drug efficiency: LD₅₀ (dose, which way to death of 50% of animals) and ED₅₀ (dose, which five effect to 50% of animals). [4]

Third stage is clinical trials. We run a tests involving peoples. It's a long process, in which we check efficiency of our drug and side effects. [2]

After we complete all trials, company can file an application to market the drug. It's fourth stage – drug review. National agency check all trials to find fabrication, manipulation, or withholding of data.

After administration audit we need to develop production scheme. It contains choice of equipment, building a manufacturing department, transport system, quality control, choice of packaging.

After all this stages company can sell new medicine. But, sometimes national agency will check all materials once more to prove that drug is still efficient and safe.

So, drug development is a multi-stage and expensive process. It includes different tests, which help to choose correct dosage form, doses, and show that our drug is efficient, safe and profitable for sale.

REFERENCES

1. FDA official website // [internet source] // URL: <https://www.fda.gov>;
2. Sertkaya, A; Wong, H. H.; Jessup, A; Beleche, T (2016). "Key cost drivers of pharmaceutical clinical trials in the United States". *Clinical Trials*. 13 (2): 117–26;
3. Atanasov AG, Waltenberger B, Pferschy-Wenzig EM, Linder T, Wawrosch C, Uhrin P, et al. (December 2015). "Discovery and resupply of pharmacologically active plant-derived natural products ;
4. Doris V. Sweet, ed. (July 1997). "Registry of Toxic Effects of Chemical Substances ;

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

Фонтош В.В.,

*студентка 3 курсу фізичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ІНФОРМАЦІЙНА ЕНТРОПІЯ – ОСНОВНА СКЛАДОВА ШВИДКОСТІ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ

Інформаційна ентропія — це усереднена швидкість, із якою продукує інформацію стохастичне джерело даних.

Мірою інформаційної ентропії, пов'язаною з кожним можливим значенням даних, є від'ємний логарифм функції маси ймовірності для цього значення:

$$S = - \sum_i P_i \ln P_i$$

Таким чином, коли джерело даних має менш ймовірне значення (наприклад, коли стається низькоїмовірної подія), то ця подія несе більше «інформації» («неочікуваності»), ніж коли джерело даних має більш ймовірне значення.

Визначена таким чином кількість інформації, що передається кожною подією, стає випадковою змінною, чие математичне сподівання є інформаційною ентропією. Взагалі, ентропію позначають безлад або невизначеність, і визначення ентропії, що застосовують в теорії інформації, є прямим аналогом визначення, що застосовують у статистичній термодинаміці. Поняття інформаційної ентропії було введено Клодом Шенноном у його праці 1948 року «Математична теорія зв'язку».

Клод Елвуд Шеннон — американський електротехнік і математик, «батько теорії інформації».

Шеннон відомий тим, що запропонував теорію інформації в науковій статті, опублікованій в 1948 році. Йому також приписують винайдення теорії проекту цифрового комп'ютера та цифрового каналу в 1937 році, коли, будучи 21-річним студентом в Массачусетському технологічному інституті, він написав дисертацію, в якій демонструє, що з допомогою електричного застосування Булевої алгебри можна конструювати та розв'язати будь-які логічні і числові зв'язки.

Базова модель системи передавання даних складається з трьох елементів: джерела даних, каналу зв'язку та приймача, і, за виразом Шеннона, «фундаментальною задачею зв'язку» є те, щоби отримувач був здатен встановлювати, які дані було породжено джерелом, на основі сигналу, що він отримує каналом.

Ентропія забезпечує абсолютну межу найкоротшої можливої усередненої довжини безвартатного стиснувального кодування даних, продукованих джерелом, і якщо ентропія джерела є меншою за пропускну спроможність каналу зв'язку, то дані, породжувані цим джерелом, можливо надійно передавати приймачеві (принаймні теоретично, можливо, нехтуючи деякими практичними міркуваннями, такими як складність системи, потрібної для передавання даних, або кількості часу, що це передавання цих даних може забирати).

Інформаційну ентропію зазвичай вимірюють в бітах (що також називають «шеннонами», англ. bit, shannon), або іноді в «натуральних одиницях» (натах, англ. nat), або в десяткових цифрах (що називають «дитами», «банами» або «гартлі»). Одиниця вимірювання залежить від основи логарифму, що використовують для визначення ентропії.

Назвавши її на честь Н-теореми Больцмана, Шеннон означив ентропію H дискретної випадкової величини X з можливими значеннями $\{x_1, \dots, x_n\}$ та функцією маси ймовірності $P(X)$ як:

$$H(X) = - \sum_{i=1}^n p_i \log_2 p_i$$

Можна також визначити умовну ентропію двох подій X та Y , які набувають значень x_i та y_j відповідно, як:

$$I(X; Y) = \sum_{x \in X, y \in Y} p(x, y) \log \frac{p(x, y)}{p(x)p(y)}$$

де $p(x_i, y_j)$ є ймовірністю того, що $X = x_i$ та $Y = y_j$. Цю величину слід розуміти як ступінь довільності випадкової величини X при заданій події Y .

Ентропія визначається в контексті ймовірнісної моделі. Незалежні підкидання справедливої монети мають ентропію по 1 біту на підкидання. Джерело, яке завжди породжує довгий рядок «Б», має ентропію 0, оскільки наступним символом завжди буде «Б».

Ентропійна швидкість джерела даних означає усереднене число бітів на символ, потрібне для його кодування. Експерименти Шеннона з передбаченням людьми показують швидкість інформації на символ англійською мовою між 0.6 і 1.3 біта;

Слід звернути увагу на наступні моменти :

- Кількість ентропії не завжди є цілим числом бітів.
- Багато бітів даних можуть не нести інформації.

Наприклад, структури даних часто зберігають інформацію надмірно, або мають ідентичні розділи, незалежно від інформації в структурі даних.

Шеннонівське визначення ентропії, при застосуванні до джерела інформації, може визначати мінімальну пропускну здатність каналу, необхідну для надійного передавання джерела у вигляді закодованих двійкових цифр (див. застереження нижче курсивом). Цю формулу може бути виведено шляхом обчислення математичного сподівання кількості інформації, яка міститься в одній цифрі з джерела інформації.

Ентропія Шеннона вимірює інформацію, яка міститься в повідомленні, на противагу до тієї частини повідомлення, яка є визначеною (або передбачуваною). Приклади останнього включають надмірність у структурі мови та статистичні властивості, які стосуються частот трапляння пар, трійок літер або слів.

Отже, **інформаційна ентропія** — це усереднена швидкість, із якою продукує інформацію стохастичне джерело даних. Ентропія забезпечує абсолютну межу найкоротшої можливої усередненої довжини безвтратного стиснювального кодування даних, продукованих джерелом, і якщо ентропія джерела є меншою за пропускну спроможність каналу зв'язку, то дані, породжувані цим джерелом, можливо надійно передавати приймачеві.

Список використаної літератури:

1. Pathria, R. K.; Beale, Paul (2011). *Statistical Mechanics (Third Edition)*. Academic Press. с. 51.
2. Shannon, Claude E. (July–October 1948). A Mathematical Theory of Communication. *Bell System Technical Journal*[en] 27 (3): 379–423.
3. Shannon, Claude E. (1948). A Mathematical Theory of Communication. *Bell System Technical Journal* 27., July and October
4. Mark Nelson (24 August 2006). The Hutter Prize
5. Borda, Monica (2011). *Fundamentals in Information Theory and Coding*. Springer Han, Te Sun & Kobayashi, Kingo (2002). *Mathematics of Information and Coding*. American Mathematical Society.
6. Schneider, T.D, Information theory primer with an appendix on logarithms, National Cancer Institute, 14 April 2007.
7. Carter, Tom (March 2014). *An introduction to information theory and entropy*. Santa Fe. Прочитовано 4 August 2017.
8. Compare: Boltzmann, Ludwig (1896, 1898). *Vorlesungen über Gastheorie* : 2 Volumes – Leipzig 1895/98 UB: O 5262-6. English version: *Lectures on gas theory*. Translated by Stephen G. Brush (1964) Berkeley: University of California Press; (1995) New York: Dover

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА І СПОРТ

Борейко Віктор Юрійович,

студент юридичного факультету.

Науковий керівник: Бочков Юрій Володимирович
викладач кафедри фізичного виховання та спорту.

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара.

СПОРТ ЧИ ДІЄТА

Сидяча робота, заїдання стресів та неправильний режим харчування – головні причини ожиріння, яке може спровокувати низку серйозних захворювань. У боротьбі із зайвими кілограмами є два дієвих методи: спорт та дієта. Нині, найбільш поширена помилка, яка може з'явитися на шляху до ідеальної фігури, є сприйняття спорту і дієти не як одного цілого, а як різних способів досягнення своєї мети: або не їсти, або їсти усе та займатися спортом. Але ж дієта – це не голодування, а правильно підібраний раціон харчування. Якщо мета – ефективне і безпечне схуднення, то дієта повинна бути разом з фізичними вправами.

Існує купа людей, шукаючих різні шляхи того, як схуднути, не займаючись спортом і не виходячи з дому. Фактично ефект, який виробляють тренування, досить схожий з ефектом суворої дієти. В обох випадках результат призведе до того, що в організмі утворюється нестача калорій, які необхідно заповнити за допомогою внутрішніх ресурсів людини. Сувора дієта погано позначається на загальному тонусі, оскільки організм вимагає калорійну їжу, що надає йому сил. Дієта провокує організм отримувати енергію прямо з м'язових тканин, що в підсумку може призвести до виснаження і занепаду сил, також наслідки можуть бути летальними для організму. Особливо це стосується людей, які вже страждають на серйозні захворювання та внутрішні розлади [1]. Зі свого боку фізичні навантаження живлять і зміцнюють м'язові тканини за допомогою витраченої енергії. Займаючись спортом для схуднення, ми досягаємо не лише бажаного результату, але і загартовуємо організм, не завдаючи йому ніякої шкоди. Обравши дієту ми виснажуємо себе голодом, позбудемось останніх сил, а жир в організмі буде відкладатись. До того ж ефект, досягнутий за допомогою дієт, можна втратити в лічені дні, оскільки людина, що припиняє дієту, накладається на їжу з ще більшою ретельністю. Організм же, котрий переніс голодування, почне запасати поживні речовини, на випадок повторення голодування. Якщо обрати ефективний спорт для схуднення, харчування залишиться повноцінним і людина не буде обділена калорійною їжею, яка насичена вуглеводами, як результат ми схуднемо, не завдаючи шкоди здоров'ю. Крім нарощування м'язової маси, фізичні навантаження мають масу інших позитивних моментів, а саме: розвиток і зміцнення дихальної і кровоносної системи, заспокоєння нервів, поліпшення сну, впевненість в собі. Загалом прихильники обох підходів до схуднення лукавлять, адже перебуваючи на дієті, без фізичних навантажень вагу скинути проблематично, тому що організму не потрібно витрачати накопичені запаси, а одні тільки фізичні навантаження без підтримки певної дієти можуть не тільки не приносити користі, але і нашкодити. Якщо споживати недостатньо білкової їжі, дієта при сильних навантаженнях замість нарощування м'язової маси призведе до її швидкої втрати і виснаження організму в цілому. Не варто вдаватися до популярних дієт, які обіцяють неймовірний результат, адже незбалансований раціон та спеціальні пігулки для схуднення тільки ускладнюють ситуацію замість того, щоб допомагати перебороти ожиріння [1].

Отже, враховуючи обидва методи слід зауважити, що підходити до того чи іншого, як до різних способів буде невірно, адже комплексне поєднання правильної дієти та спорту, дадуть можливість досягти більшого ефекту, ніж будь-який окремо взятий метод. Однак обраючи тільки один підхід ми отримуємо можливість отримати більше шкоди, ніж певного ефекту.

Література:

1. Правильне харчування та спорт: запорука ідеальних форм [Електронний ресурс]. – URL: <https://moyezdorovya.com.ua/pravylne-harchuvannya-ta-sport-zaporuka-idealnyh-form/>
2. Ученые наконец выяснили, что важнее для похудения: спорт или диета [Електронний ресурс]. – URL: <https://hightech.plus/2019/04/02/uchenie-nakonec-viyasnili-chto-vazhnee-dlya-pohudeniya-sport-ili-dieta>

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

*Бондаревська М.А.,
студентка Запорізького національного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Динаміка соціокультурних та економічних процесів, що мають місце у сучасному суспільстві, засоби поширення та використання інформації, а також стрімка глобалізація впливають на розвиток освітнього процесу.

На сьогодні особливого значення набуває впровадження інноваційних технологій, адаптованих до нового світу форм і засобів навчання. Яскравим прикладом такого розвитку є впровадження та розповсюдження дистанційного навчання в Україні.

Згідно із «Положенням про дистанційне навчання» від 8 вересня 2020 року, під цим поняттям розуміється процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, що є індивідуалізованим та відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [4].

Досвід європейських країн у галузі освіти став предметом наукових досліджень українських учених Авксентьевої О. І., Авшенюк Н. М., Зязюн Л. І., Лещенко М. П., Матвієнко О. В., Пуховської Л. П. Питаннями дистанційного навчання займалися Биков В., Дорошенко Ю., Дмитренко П., Корсак К., Корсунська Н., Кухаренко В., Пасічник Ю., Стефаненко П., Шуневич Б. [2]. Але на даний момент бракує досліджень щодо вимушеного впровадження елементів дистанційного навчання в українських школах через Всесвітню пандемію коронавірусної хвороби. Це обумовлює **актуальність** цього аналізу.

Під поняттям «*дистанційне навчання*» розуміється така форма навчання, що передбачає використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі. Такий тип навчання можна також назвати електронним. Головною метою під час такого формату занять є використання Інтернету для забезпечення освітнього процесу, а також включення, розширення і зміцнення навчання за рахунок використання технологій, включаючи, але не обмежуючись лише мережею інтернет. [3, с. 6]

Використання такого методу навчання має низку переваг. Адже, учні та вчителі мають змогу проводити заняття, не перебуваючи одночасно в одному місці, що є дуже важливою умовою, враховуючи сьогоденнішу ситуацію в Україні, коли очне навчання може бути досить небезпечним через пандемію коронавірусної хвороби.

О. В. Рукавішнікова виділяє такі характерні риси дистанційного навчання: гнучкість та асинхронність, модульність, масовість, рентабельність, інтерактивне спілкування учасників освітнього процесу, наявність засобів комунікації (синхронних або асинхронних), сукупності спеціальних педагогічних технологій, орієнтація на самостійну пізнавальну діяльність учнів, широке застосування освітніх ресурсів Інтернет, специфічні принципи організації електронного навчального матеріалу й оперативність оновлення методичного забезпечення навчального процесу тощо [5].

Застосування віртуальних технологій потребує ретельної підготовки матеріалів: програмного забезпечення, планів, навчальних посібників з управління програмою, керівництва, індивідуалізації інструкцій, а також висуває вимоги до технічної оснащеності, інформаційної компетентності учня і викладачів, до особистісних якостей учня в зв'язку зі складністю навчальної мотивації при даній формі навчання.

Особливу складність при підготовці до реалізації дистанційного курсу представляє проблема аутентифікації учня при дистанційній перевірці знань [1, с. 9].

Важливим аспектом під час дистанційного навчання є збереження взаємодії між учнями та вчителем, навіть за умов онлайн-уроків. Перед адміністрацією школи постало завдання організації діяльності навчального закладу в такому режимі для виконання усіх освітніх програм.

Таким чином, навчальний процес має бути організованим не тільки з точки зору технічного обладнання та доступу до мережі інтернет, а й з урахуванням особливостей учнів молодшої, середньої та

старшої школи. Необхідно взяти до уваги той факт, що учні молодшої школи є менш самостійними, тож організації навчання вдома потрібно приділити неабияку увагу. Адже йдеться саме про створення умов для навчання, а не про те, що батьки переймуть на себе відповідальність за домашні завдання і будуть виконувати їх замість своєї дитини.

Отже, на сьогоднішній день, українські заклади освіти повинні були вимушено перейти на дистанційну освіту, що має низку переваг та недоліків. Під час дистанційної форми здобуття знань важливу роль відіграє правильна організація навчального процесу. Тож для підвищення ефективності занять у такій формі викладач повинен кооперувати зі студентами, школярами та їхніми батьками, застосовуючи інноваційні методики та технології із метою оптимізації занять. Матеріалом подальшого дослідження дистанційної форми навчання можуть стати навчальні інтернет-ресурси, котрі можна легко інтегрувати у навчальний процес.

Література:

1. Бухаркина М. Ю. Теория и практика дистанционного обучения / М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, Е. С. Полат. М. : Академия – 2004, 416 с.
2. Запороженко Ю. Г. Distance learning as a leading means of informational technologization of Irish educational system Higher education of Ukraine / Юлія Григорівна Запороженко. – 2008.
3. Іванюк І. В. Формування понятійно-термінологічного апарату з питань розвитку дистанційної освіти / Ірина Володимирівна Іванюк. // Institute of Information Technologies and Learning Tools. – 2012.
4. Постанова Кабінету Міністрів України. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>.
5. Рукавішнікова О. В. Теоретичні питання організації дистанційного навчання в освітній роботі [Електронний ресурс] / О. В. Рукавішнікова – Режим доступу до ресурсу: http://www.mcppv.ho.com.ua/docs/st_rukavishnikova1.htm

Легка Ю.В.,

студентка юридичного факультету

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Леонова Н.В., кандидат філологічних наук

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Фразеологічна одиниця або фразеологізм – це лексична, неподільна одиниця мови, стійке семантично зв'язане поєднання слів, цілісне по своєму значенні. Відрізняється образністю, експресивністю, стилістичним та емоційним відтінком, повністю або частково переосмислена. Фразеологічні одиниці мають оціночну функцію, тобто, виражають відношення того, хто говорить до того або іншого предмету або явищу, надаючи промові жвавість та виразність і є потужним інструментом дії на аудиторію.

Існує велика кількість класифікацій фразеологічних одиниць, в основі яких лежать різні критерії. Фразеологічні зрощення стилістично та емоційно забарвлені, часто національно специфічні, а також неподільні і мають найбільшу спаяність частин. Слова, які входять в їх склад, втратили свою семантику, тому значення фразеологічних зрощень неможливо винести з значень, які складають їх елементи. Якщо перекладачу не вдається знайти еквівалент або аналог фразеологічного зрощення в мові, на яку перекладається, він може передати його сенс при допомозі описуючого перекладу.

Фразеологічним одиницям притаманні образність та мотивація, вони рухливі і допускають деяку варіацію. Вони використовуються в переносному значенні, та при перекладі іноді достатньо знайти співвідносність, яке лише побудовано на іншому образі, але співпадає по сенсу.

Фразеологічне поєднання представляє собою стійке поєднання слів, значення яких складається із значень вхідних з них компонентів, але одне із слів завжди вживається в переносному значенні. Вони не

мають національної специфічності, і завдяки прозорості їх внутрішньої форми і часто відсутності образності зрозуміти їх значення нескладно.

Неможна відмітити, що фразеологізми рахуються, що їх найбільш важко перекласти. По-перше, стаючи компонентами фразеологізму, слова із вільним значенням втрачають свою семантику і набувають нового значення. По-друге, перекладачу, який погано знайомий з фразеологією мови оригіналу, може з труднощами розпізнати фразеологізми у тексті перекладу, що призведе до спотворення сенсу і наступному невірному сприйняттю інформації аудиторією. По-третє, іноді, навіть, при наявності еквівалентного фразеологізму в мові перекладу перекладачу потрібно шукати інші способи передачі значення через те, що фразеологізм не відповідає контексту. В зв'язку з цим також варто враховувати, що аналогічні оберти англійської та української мов можуть мати різну оціночну конотацію.

Отже, при перекладі фразеологічної одиниці задача перекладача полягає в тому, щоб правильно передати її сенс, але і відобразити емоційно-експресивні характеристики, оціночну конотацію, функціонально-стилістичні особливості. Також, причиною виникнення труднощів при перекладі може слугувати висока ступінь його національної специфічності. В таких випадках задачею перекладача буде його адаптація до культури та мови цільової аудиторії. І остання проблема, яку б можна було виділити – це зовнішня схожість фразеологічних одиниць в вихідному варіанті, та в мові, на яку перекладається, і вона має різну семантику, що може привести до неправдивої асоціації та неправильному перекладі.

*Литвинова Т.П.,
студентка V курсу*

Київського політехнічного інституту ім. І. Сікорського

НАПИСАННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ЗАСОБУ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Наука вважається основною формою людського пізнання, що невинно розвивається. Її роль неможливо переоцінити, адже на сучасному етапі еволюції знання як ніколи потрібні людині для орієнтації. Світ ХХІ століття пропонує різноманітні засоби передачі інформації, одним з яких виступає наукова стаття як головна стала форма комунікації фахівців різних галузей та дисциплін.

Актуальність обраної теми зумовлена збільшенням популярності наукової статті як жанру, зростанням та зосередженням уваги лінгвістів на науковій статті як на окремому виді наукової публікації, суперечками сучасних лінгвістів про наслідки впливу наукових текстів на реципієнта.

Мета дослідження полягає у виявленні типових помилок та наданні порад з написання наукової публікації.

Об'єктом дослідження слугує власне наукова стаття як жанровий різновид наукової комунікації.

Стаття є науковим чи публіцистичним твором або працею, що публікується в збірнику, журналі чи газеті і аналізує певні процеси, ситуації, явища, а також закономірні зв'язки в їх основі, з метою визначення економічної, політичної, галузевої чи іншої значущості [3, с. 83]. Написання статей є засобом виявлення нового підходу, вирішення задачі, представлення результатів аналізу події чи проблеми.

В свою чергу, науковою статтею є наукове повідомлення або праця невеликого розміру, присвячена конкретній темі і розрахована на коло фахівців, обізнаних у цій темі. Вона містить матеріали, отримані в результаті проведення теоретичних чи експериментальних досліджень. Вивчивши різні визначення досліджуваного явища, ми дотримуємося точки зору А. С. Конверського, який зазначає, що наукова стаття є одним з основних видів публікацій, що висвітлює окремі питання з тієї чи іншої теми наукового пошуку, фіксує пріоритет автора та демонструє матеріал як надбання фахівців [2, с. 112].

Саме у формулюванні та оприлюдненні нових наукових знань наукова стаття відіграє важливу роль, одночасно виконуючи *пізнавальну, продуктивну, науково-технічну, соціальну, презентаційну, дослідницьку, оцінну, комунікативну* функції та впливаючи на розвиток науки [5, с. 376-377]. Науковець М. Т. Білуха визначає архітектуру як структуру праці, склад основних її компонентів. Він зазначає, що

для того, щоб композиція наукової статті дійсно стала засобом реалізації наукового творчого результату, її автор повинен скласти план у такій послідовності: *вступ, основна частина, висновок* [5, с. 342–343].

Диференціація цього жанру характеризується високим рівнем інформативності текстів, логізованістю викладу та аналітичністю [1, с. 58]. Наукова стаття є первинним “нежорстким” жанром, що продовжує активно еволюціонувати, варіюється за композиційною будовою і за мовними рисами, а також є одним з ядерних жанрів, тобто найпоширенішим засобом оприлюднення напрацювань з наукових дисциплін.

Створення наукової праці часто пов’язане з допущенням типових помилок і стилістичних неточностей, таких як розпливчасте формулювання назви статті або її мети, відсутність чіткого визначення внеску особисто науковця, порушення вимог мінімального обсягу публікації, дублювання інших публікацій, недостатньо ретельне ознайомлення з історією конкретного питання в існуючій практиці, відсутність посилань, примітивізм викладу тощо [6, с. 217–218]. Їх кількість та вплив на основний зміст роботи залежить від рівня знань автора, його уважності та серйозності намірів.

Зважаючи на це, у ході послідовного написання наукового тексту варто звертати особливу увагу на вже існуючі поради створення наукового тексту: написати робочий план статті, згрупувати та опрацювати матеріали, провести критичний аналіз та перевірити зібраний матеріал, написати спершу чорновий варіант статті та повторно “відшліфувати” текст статті через деякий час та інші [4, с. 139].

Таким чином, наукова стаття є ефективним засобом наукової комунікації, що вагомо впливає на еволюцію науки як такої. Саме наукова стаття відрізняється логізованістю та чіткістю викладу результатів дослідження і її вдале написання залежить від усунення типових помилок та дотримання порад зі створення наукового тексту.

Література:

1. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / под ред. М. Н. Кожинной. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Флинта: Наука, 2006. – 696 с.
2. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів та ад’юнтів / за ред. А. С. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
3. Наринян А. Р., Поздеев В. А. Основы научных исследований: Учебн. Пособие. – К.: Изд-во Европ. Ун-та, 2002. – 110 с.
4. Пілюшенко В. Л., Шкрабак І. В., Славенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник. – Київ: Лібра, 2004. – 344 с.
5. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.: іл.
6. Чупріна Н. В. Спецдисципліна за напрямком наукового дослідження: Навчальний посібник. – К.: КНУТД, 2011. – 273 с.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

УДК 342.51

Агаєва Ханум Аліадін кизи

студентка третього курсу Інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ГАРАНТІЙНА ФУНКЦІЯ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ: ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ТА ЗАКРІПЛЕННЯ В КОНСТИТУЦІЯХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Глава держави – це вища посадова особа держави, а також конституційний орган, який займає вище місце в системі органів державної влади, здійснює верховне представництво у внутрішній і зовнішній політиці, а також є символом державності та національної єдності.

Наукова література містить різне визначення поняття «глави держави». Так, наприклад, С. Рябов зазначав, що інституція глави держави – це «уособлення єдності нації, символ держави, гарант цілісності спільноти, об’єднаної державою, чинник гармонійної та ефективної взаємодії «гілоку» державної влади між собою».[1] Дещо інакше визначення надала доктор юридичних наук Є. Тихонова, визначивши, що

глава держави – «спеціальний державний орган, що здійснює верховне представництво держави у внутрішньополітичному житті країни та у відносинах з іншими державами».[2]

На думку В. Шаповал, глава держави - це особа, яка "...займає формально вище місце в структурі державних інститутів і водночас здійснює функцію представництва самої держави в цілому".[3]

Розглянувши вище викладені трактування науковців поняття «глави держави», варто підкреслити, що всі вони містять означення функцій глави держави. Однією з особливих призначень глави держави є гарантійна функція, яка покладена на такий конституційний орган, а також містить певний обсяг повноважень.

По-перше, такими повноваженнями є забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Положення статті 80 Конституції Російської Федерації передбачає, що «Президент Російської Федерації є гарантом Конституції Російської Федерації, прав і свобод людини і громадянина». В деяких конституціях міститься інакше закріплення такої функції. Так, наприклад, стаття 24 Конституції Ісламської Республіки Мавританії передбачає, що «Президент є гарантом Конституції», яка містить гарантії прав і свобод людини і громадянина.

Особливість даного елемента гарантійної функції зумовлена низкою міжнародних правових актів, які спрямовані на належну реалізацію та охорону прав людини. Яскравим прикладом такого акту є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, яка набула чинності в 1953 році після її ратифікації країнами-підписантами.

По-друге, гарантійна функція глави держави охоплює й повноваження у сфері оборони і національної безпеки. Так, стаття 120 Конституції Португальської Республіки передбачає, що Президент «є Верховним головнокомандуючим Збройних сил». Стаття 135 Конституції також визначає, що Президент Португалії уповноважений «оголошувати війну в разі фактичної агресії або загрози такої агресії і укладати мир за пропозицією Уряду».

Аналогічні положення містяться в статті 87 Конституції Італійської Республіки, відповідно до якої Президент «є командувачем збройними силами, головує в створеному згідно із законом Верховній Раді оборони, оголошує, за рішенням палат, стан війни». Конституція Королівства Норвегії у статті 25 проголошує, що «Король є верховним головнокомандувачем сухопутними і морськими силами держави», а в статті 26 визначається, що Король має право «...починати війну для оборони країни і укладати мир, вступати в союзи і виходити з них, посилати і приймати дипломатичних представників».

Неможливо залишити поза увагою аспект повноважень глави держави у сфері оборони і національної безпеки, який тісно переплітається з установчою функцією. Так, в Конституції Фінляндської Республіки визначено, що «Президент призначає офіцерський склад». Стаття 71 Конституції Федеративної Демократичної Республіки Ефіопії передбачає, що Президент за поданням Прем'єр-міністра може присвоювати високі військові звання. [4]

І, по-третє, складовою розглянутої функції є подолання надзвичайних ситуацій, які виникають в державі. Надзвичайними ситуаціями визнаються негативні наслідки, спричинені аваріями, пожежами, катастрофами, епідеміями, а також іншими подіями, які можуть призвести до виникнення загрози для життя і здоров'я населення та значних матеріальних збитків. Наприклад, Конституція Монголії до повноважень Президента у статті 33 відносить оголошення повної або часткової мобілізації збройних сил у випадку виникнення надзвичайних ситуацій, оголошених однопалатним парламентом.

Таким чином, з огляду на всі вищевказані елементи, слід визначити гарантійну функцію як повноваження та компетенцію глави держави у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, у сфері оборони та національної безпеки, а також у сфері подолання надзвичайних ситуацій. Роль даної функції визначається як необхідна задля забезпечення територіальної цілісності держави, а також неухильного дотримання кожним прав і свобод людини. Гарантії – це умови та засоби, які забезпечують фактичну реалізацію та всебічну охорону як держави й суспільства, так і окремої людини; на конституційному рівні в більшості держав такі гарантії сконцентровані в руках глави держави.

Література:

1. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави : [навч. посібник] / Рябов Г. С. – К. : Тандем, 1996.
2. Тихонова Є. А. Глава держави / Є. А. Тихонова // Юридична енциклопедія : у 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін.]. – К. : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1998–2004. – Т. 1: А–Г. – 1998.
3. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн : [підручник] / Шаповал В. М. – К. : АртЕк, Вища школа, 1997.
4. Сухонос В. В. Глава держави у державному механізмі: конституційно-правовий статус : Монографія / В. В. Сухонос. – Суми: Еллада-S, 2015.

Берестова Т.О.,
студентка IV курсу кафедри міжнародного права
Національний авіаційний університет

ПІДСТАВИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВТРАТУ І НЕДОСТАЧУ ВАНТАЖУ

В разі недостачі вантажу право на пред'явлення претензії виникає у вантажоодержувача. Претензії, які виникають із перевезення вантажів, пред'являються до Управління залізниці призначення. Претензія до залізниці може бути пред'явлена протягом 6 місяців з дня видачі вантажу, в якому було виявлено недостачу. Згідно зі ст. 175 Статуту залізниці зобов'язана розглянути претензію і повідомити про результати розгляду протягом 3 місяців - за претензіями, що виникли з перевезення в залізничному сполученні; протягом 6 місяців - за претензіями, що виникли з перевезення в прямому змішаному перевезенні.

У роз'ясненні президії Вищого арбітражного суду України від 20.11.92 N 01-6/1395 "Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з перевезень вантажів залізницею" вказується: "1.5. Обов'язковою умовою додержання претензійного порядку є також виконання заявником вимог ст. 163 та 173 Статуту щодо документів, які слід додати до претензії". Згідно з цими статтями такими документами в разі недостачі вантажу є:

- накладна, комерційний акт, виданий залізницею;
- в разі втрати комерційного акта - накладна з позначкою залізниці про складення акта;
- в разі відмови залізниці у складанні акта - документи про оскарження відмови і документ, який посвідчує вартість і кількість вантажу.

Таким документом може бути документ банку чи довідка, завірена печаткою за підписом керівника і головного бухгалтера, розрахунково-платіжні документи (роз'яснення президії ВАС України N 01-6/1104.

Якщо до претензії такі документи не надані, залізниці відповідно до параграфу 14 розділу 38 Правил надане право не пізніше десяти днів з дня одержання претензії повернути її заявникові.

Спори, що виникають з договору перевезення (в тому числі у прямому міжнародному залізничному сполученні), в яких одним з відповідачів є орган транспорту, вирішуються арбітражним судом за місцезнаходженням органу транспорту, на який Статутом і розділом 38 Правил покладений розгляд претензії.

Відповідно до статті 366 Цивільного кодексу України та статті 177 Статуту для позову до залізниці встановлений двомісячний строк позовної давності. Перебіг цього строку починається з дня одержання відповіді на претензію або з дня закінчення строку, встановленого для відповіді (ст. 175 Статуту).

Згідно зі ст. 148 Статуту залізниці залізниця несе відповідальність за втрату, недостачу, псування чи пошкодження вантажу з моменту його прийняття до перевезення і до видачі вантажоодержувачу.

Недостача - це різниця у вазі чи кількості вантажу, прийнятого до перевезення і виданого вантажоодержувачу за однією накладною. Відповідальність залізниці настає за наявності її вини. Вина залізниці презумптується. Стаття 148 передбачає перелік підстав, за наявності яких залізниця звільняється від відповідальності. Цими обставинами є:

- а) вина вантажовідправника чи вантажоодержувача;
- б) особливі природні якості вантажу, що перевозиться;
- в) недоліки тари чи упаковки, які не могли бути помічені при поверховому обстеженні під час приймання вантажу;
- г) здача вантажу до перевезення без зазначення у накладній його особливих якостей, які вимагають особливих умов транспортування;
- д) здача до перевезення вантажу, вологість якого перевищує встановлену норму.

Залізниця звільняється від відповідальності за недостачу вантажу у випадку, якщо вантаж прибув у справному вагоні, за справними пломбами вантажовідправника. Посилання залізниці на цю обставину звільняє її від відповідальності.

Прийнятий вантажу у справному вагоні свідчить про те, що доступу до вантажу у процесі перевезення не було, він не піддавався будь-якому зовнішньому фізичному впливу; передбачається також, що вантаж прибув у тому стані і кількості, в якому був завантажений вантажовідправником. Така позиція

законодавця обумовила рішення суду про звільнення залізниці від відповідальності і покладення її на вантажовідправника. Доказом вини вантажовідправника є також комерційний акт, який було складено залізницею при розвантаженні вагона і який засвідчив недостачу при справних пломбах відправника.

В комерційному акті залізниця повинна докладно описати наявність вантажу за кількістю маси та числом місць, його стан, обставини, за яких виявлено несоронність, а також пломби залізниці та відправника.

Відповідно до ст. 43 АПК ніякі докази не мають для арбітражного суду заздалегідь встановленої сили. Отже, комерційні акти є тільки одним з доказів, який арбітражний суд оцінює у сукупності з усіма іншими доказами у справі.

Отже, вивчивши ці обставини й оцінивши всі докази, суд правомірно задовольнив вимоги позивача.

Література

1. Закон України "Про захист прав споживачів" від 15.12.93 N 3682-12;
2. Закон України "Про дорожній рух" від 30.06.93 N 3353-12;
3. Закон України "Про автомобільний транспорт" від 05.04.2001 р. № 2344-III. Договори перевезення вантажів автомобільним транспортом : Автореф. дис... канд. юрид. наук / Л. Я. Свистун; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. - К., 2005. - 18 с. - укр.
4. Договір перевезення вантажів автомобільним транспортом [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Волкова Аліна Володимирівна ; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. - Київ, 2015. - 16 с.

Візняк Д.А.,
студентка Національного університету «Львівська політехніка»
Науковий керівник: Попадинець Г.О.

ЗАБОРОНА ВИСЛАННЯ ТА ПРИМУСОВОГО ПОВЕРНЕННЯ ЯК БЕЗУМОВНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВ У СФЕРІ ПРАВ БІЖЕНЦІВ

В механізмі забезпечення прав біженців важливу роль відіграють суб'єкти забезпечення (держави), а саме їхні міжнародні зобов'язання, що виникають внаслідок приєднання до Конвенції про статус біженців 1951 року та Протоколу до неї 1967 року. Проте безумовною нормою міжнародного права є зобов'язання держав, щодо забезпечення принципу невисилки біженців, передбачені ст. 33 Конвенції про статус біженців 1951 року. Дане зобов'язання покладається також на тих держав, що не приєдналися до Конвенції 1951 року та Протоколу до неї.

Так, у Конвенції зазначено, що «держави не будуть жодним чином висилати або повертати біженців до країни походження, де їх життя чи свободі загрожує небезпека з наступних причин: сповідання релігії, раса, громадянська належність, політичні переконання чи належність до соціальної групи» (ст. 33) [1]. Словосполучення «не будуть жодним чином» слід трактувати як будь-яку діяльність держав, що прямо чи побічно ставить біженця під загрозу бути повернутим до країни його походження [2, с. 20].

Дане зобов'язання відображається також у практиці Європейського суду з прав людини. Принцип невисилки застосовується для цілей ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: «Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню» [3].

Наприклад, у справі «Сорінг проти Сполученого Королівства» суд зазначив, що стаття 3 забороняє «вислання іноземця, якщо було виявлено серйозні підстави вважати, що екстрадиція цієї особи спричинить для неї реальну загрозу бути підданою катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню» [4, с. 76].

Виконавчий комітет УВКБ ООН також наголосив, що державам потрібно надавати захист від примусового повернення до країни походження при наявності достатніх підстав, що вказують на те, що особа може бути піддана переслідуванню із конвенційних підстав [4, с. 77].

Виключеннями із даного зобов'язання є суспільна небезпечність біженців, тобто коли такі особи становлять загрозу країні-притулку, або ж такі особи засуджені вироком суду за вчинення особливо тяжкого злочину [1]. Тобто застосування даного положення (ч. 2 ст. 33 Конвенції) вимагає індивідуального підходу кожною країною з дотриманням принципу пропорційності та не звільняє держав від зобов'язків, передбачених міжнародним правом прав людини. Висилка осіб повинна бути останнім можливим способом усунути чи зменшити небезпеку для країни-притулку, тобто небезпеки для країни та її населення повинна переважати ризик для біженці у висланні чи примусовому поверненні. [2, с. 66].

Що стосується вислання, то ст. 32 Конвенції 1951 року передбачає те, що будь-яке рішення щодо вислання може бути видане відповідно до правової процедури, яка повинна включати право особи оскаржити рішення [1]. При цьому особи повинен бути наданий достатній час для пошуку захисту в іншій країні. Також, Міжпарламентський Союз «закликає країни перебування не депортувати біженців чи висилати їх до кордону іншої країни, де їхньому життю загрожують етнічні, релігійні або національні причини, членство в певній соціальній групі чи активна політична позиція» [2, с. 70].

Практично, дане зобов'язання полягає у наданні особам, що шукають міжнародного захисту доступу до території країни, а також у створенні справедливих та ефективних процедур надання статусу біженця. Проте, у Конвенції про статус біженців відсутні положення, що регулюють механізм реалізації даного зобов'язання. Як зазначає В. Чуєнко «Держави лише зобов'язані добросовісно вживати необхідних заходів для гарантування біженцям їх невисилки. Не чіткість положень Конвенції про статус біженців викликала концептуальний розрив між міжнародним правом біженців і внутрішньодержавною практикою його застосування» [5, с. 113]. Тобто відсутність закріплення механізму реалізації правового зобов'язання держав щодо дотримання принципу «невисилки» дає їм можливість суб'єктивно тлумачити дане зобов'язання. Тому зобов'язання щодо дотримання принципу невисилки викликають неабияку дискусію як серед науковців, так і серед практиків. Проте, очевидним є той факт, що принцип невисилки застосовується до всіх біженців, що законно перебувають на території країни притулку.

У зв'язку з цим у науці міжнародного права виділяють три основні внутрішньодержавні підходи щодо тлумачення механізму реалізації даного зобов'язання:

- 1) абсолютний суверенітет держави, що включає її право не нести зобов'язань щодо сприйняття прибуття біженців на свою територію (обмеження доступу потенційних біженців);
- 2) колективний підхід, що стосується механізмів, закріплених міжнародними багатосторонніми чи двосторонніми угодами, що використовуються державами для переміщення біженців з однієї держави до іншої;
- 3) «деформований колективний» підхід, що передбачає вживання державами процедур, які дозволяють уникнути розгляд заяви про надання статусу біженця притулку, тим самим позбавляючи особу можливості скористатись захистом цієї держави [5, с. 113].

Вважаємо, що зобов'язання держав щодо заборони вислання та примусового повернення також пов'язані із відповідальністю держави щодо солідарного розподілу біженців між державами.

Варто зазначити, що дане зобов'язання застосовується не тільки до тих осіб, що законно отримали статус біженця, але й до шукачів притулку, тобто осіб, що подали заяву на отримання статусу біженця, проте ще не отримали результату. Л. Білла-Тіунова зазначає, що зобов'язання держав, щодо заборони примусового повернення чи вислання «стосується взагалі всіх іноземців, які перебувають на території держави, та щодо яких держава здійснює владу, тобто таких, які перебувають у залежності від державної волі» [4, с. 76]. Як ми бачимо, станом на сьогодні зобов'язання щодо невисилки трактують у широкому значенні, зокрема це стосується заборони висилати будь-якого іноземця до країни, де його життю та здоров'ю загрожує небезпека.

Зобов'язання щодо заборони примусового повернення чи вислання біженців є нормою міжнародного звичаєвого права, тобто держави, що не є учасниками Конвенції про статус біженців чи Протоколу до неї зобов'язані дотримуватись принципу заборони висилки. Зокрема, Виконавчий комітет Управління Верховного Комісара у справах біженців зазначає, що «слід надавати захист шукачам притулку від примусового повернення до країни походження, якщо є достатні підстави вважати, що особа може бути піддана переслідуванню із конвенційних підстав» [4, с. 77].

Відповідно до міжнародного права, держави несуть юридичне зобов'язання підтримувати принцип невисилки, що включає в себе також ряд практичних та заснованих на правах людини механізмів захисту:

– механізм оцінки: держави повинні створювати відповідні процедури та виділяти ресурси для того, щоб потреби мігрантів в захисті могли об'єктивно оцінюватись в кожному конкретному випадку;

– механізм в'їзду та перебування, що включає доступ біженців до процедури отримання статусу біженця [6, с. 2].

Можна виділити наступні характерні ознаки зобов'язання держав щодо заборони вислання чи примусового повернення біженців:

- поширюється на біженців, а також на шукачів притулку;
- застосовується там, де держава здійснює свою юрисдикцію;
- фактично у держави зобов'язання виникають з моменту, коли особа, заявить про свій страх переслідувань та повернення до країни-походження;
- при виконанні даних зобов'язань держави повинні дотримуватись принципу недискримінації та утримуватись від обмежень у в'їзді особи на підставі раси, кольору шкіри, національного походження, віку або інших категорій;

– заборона повернення стосується не лише країни походження, але й іншої – третьої країни, де біженець має обґрунтовані підстави стати жертвою переслідувань чи існує ситуація порушення основоположних прав людини. Таке повернення називається «непрямим» чи «ланцюговим» поверненням [2, с. 68].

Отже, через відсутність закріплення у міжнародному законодавстві механізму дотримання принципу невисилки держави самостійно тлумачать його. У зв'язку з цим виділяють три основні внутрішньо-державні підходи щодо тлумачення даного зобов'язання: підхід абсолютного суверенітету, колективний підхід та «деформований» колективний. Вважаємо, що зобов'язання, щодо дотримання принципу невисилки є безумовним, оскільки його дотримуються також ті держави, що не приєдналися до Конвенції 1951 року чи Протоколу до неї. Для виконання даного правового зобов'язання державам слід створити ефективну процедуру доступу до отримання статусу біженця, а також об'єктивно оцінювати кожен випадок, що пов'язаний з принципом невисилки.

Література:

1. Конвенція про статус біженців від 29.07.1951 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. F. Nicholson., J. Kumin: A guide to international refugee protection and building state asylum systems. Handbook for Parliamentarians. № 27. 2017. 272 p.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Сорока І. О. Принципи міжнародного права притулку. *Юридичний бюлетень*. Вип. 9. 2019. С. 74-83.
5. Чуенко В. І. Принципи міжнародно-правового статусу біженців. *Право та інновації*. № 2 (22). 2018. С. 111-118.
6. The principle of non-refoulement under international human rights law. URL: <https://www.ohchr.org>

Волошина Ю.В.,

курсант 2 курсу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник: Анісімов Д.О.,

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСНИХ ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В РАЗІ ПОГРОЗИ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ

Актуальність. На підставі Закону України «Про Національну поліцію», працівник поліції, під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважений застосовувати заходи примусу, зокрема, вогнепальну зброю. Втім, далеко не завжди зброю використовують лише працівники правоохоронних органів. Як показує практичний досвід, велика кількість злочинців також озброєні, що зумовлює створення додаткових ризиків в професійній діяльності поліцейського, змушуючи його завжди бути готовим захистити себе та оточуючих в разі погрози вогнепальною зброєю.

Сутність дослідження. Статтею 46 Закону України «Про Національну поліцію» [1], чітко визначений перелік випадків, коли поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю, натомість

злочинці застосовують різні види зброї керуючись лише своїми власними інтересами. Тож, для ефективного виконання своїх професійних обов'язків, поліцейський має бути готовим не лише до володіння та використання зброї, а й володіти певними навиками захисту у разі погрози нею.

Як відомо, кращий захист від погрози вогнепальною зброєю – це запобігання виникненню такої ситуації, втім, напад злочинця може бути раптовим та непередбачуваним, що залишає поліцейському можливість діяти лише в межах самозахисту та самооборони.

Так, захист від нападу злочинця, погрожуючого пістолетом поліцейському спереду та з дистанції одного кроку, передбачає здійснення вибивання зброї з рук швидким ударом ноги. Проведення такого маневру необхідно здійснювати з відходом у бік із зони зіткнення та одночасно зближуватись з противником з метою його атакування чи затримання.

У випадку захисту від нападу злочинця з дистанцією до руки з пістолетом менше одного кроку, є сенс захищатися шляхом проведення важелів руки всередину чи назовні. Проведення такого маневру здійснюється одночасно з кроком лівою ногою вліво і поворотом праворуч, відводячи вправо озброєну руку противника. Далі, захоплюючи її правою рукою, протести важіль руки, обеззброїти, провести загин руки за спину, зв'язати (надягти наручники), перейти до конвоювання. При відбиві руки зі зброєю вправо прийом варто виконувати своєю лівою рукою.

У випадку захисту від нападу злочинця, зброя якого спрямована впритул, необхідно підняти руки, зігнувши їх ліктях та спрямувати вперед; кисті рук при цьому мають бути на рівні плечей, відступаючи при цьому вліво чи вправо від дула пістолета з одночасним відведенням ударом озброєної руки від себе. Після відбиву ударом миттєво захопити і не відпускаючи її, своєю вільною рукою вибити чи викрутити пістолет, який повинен бути схоплений якнайшвидше. Викрут доцільно проводити з додатковим ударом ноги (коліном, носком) [2].

Таким чином, бачимо, що основа виконання наведених вище способів самозахисту полягає у відбиванні правою або лівою рукою з наступним викрутом самої зброї, що дозволяє поліцейському постійно тримати під своїм контролем зброю нападника.

Слід також зауважити, що при проведенні захисних дій від вогнепальної зброї, доцільно використовувати різного роду підручні засоби чи особисті речі, якими можна відволікти нападника, кинувши в обличчя або ударивши по пістолету, та, водночас, зблизившись з ним, здійснити обеззброєння та подальше затримання.

Очевидно, що виконання таких маневрів потребує якісної фізичної та психологічної підготовки. Тож, зазначимо, що з метою відпрацювання тактики захисних дій, тренування поліцейського доцільно проводити з використанням стартового пістолета або зброї з холостими патронами, обов'язково дотримуючись при цьому вимог техніки безпеки.

Основні висновки. Отже, захисні дії поліцейського в разі погрози вогнепальною зброєю, насамперед, мають бути направлені на обеззброєння злочинця, з одночасним урахуванням дистанції та позиції руки злочинця зі зброєю, а також вибору оптимального моменту для проведення маневру. При обеззброєнні, поліцейський повинен обов'язково приймати до уваги ступень агресивності злочинця, дистанцію, напрям зброї та тривалість зіткнення.

Бібліографічні посилання:

1. Про національну поліцію : Закон від 02 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 16.04.2021).
2. Боровинський С.Б., Булах С.М., Балабан С.М., Герасимчук Ю.В., Токар І.Ю. Методичні розробки до вивчення навчальної теми «Захисні дії при загрозі вогнепальною зброєю». ДДУВС. 2015. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/zdpzvz.pdf> (дата звернення: 16.04.2021)

Дяченко С.В.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу,*
Майк А.В.,
*студентка Навчально-наукового інституту права.
Університет державної фіскальної служби України*

ОСОБИСТІ ПОГЛЯДИ ТА ПОГЛЯДИ РІЗНИХ ВЧЕНИХ ЩОДО УЧАСТІ ЕКСПЕРТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У цивільний процес залучається такий суб'єкт як експерт, проте, не у кожному цивільному процесі він є присутній. Тому, необхідно дослідити за яких обставин залучається експерт, у яких випадках його участь є обов'язковою, а коли участь експерта у цивільному процесі не є необхідною.

Дана тема вже досліджувалась колом різних вчених але й надалі потребує дослідження та є актуальною, оскільки місце, роль експерта як суб'єкта цивільно-процесуальних правовідносин та власне його участь у цивільному процесі є важливими питаннями на сьогодні, які потребують однозначних та аргументованих відповідей.

Шапіро В. С. стверджує, що судовий експерт – це особа, яка має необхідні знання у формі вищої освіти і має право на проведення конкретної судової експертизи, висновок щодо якої є самостійним джерелом доказів [1, с. 28]. Із цих слів ми можемо зрозуміти, що якщо висновок експерта є самостійним джерелом доказів, а власне докази впливають на рішення суду, на обставини у справі, то експерт, який складає цей висновок є важливим суб'єктом та його участь у цивільному процесі є важливою.

Участь експерта в цивільному процесі базується лише на процесуальному інтересі, на протиположності деяким суб'єктам цивільно-процесуальних правовідносин. Підтвердженням цього є слова Бичкової С. С., яка зазначає, що експерт має законний цивільний процесуальний інтерес, який полягає в тому, що експерт прагне надати суду висновок з питань, які виникають під час розгляду справи і стосуються сфери його спеціальних знань [2, с. 20]. Такий висновок може надати виключно експерт, тому його роль в цивільному процесі не можна назвати допоміжною чи додатковою.

Законодавець визначає випадки, коли призначення експертизи є обов'язково. Відповідно до ст. 105 ЦПК експертиза обов'язково призначається судом, якщо заявлять клопотання обидві сторони, а також при заявленні клопотання однією із сторін, якщо необхідно встановити:

- 1) характер і ступінь ушкодження здоров'я;
- 2) психічний стан особи;
- 3) вік особи, якщо про це немає відповідних документів і неможливо їх одержати [3].

Кучер Т. М. необхідність, обов'язковість участі експерта у справі пояснює тим, що висновок експерта закріплений у переліку засобів доказування і фактично результати його діяльності формують доказову базу особи, яка клопоче про проведення експертизи або долучення такого висновку до справи [4, с. 33]. Такі погляди щодо участі експерта є найбільш поширені та цілком аргументовані.

Ще одним прихильником цієї думки є Васильєва Ж. В., яка зазначає, що висновок експерта відіграє значну роль в процесі доказування, особливо, коли постає питання про необхідність застосування спеціальних знань [5, с.111].

Штефан А. запевняє, що висновок експерта спрямований не на констатацію відомих і безспірних фактів, а на пошук певних нових знань, які необхідні для встановлення обставин справи і не можуть бути отримані судом в жодний інший спосіб [6, с. 21]. Тобто лише експерт, який має спеціальні знання спроможний встановити ті обставини справи, які нікому не відомі та висвітлити їх у своєму висновку. Це ще раз доводить те, що участь експерта у цивільному процесі є досить вагомим.

У результаті можна виділити, що висновок експерта – це докладний опис проведених експертом досліджень, зроблені у результаті них висновки та обґрунтовані відповіді на питання, поставлені експертові, складений у порядку, визначеному законодавством [7, с. 90].

Варто зазначити, що експерт у своїй діяльності керується багатьма принципами. Один із них є принцип верховенства права – це основоположний принцип, що полягає в об'єднанні двох вимог:

підпорядкування державних інституцій потребам захисту прав людини і пріоритетність цих прав перед усіма іншими цінностями, демократичної соціальної держави [8, с. 74]. Тобто, на першому місці є права людини, особливо їх захист, тому експерт під час проведення експертизи, під час складання висновку, відповіді на запитання, повинен про це пам'ятати та в жодному випадку не порушувати їх.

У цивільному судочинстві діє не менш важливий принцип, принцип змагальності, який виходить з аксіоми: «доводить той, хто заінтересований». Тягар доказування у позовному процесі несуть сторони – позивач і відповідач [9, с. 33], а саме експерт допомагає їм віднайти ці докази за допомогою своїх спеціальних знань, здійснюючи дослідження. Проте, йому заборонено з власної ініціативи збирати матеріали для проведення експертизи, учасник справи, за замовленням якого вона проводиться повинен надати необхідні матеріали, відповідно до ст. 107 ЦПК [3]. Лише після отримання відповідних матеріалів експерт може приступати до здійснення своєї діяльності.

Отже, узагальнюючи вищесказане, можна зробити висновок, що експерт посідає значне місце у цивільному процесі, його роль є не менш важливою, ніж роль інших учасників справи, а також наявність у нього спеціальних знань, за допомогою яких він проводить експертизу, складає висновок, який слугує засобом доказування в суді, є підставою відносити експерта до особливих суб'єктів цивільного процесу, участь якого є вкрай необхідною.

Література:

1. Шапіро В. С. (2018). Проблемні аспекти участі експерта в цивільному процесі. Правові горизонти. С. 28.
2. Бичкова С. С. (2012). Цивільний процесуальний статус експерта. Кримінальний вісник. С. 20.
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р., № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40-41, 42, ст.492.
4. Кучер Т. М. (2012). Співвідношення висновків експерта та спеціаліста як засобів доказування в цивільному процесі: питання теорії та практики. Вісник Вищої ради юстиції. С. 33.
5. Васильєва Ж. В. (2005). Зміст та структура висновку експерта в цивільному процесі. Університетські наукові записки. С. 111.
6. Штефан А. Висновок експерта у цивільному судочинстві. Захист прав інтелектуальної власності. 2018. С. 21.
7. Дяченко С. В. Цивільний процес України: практикум / С. В. Дяченко, Ю. Ю. Рябенко, Л. О. Самілик. – Ірпінь, 2020. – 312 с. – (На допомогу студенту УДФСУ).
8. Сидорчук В. О., Дяченко С. В. Верховенство права: науковий погляд, нормативне закріплення, судова практика. Юридичний бюлетень. Випуск 6. 2018. С. 74.
9. Дяченко С.В., Полінкевич О.В. Принцип змагальності в цивільному процесі. Соціологія права. № 3-4 (26-27). 2018. С. 33.

Євтушенко Я.М.,

студентка ІПКЮ, 5 курс, 6 група.

Науковий керівник: Шевченко Є.В.,

к. ю. н., доцент кафедри кримінального права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЙ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ З ПОХІДНИМИ НАСЛІДКАМИ

Питання, пов'язані з особливостями суб'єктивної сторони окремих видів ускладнених одиничних кримінальних правопорушень, є дискусійними в теорії кримінального права. Тим часом вони мають принципове значення, бо від правильного встановлення ознак залежить розмежування суміжних складів, відмежування множинності кримінальних правопорушень від одиничних діянь і, в кінцевому підсумку, правильна юридична оцінка скоєного.

Одним з найбільш «проблемних» видів ускладнених одиничних кримінальних правопорушень у судовій практиці, без сумніву, є кримінальне правопорушення з похідними наслідками.

Актуальність цієї теми зумовлена різними науковими поглядами на правову природу одиничних кримінальних правопорушень з похідними наслідками, неоднозначним тлумаченням їх ознак та дискусіями щодо практичного застосування багатьох питань, пов'язаних із кримінальною кваліфікацією.

Є. В. Шевченко стосовно таких діянь зазначає, що специфіка всіх подібних деліктів полягає в тому, що в них є два наслідки - основний (проміжний) і додатковий (похідний). Ці наслідки настають послідовно, один за іншим, як результат скоєння особою одного суспільно небезпечного діяння. Наприклад, умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК); умисне знищення або пошкодження чужого майна, що спричинило загибель людей чи інші тяжкі наслідки (ч. 2 ст. 194 КК) тощо. Причому саме діяння в цих випадках безпосередньо породжує лише проміжний наслідок, яке, в свою чергу викликає наслідки похідні. Стало бути, як вважає Є. В. Шевченко, діяння по відношенню до похідних наслідків виступає в якості причини, що обумовлює їх настання [3, с.27-28].

Однак, як зазначав М. І. Бажанов, особливість кримінальних правопорушень з похідними наслідками полягає в тому, що наслідки другого порядку виникають безпосередньо не в результаті вчинення самого діяння, а в результаті розвитку наслідків першого порядку. Закінчення даний вид одиничного кримінального правопорушення визнається з моменту настання наслідків другого порядку [1, с. 246-247].

Аналізуючи юридичну природу кримінальних правопорушень з похідними наслідками, деякі вчені прийшли до висновку, що частина з них є складовими кримінальними правопорушеннями, тобто в них кваліфікується похідне діяння, що є другим кримінальним правопорушенням, як нібито випливає з проміжних наслідків, настав раніше, причому настав виходячи з того ж самого діяння особи.

Як зазначає О. В. Ус, для кваліфікації вчиненого суб'єктом кримінального правопорушення як одиничного ускладненого кримінального правопорушення з похідними наслідками необхідно встановити, що:

а) суб'єктом вчинено кримінальне правопорушення із матеріальним складом з кваліфікуючою ознакою, тобто склад кримінального правопорушення, що характеризується наявністю суспільно небезпечного діяння та двох суспільно небезпечних наслідків, що настають послідовно (хронологічно), і причинного зв'язку між суспільно небезпечним діянням та суспільно небезпечними наслідками;

б) кримінальне правопорушення вчинено зі змішаною (подвійною формою вини): до першого – основного (прямого, проміжного) наслідку – необхідно встановити умисел, до другого – кваліфікуючого (похідного) наслідку – необережність [2, с.161-162].

Є. В. Шевченко акцентує увагу на те, що законодавець, виходячи з обставин, які впливають із об'єктивної дійсності, відмовитися від конструювання кримінальних правопорушень з похідними наслідками не може. Це дозволяє стверджувати, що у законодавця протягом тривалого часу з досить великим ступенем стабільності існує потреба мати в законі конструкції складів кримінальних правопорушень, ускладнених наявністю похідних наслідків [4, с.308-309].

Отже, як зазначалося вище, кримінальне правопорушення з похідними наслідками теж є окремим видом одиничних кримінальних правопорушень, що мають ускладнену законодавчу конструкцію. Його можна позначити, як вид кримінального правопорушення, в якому навмисне суспільно небезпечне діяння заподіює два окремих наслідки, які настають послідовно і характеризуються різним психічним ставленням особи. Тобто особливості суб'єктивних ознак аналізованих діянь є змішана вина.

Кваліфікація кримінальних правопорушень з похідними наслідками та відмежування їх від суміжних складів значно полегшило б при наявності в КК України прямого припису (окремої норми) щодо змішаної вини.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України: Загальна частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Х. : право, 2010. 456 с.
2. Ус О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції / О. В. Ус. – Харків : Право, 2018. – 368 с.
3. Шевченко Є. В. Злочини з похідними наслідками : монографія / Є. В. Шевченко. — Х. : Вид-во СПД ФО Вапнярчук, 2005. — 215 с.
4. Шевченко Є. В. Особливості прийомів законодавчої техніки при побудові складів злочинів з похідними наслідками: історичний аспект / Є. В. Шевченко // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Харків, 2013. – № 4. – С. 301–310.

Заточна В.О.,
студентка 5 курсу 8 групи
Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого
Науковий керівник: **Асірян С.Р.,** к.ю.н.

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД КРІЗЬ ПРИЗМУ РІШЕНЬ ЄСПЛ

Право на справедливий суд, є одним із основоположних прав людини, які має захищати держава. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі ЄКПЛ) стала міцним фундаментом для побудови ефективної системи захисту прав людини. Так, ст.6 ЄКПЛ закріплює право на справедливий суд. У ч.1 цієї статті встановлено, що «кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення».

Право на справедливий суд займає основне місце у системі глобальних цінностей демократичного суспільства, Європейський суд у своїй практиці пропонує досить широке його тлумачення. У справі *Delcourt v. Belgium* Суд зазначив, що «у демократичному суспільстві у світлі розуміння Конвенції, право на справедливий суд посідає настільки значне місце, що обмежувальне тлумачення статті 6 не відповідало б меті та призначенню цього положення».

Як випливає зі змісту ч. 1 ст. 6 ЄКПЛ право на справедливий суд складається з ряду важливих елементів. До таких елементів можемо віднести: справедливість та публічність розгляду, розумність строків, незалежність та безсторонність суду, наявність спору щодо прав та обов'язків чи наявність кримінального обвинувачення.

Поняття «справедливий судовий розгляд» вживається у широкому й вузькому значенні. У широкому значенні це поняття включає всі елементи, передбачені п. 1 ст. 6 ЄКПЛ. У вузькому значенні воно поширюється лише на вимогу «справедливості», яка в тексті ст. 6 ЄКПЛ використовується поряд із процесуальними вимогами публічності й розумності строку судового розгляду. Право на «справедливість» судового слухання є основоположним компонентом ст. 6. Вимога дотримання «справедливості» поширюється на судовий розгляд в цілому, а не тільки на усні слухання або розгляд у першій інстанції. Таким чином, питання про те, чи був розгляд конкретної судової справи справедливим, розглядається стосовно всього судового процесу, хоча деякі його елементи можуть мати при цьому вирішальне значення. Недоліки, допущені на одній стадії судового процесу, можуть бути виправлені або компенсовані на подальших стадіях. Вимога справедливості застосовується до проваджень загалом; і не обмежується слуханнями (*«Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece»*, § 49).

Публічність провадження захищає підсудного від таємного правосуддя, на яке не поширюється контроль громадськості; вона є також одним із засобів, який допомагає зберегти довіру до судів. Завдяки прозорості, яку вона надає відправленню правосуддя, публічність дозволяє втілювати мету статті 6 § 1 – справедливий судовий розгляд, гарантованість якого є одним із принципів кожного демократичного, у розумінні Конвенції, суспільства (*«Pinar проти Австрії»*, § 27; *«Крестовський проти Росії»*, § 24; *«Саттер проти Швейцарії»*, § 26). Із принципу публічності провадження в судових органах випливають два різні аспекти: здійснення публічних судових дебатів і публічне проголошення рішень і вироків (*«Tirpe і інші проти Сан-Марино»*, § 93). Для визначення того, чи відповідає слухання вимозі публічності, необхідно розглянути провадження загалом (*«Axen v. Germany»*, § 28).

Наступним елементом права на справедливий суд є право на розумний строк розгляду справи. ЄСПЛ не визначає жодних конкретних строків. Розумний строк розраховується з моменту відкриття провадження у справі і завершується ухваленням остаточного рішення судом найвищої інстанції. Що стосується початку відповідного терміну, то він, зазвичай, розпочинається з моменту подачі заяви до компетентного суду (*«Poiss v. Austria»*, § 50; *«Bock v. Germany»*, § 35). Вимога стосовно розумного строку застосовується до всіх стадій юридичних проваджень, спрямованих на вирішення спору,

включаючи додаткові стадії рішення у справі (*«Robins v. the United Kingdom»*, §§ 28-29). Виконання рішення або вироку будь-якого суду має вважатись невід'ємною частиною провадження у розумінні статті 6 (*«Асанідзе проти Грузії»*, § 181).

Право на справедливий судовий розгляд вимагає розгляду справи «незалежним та безстороннім судом». ЄСПЛ передбачає два критерії для встановлення безсторонності суду в розумінні п. 1 ст. 6 Конвенції. Суд розрізняє: 1) суб'єктивний підхід, тобто спробу встановити переконання або особистий інтерес певного судді у даній справі; 2) об'єктивний підхід, тобто встановити, чи суддя надав достатні гарантії, які виключали б будь-які правомірні сумніви з цього приводу (*«Kyprianou проти Кіпру»*, § 118; *«Piersack проти Бельгії»*, § 30; *«Grieves проти Сполученого Королівства»*, § 69; *«Моріс проти Франції»*, § 73). Межа між цими двома поняттями не є герметичною, оскільки не лише сама поведінка судді може, з точки зору зовнішнього спостерігача, породити об'єктивно виправдані сумніви у його неупередженості (об'єктивний підхід), але й може свідчити про його особисте переконання (суб'єктивний підхід). Тому застосування одного з цих критеріїв, або ж обох, залежатиме від конкретних обставин, пов'язаних із спірною поведінкою (*«Kyprianou проти Кіпру»*, §§ 119 і 121).

Незалежність суду – це обов'язкова вимога правової держави. Стаття 6 § 1 вимагає незалежності відносно інших гілок влади, тобто виконавчої і законодавчої, а також сторін провадження (*«Nim-Hansen проти Данії»*). Відсутність відповідних гарантій, що забезпечують незалежність суддів, зокрема, стосовно вищих судових посадовців, може призвести до того, що Суд визнає сумніви заявника стосовно незалежності і безсторонності суду обґрунтованими (*«Parlov-Tkalčić v. Croatia»*, § 86; *«Agrokompleks v. Ukraine»*, § 137). Дотримання вимоги незалежності оцінюється, зокрема, на підставі встановлених законом критеріїв (*«Мустафа Тунч і Феджеєре Тунч проти Туреччини»*, § 221). Аби встановити, чи даний орган може вважатись «незалежним», Суд бере до уваги наступні критерії (*«Findlay проти Сполученого Королівства»*, § 73): спосіб призначення; тривалість мандату його членів; існування захисту від зовнішнього тиску; існує чи ні видимість незалежності.

Враховуючи вище наведене можна зробити висновок, право на справедливий суд слід визначити як одне з ключових, адже всі інші права людини залишатимуться незахищеними без належного забезпечення цього права, від функціонування права на справедливий суд залежить система права загалом.

Література:

1. Бойчук Д. С. Деякі аспекти змісту та особливостей застосування ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (право на справедливий суд). «Розвиток суспільства та науки в умовах цифрової трансформації»: мат. міжнар. студ. наук. конф. (Т. 4). (Одеса, 8 травня 2020 р.). 2004. С. 81-84.
2. Бережанський Г.І. Особливості розуміння права на справедливий суд. Вісник кримінального судочинства, 2017. № 3. С. 191-196. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2017_Berejanskiy.pdf (дата зверненн: 25.04.2021).

Зінюк І.В.,

здобувачка вищої освіти,

Дяченко С.В.,

к.ю.н., доцент кафедри цивільного права та процесу.
Університет державної фіскальної служби України

ЗАВЕРШЕННЯ СПОРУ МИРОВОЮ УГОДОЮ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Перенавантаження судової системи в Україні є серйозною проблемою сьогодення. Адже за таких умов вирішення спорів є не результативним у повній мірі, а також дуже тривалим процесом. Саме тому, такі альтернативні шляхи вирішення судом цивільно-правових спорів як мирова угода набувають популярності.

Незважаючи на те, що мирова угода вже стала предметом дослідження для багатьох науковців у процесі її дослідження виникає чимало спірних питань, що потребують додаткової уваги. Як покаже нам

практика, мирова угода вважається значно ефективнішою за судовий процес. Ціль процедури примирення в тому, щоб знайти шлях вирішення спору та задовольнити обидві сторони, а не чітко вирішити якусь конфліктну ситуацію.

Але, мирову угоду використовують доволі рідко, попри її переваги. Це зумовлено незавершеністю інституту мирової угоди на законодавчому рівні, тому сторони все ще вирішують спори владним шляхом. Законодавчі положення мають досить багато недоліків, таких як: недосконалий порядок виконання та оскарження ухвал суду, порушення прав третіх осіб, неможливість сторонами виконати ухвалу суду, не чіткий обсяг повноважень суду в процесі затвердження мирової угоди та багато інших.

Дослідження перспектив та проблем застосування інституту мирової угоди в цивільному процесі, а також питання природи мирової угоди було здійснено такими вченими, як: Д.В. Соколянский, Є.Г. Пушкар, Я.В. Котенко, О.В. Іванова, Л.Л. Шутенко, М.Й. Штефан, А.Т. Боннер, Г.М. Ахмач, О.Г. Бортнік, Л.М. Орлова, В.В. Масюк, В.В. тощо.

Мирова угода - це угода, затверджена судом сторонами щодо вирішення їх суперечки мирним шляхом та на узгоджених умовах. Як засіб вирішення суперечок угода про врегулювання є дієвим засобом правового захисту [1, с. 157].

Загальні положення про мирову угоду вміщені у п'ятій главі Цивільного процесуального України (далі ЦПК). А саме у ст. 207 ЦПК, але ніде в законодавчих актах та Кодексах не міститься повного визначення мирової угоди. Тому, чітке поняття мирової угоди трактується різними науковцями по-різному.

Не тільки поняття мирової угоди чітко не зазначено в законодавчих актах, а й чітко не прописано право сторін на укладання угоди. З ч. 7 ст. 49 ЦПК можна зробити висновок, що це право відноситься до сторін судового процесу, отже відповідачу і позивачу [2]. Але слід додати і третіх осіб, що самостійно заявляють право вимоги з приводу предмету спору, адже вони мають такі ж обов'язки та права позивача.

Якщо умови угоди порушують права та інтереси осіб, суперечать закону або сторону представляє представник, що не діє в інтересах – то в затвердженні мирової угоди судом може бути відмовлено [1, с. 157].

Так, у рішенні Приазовського районного суду Запорізької області від 18 лютого 2021 у справі № 2/325/5/2021 суд зазначає, що мирова угода, яка укладена між сторонами, відповідає вимогам чинного законодавства та затверджується судом в установленому порядку, адже не порушує прав третіх осіб, не виходячи за межі предмета спору [3].

Сторони спору, що укладають угоду повинні зробити письмову заяву дод суду за ч. 2 ст. 207 ЦПК, але ніяких вимог з приводу узгодження тексту не зазначено. Законодавець знову створює проблеми на практиці сторонам, що хочуть досягти згоди за допомогою мирової угоди. Адже ніде не передбачено, що саме слід вказувати в умові, тобто і в тексті мирової угоди, як сторонам узгодити свої конфлікти, а тільки в загальному написано про те, що в мировій угоді все повинно стосуватись обов'язків та прав сторін спору та не порушувати інтересів інших осіб.

Слід додати до ст. 207 ЦПК України пункт про детальний перелік положень що мають міститись в тексті мирової угоди та не порушувати інтереси іншої сторони.

В реальному житті доволі багато мирових угод мають помилки. Особи, що не мають відповідної юридичної освіти укладають угоди, що можуть навіть порушувати права іншої сторони, а це в свою чергу робить неможливим виконання мирової угоди.

Так, у справі 545/503/18 Полтавський районний суд Полтавської області затвердив мирову угоду, у якій не зазначалась адреса будівлі, що переходить відповідно до умов, що унеможливило її виконання мирової угоди [4].

Ми пропонуємо доповнити вже існуючі положення ЦПК України нормою про чітку перевірку мирових угод як на синтаксичні та граматичні помилки, так і на саму форму їх укладання. Отож, на нашу думку повинна існувати досконала судова система, щоб попередити такі помилки, а у разі їх допущення дати можливість виправити.

Неоднозначним є і положення про взаємні уступки в мировій угоді. Поступки в мировій угоді означають відмову чи зміну від певних вимог, які буи зазначені як в одній, так і в іншій сторони. Але «поступки» є і в інших інститутах, хоча зазвичай вони мають односторонній характер. Двостороння природа поступок і відрізняє мирову угоду від позову.

Наприклад, у справі 450/1647/19 суддя Пустомитівського районного суду Львівської області не погодився затверджувати угоду, зазначаючи, що відповідач не здійснює взаємні уступки позивачу [5].

Судові помилки при укладанні та затвердженні мирових угод теж потребують нашої уваги у дослідження. Найчастіше суди помилково затверджують угоди, що порушують права та інтереси осіб. Недосконалість самого законодавства створює умови для допущення цих помилок, як наприклад справи в яких предметом угоди є майно особи, що навіть не знає про свою участь у цій цивільній справі.

Можна взяти до уваги справу № 6-2776ц16, в якій до Львівської міської ради з позовом витребування майна з незаконного чужого володіння звернувся прокурор. В даній справі на підставі рішення суду нежиле приміщення вибуло з комунальної власності міської ради. Суд, що приймав рішення не взяв до уваги відсутність правостановлюючих документи у сторони, відповідно до чого, сторона яка передавала на підставі мирової угоди іншій стороні нежитлові приміщення не мала права розпоряджатись ними, чим порушила законні права власника цього нежилого приміщення [6].

Тому, ми вважаємо, що суду потрібно принаймні документально-підтверджено вияснити чи майно, про яке йдеться в мировій угоді на даний момент не під арештом, та чи є у сторін законні права на це майно. Адже це дасть можливість значно ефективніше та без перешкод виконувати умови мирової угоди. Ще однією нашою пропозицією буде додати до ст. 207 ЦПК України пункт про строки розгляду мирової угоди судом. Адже законодавець не передбачає такі строки, а це може призвести до затягування справи. Мирова угода і приваблює учасників цивільно-правових спорів тим, що без лишніх часових затримок та фінансових затрат можна вирішити конфлікт.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, слід сказати, що ми встановили, що у законодавстві є досить багато прогалин, що заважають інституту мирової угоди розвиватись та допомагати сторонам у цивільно-правових спорах та самій судовій системі України.

Так, ми пропонуємо: доповнити статтю 207 ЦПК України, в якій чітко вказати визначення мирової угоди; зазначити чіткі повноваження сторін цивільно-правового спору; розробити чітку систему судового нагляду за перевіркою майна, про яке йдеться у спорі та сторін, які вирішують спір; попереджувати створення судових помилок та виправляти вже існуючі; конкретизувати умови мирової угоди, чітко прописати який текст повинен в ній міститись, та за яких конкретних спорів його використовувати; додати норму про реальні строки розгляду судом мирової угоди, що пришвидшить процес врегулювання спору; удосконалити вже існуючі поняття про взаємні уступки в мировій угоді, що внесе конкретику для вирішення спорів між сторонами.

Завдяки мировій угоді, сторони спору можуть значно швидше та ефективніше знайти компроміс та на взаємовигідних умовах вирішити конфлікт з користю для обох сторін. Мирова угода може значно розвантажити судову систему та допомогти громадянам, що тривалий час не можуть врегулювати цивільно-правові спори. Тому, можна зробити висновок, що мирова угода як механізм процедури примирення буде ставати все більш актуальною та популярною серед альтернативних способів вирішення конфліктів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. С. В. Дяченко, Ю. Ю. Рябченко, Л. О. Самілик/ Цивільний Процес України /Практикум 2020 С. 156-157.
2. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 02.06. 2016 р. № 1404-VIII. Дата оновлення: 14.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 05.04.2021).
3. Ухвала Приазовського районного суду Запорізької області від 18 лютого 2021 у справі № 2/325/5/2021. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94983559> (дата звернення 13.04.2021).
4. Рішення Полтавського районного суду Полтавської області від 5 червня 2018 року у справі 545/503/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75010186>
5. Ухвала Пустомитівського районного суду Львівської області від 30 вересня 2019 року у справі 450/1647/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84605250>
6. Постанова Верховного Суду України від 18 січня 2017 року у справі № 6-2776ц16. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84605250>

*Лукашенко М.І.,
Інститут підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України,
студент Національного юридичного університету ім. Я.Мудрого*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Сучасні тенденції розвитку лісового сектора економіки України не дають підстав сподіватися на серйозні позитивні зміни в найближчому майбутньому при збереженні існуючої макроекономічної кон'юнктури та відсутності ефективної регуляторної політики державних органів, спрямованої на стабілізацію ситуації в галузі. Причиною багатьох проблем є недостатня вивченість проблем регулювання лісокористування в умовах ринкових відносин, зокрема відсутність належного теоретичного опрацювання його змісту та характерних особливостей.

Так, нормативно-правове забезпечення лісокористування на сучасному етапі в нашій державі встановлено таким нормативними актами, як: Конституція України, Лісовий кодекс України від, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закон України «Про рослинний світ», Закон України «Про мораторій на проведення суцільних рубок на гірських схилах в ялицево-букових лісах Карпатського регіону», Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 – 2015 роки» інші нормативні акти. Нормотворча функція полягає у формуванні національної лісової політики, розробці законодавчих і нормативних актів, що забезпечують її реалізацію. Здійснюючи нормотворчу функцію та як носій політичної влади, держава розпоряджається лісами та лісовими землями шляхом як цивільно-правових засобів, так і адміністративних засобів (владних приписів) [1, с. 128-129].

На сьогодні організація державного управління в галузі охорони лісів в Україні приділяється багато уваги, про що свідчить часте реформування структури та зміни повноважень даних органів. Це пов'язано в основному з недостатньою ефективністю лісоохоронної політики держави, недосконалістю всієї правової системи та ставленням влади до лісової галузі як до «перспективної» з точки зору можливості здійснення різних корупційних схем.

Існуюча система регулювання лісокористування є недосконалою, оскільки не враховує ряд важливих методів та інструментів, характерних системам ринкового регулювання, а також тільки декларує пріоритетність цілей забезпечення екологічної безпеки лісокористування, хоча реально стимулює переважно нерациональне лісокористування, що може привести до згубних наслідків у майбутньому.

Аналіз системи державного управління лісами висвітлює ряд ключових проблем, що вимагають законодавчо-правового та інституційного врегулювання. Повноваження держави щодо управління лісами надмірно розпорочені між різними органами виконавчої та законодавчої влади. Постійне дублювання функцій різними державними інститутами розмиває кордони їх відповідальності та знижує рівень керованості лісовим фондом. Закладено законодавчо-правовий алгоритм деформації системи своєчасного ефективного прийняття рішень в лісовому господарстві [2, с. 69].

Для розробки принципового нового механізму регулювання лісокористування на основі раціонального використання лісосировинної бази необхідно вирішити такі завдання:

- розкриття сутності та виявлення чинників сталого розвитку лісового сектора в сучасній економіці;
- дослідження методів регулювання розвитку лісового сектора в умовах ринкової економіки і концептуальні підходи до їх вдосконалення;
- розробка концептуальної схеми формування механізму регулювання сталого лісокористування;
- визначення тенденцій розвитку лісового комплексу і системи лісокористування, виявлення ключових проблем і напрямків їх вирішення;
- аналіз існуючих методичних підходів до економічної оцінки лісових ресурсів, розробка пропозицій щодо вдосконалення методик оцінки економічної доступності лісосировинних ресурсів для лісових підприємств і методичних підходів до організації інформаційного забезпечення системи регулювання сталого розвитку лісового сектора економіки [3, с. 32-33].

У підсумку треба зазначити, що в даний час в Україні система органів державного управління в галузі охорони лісів є недосконалою, а деформації в сфері управління лісовим господарством сприяють

поширенню таких негативних явищ, як корупція, «війна повноважень», і низька ефективність лісоохоронної політики держави загалом.

Отже, в Україні в найближчі роки необхідно сформувати ефективну систему регулювання лісокористування. Саме така система повинна узгодити інтереси лісового господарства та лісової промисловості, держави і приватного бізнесу. Основою інформаційного забезпечення такої системи повинна стати економічна оцінка лісосировинної бази для підприємств лісового комплексу, яка повинна базуватися на результатах спеціальних розрахунків та моделювання, які повинні здійснюватися із застосуванням сучасних інформаційних технологій і враховувати інтереси всіх сторін лісових відносин.

Література:

1. Заверюха М. М. Правове регулювання використання та охорони лісів в Україні : монографія / Марина Михайлівна Заверюха ; Нац. ун-т "Одеська юридична академія" ; передм. Т. Є. Харитонova. – Одеса : Юридична література, 2018. – 224 с.;
2. Чопик О. Правові заходи охорони земель лісгосподарського призначення / О. Чопик // Юридична Україна. - 2011. - № 2. - С. 68-73.
3. Коваль Я. В. Реформування структури управління у лісовому секторі економіки / Я. В. Коваль, І. А. Євтушенко, А. І. Карпук // Продуктивні сили і регіональна економіка: зб. наук. пр. – [У 2-х ч. Ч. II]. – К., 2002. – С. 31–33.

Марушевська Д.О.,
студентка Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
Національний Юридичний університет імені Ярослава Мудрого

СПОСОБИ ТА МЕТОДИ ОФІЦІЙНОГО ТЛУМАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Точність конституційних норм завжди є умовною. Одна й та ж сама норма може інтерпретуватися по різному з огляду на різні соціально-історичні умови і тому вірогідність розбалансування правових конструкцій підвищується.

На сьогодні проблема офіційного тлумачення Конституції має підвищену актуальність через те, що стосується ефективності реалізації Конституції та законів, які визначають напрямок розвитку правової системи держави.

Метою є розкриття змісту та мети тлумачення Конституції, а також визначення способів та методів тлумачення правових норм. Завданням є аналізування способів, методів та меж тлумачення Конституції України.

Термін «тлумачення» у юридичній літературі має досить різне розуміння. Наприклад, Ю. М. Тодика зазначає, що тлумачення права - це процес мислення, спрямований на з'ясування змісту норм права [1, с.52].

С. Лисенков розглядає тлумачення норм права як «діяльність суб'єктів щодо усвідомлення і роз'яснення дійсного змісту правових норм з метою забезпечення обґрунтованої і повної реалізації їх приписів» [2].

Отже, якщо виходити із загального поняття цієї категорії та опираючись на авторитетні думки, можна стверджувати, що тлумачення Конституції України являє собою інтелектуально-вольову юридичну діяльність уповноваженого органу державної влади, який здійснює інтерпретаційну діяльність стосовно положень Конституції, розкриває їх зміст, що в результаті відображається у офіційному акті тлумачення з метою усунення невизначеності розуміння Конституції та забезпечення належного її застосування.

Обов'язкове та офіційне тлумачення Конституції України здійснює Конституційний Суд України. Метою такої діяльності є допомогти громадянам або іншим суб'єктам права з'ясувати та роз'яснити офіційні положення Основного Закону.[3 с.420-421].

Способи тлумачення Конституції України можна поділити на дві групи: *основні та допоміжні*. Розглянемо окремо кожний спосіб та його види.

До основних належать такі способи тлумачення:

Граматичний. В юридичній літературі його називають філологічним. Цей спосіб спрямований на аналіз мови, структури тексту конституційної норми, він допомагає адекватно з'ясувати зміст нормативного припису з вираженою в них волею законодавця. Граматичний метод широко використовується на практиці Конституційним Судом. Наприклад, у рішенні № 1-рп/2016 від 15 березня 2016 року у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо офіційного тлумачення положення "на наступній черговій сесії Верховної Ради України", яке міститься у статті 155 Конституції України Суд за допомогою граматичного способу тлумачення надав роз'яснення цьому положенню. Суд пояснив: «Застосоване положення...необхідно розуміти так, що наступною черговою сесією Верховної Ради України є чергова сесія парламенту, яка має відбутися відповідно до положень розділу XIII "Внесення змін до Конституції України" Основного Закону України та Регламенту Верховної Ради України і на якій законопроект про внесення змін до Конституції України, попередньо схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України, вважатиметься прийнятим як закон, якщо за нього проголосує не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України.»

Логічний спосіб тлумачення. Він передбачає тлумачення правового акта за його змістом з використанням законів логіки [4, с. 74]. Відповідно, логічний спосіб тлумачення полягає у використанні законів і правил формальної та діалектичної логіки при пізнанні змісту правової норми на базі самої норми без звернення до інших способів тлумачення. Цей спосіб характеризується широким використанням законів логіки, логічних прийомів. «У справі за конституційним зверненням громадянина Осетрова С. В. Щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 55 Конституції України...» рішення від 14 грудн 2011 року « 19-рп/2011 Суд використавши свої попередні рішення і тим самим застосувавши аналогію методом логічного тлумачення надав роз'яснення щодо права на оскарження в суді. Суд пояснив, що право на оскарження в суді будь-яких рішень, дій чи бездіяльності всіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб гарантовано кожному.

Системний спосіб. Він допомагає встановити зміст правових норм на основі використання знань про їх логічні зв'язки з іншими нормами. Системний метод тлумачення дає можливість виявити суперечності й колізії в законодавстві, встановити зв'язок загальних і спеціальних норм, допомагає правильно зрозуміти сферу дії останніх та коло осіб, на яких поширюється дія цих норм, зміст того чи іншого конституційного терміна [1, с. 54]. Наприклад, у рішенні № 3-рп/2012 від 25 січня 2012 року «...щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України...» Суд скористався саме системним способом тлумачення, виявив та роз'яснив системний зв'язок між положеннями Основного Закону, Бюджетним Кодексом України та Кодексом Адміністративного судочинства і, тим самим, позбувся неоднозначності застосування судами загальної юрисдикції цих положень під час вирішення справ про визначення розмірів соціальних виплат.

Історичний спосіб тлумачення. Цей спосіб дає можливість визначити історичну волю законодавця, тобто виявити конкретні-історичні умови прийняття правового акта або умови його застосування.

Теологічний або цільовий спосіб. Має істотне значення для інтерпретації Конституції, оскільки остання містить багато цільових програм. Цей спосіб тлумачення спрямований на з'ясування мети прийняття закону. Причому при розборці законопроекту тут ставляться не лише тактичні, а й стратегічні завдання унормування відповідного блоку суспільних відносин, не тільки тимчасові, а й перспективні цілі і завдання. Все це необхідно враховувати для того, щоб у процесі офіційного тлумачення не спотворити волю законодавця.

Телеологічний (цільовий) спосіб тлумачення застосовується Європейським судом з прав людини. Як зазначено у науковій літературі, за допомогою телеологічного тлумачення Суд виходить за межі тексту Конвенції для з'ясування її мети як одного цілого і потім уже, виходячи з цієї позиції, тлумачить окремі статті цього документа

Допоміжні способи тлумачення бувають таких видів:

Спеціально – юридичний спосіб тлумачення. Його пропонують розглядати як різновид граматичного способу [5, с. 189]. Він передбачає дослідження прийомів юридичної техніки для вираження волі законодавця. Юридична техніка широко використовується для формування зовнішнього вираження змісту різних юридичних актів та їх окремих складових — юридичних понять, термінів тощо [6, с. 3].

Конформний спосіб. Допоміжний системному способу. У рішенні від 06 квітня 2010 р. No 11-рп/2010 Суд наголосив на тому, що конституційне положення щодо встановлення засад формування коаліції Конституцією України і Регламентом реалізоване з набуттям чинності від 17 лютого 2010 р. Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» No 1861-VI, тому офіційне тлумачення відповідних положень Конституції України та Регламенту щодо формування коаліції має відбуватися у їх системному зв'язку. Відповідно Суд вибрав варіант тлумачення, за якого здійснювалось з'ясування змісту вищезгаданого положення Конституції України у взаємозв'язку з положеннями Регламенту Верховної Ради України.

Практика діяльності Конституційного Суду України свідчить про те, що в процесі офіційного тлумачення Конституції і законів він застосовує різні способи тлумачення конституційних норм і норм поточного законодавства різних галузей національної правової системи. Найчастіше використовуються граматичний, системний (систематичний) і логічний методи тлумачення. Важливо, щоб у процесі інтерпретаційної діяльності комплексно застосовувалися всі зазначені способи.

Правотлумачувальна діяльність цього органу розширюється, збагачується і має суттєве значення для забезпечення стабільності конституційного ладу України, прав і свобод людини і громадянина.

Список використаних джерел:

1. Тодика Ю. Способи тлумачення Конституції і законів Конституційним Судом. Вісник Академії правових наук України. 2001. No 2 (25). С. 51–59.
2. Лісенков С. Л. Загальна теорія держави і права : Навч. Посіб. «Юристконсульт», 2006.
3. Скомороха В. Є. Конституційна юрисдикція в Україні: проблеми теорії, методології і практики. Київ: Вид-во «МП Леся», 2007. 716 с.
4. Ткачук П. М. Питання доступу громадян до конституційного правосуддя в Україні. Вісник Конституційного Суду України. 2011. No 4–5. С. 74–81.
5. Теорія держави та права: навч. посібник / Є.В. Білозьоров, В.П. Власенко, О.Б. Горова, А.М. Завальний, Н.В. Заяць та ін.; за заг. ред. С.Д. Гусарева, О.Д. Тихомирова. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
6. Рабінович П. М. Юридична техніка — складова техніки юридичної діяльності. Юридична техніка і технологія: теорія та практика застосування: тези доповідей та повідомлень учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 24–25 листоп. 2016 р.) / за заг. ред. І. Д. Шутака. Харків: Право, 2016. С. 187–191.

Михайлюта Д.С.,
студентка III курсу ННІ права
Університету державної фіскальної служби України.
Науковий керівник: Антонюк А.Б.,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Дотримання процесуальної форми при застосуванні запобіжних заходів необхідне для забезпечення правопорядку в кримінальному провадженні та збереження належної поведінки суспільства в цілому. Адже такі норми гарантують захист конституційних прав і свобод громадян. Особливо, це стосується такого специфічного суб'єкта кримінального провадження, як неповнолітній, оскільки закон передбачає додаткові гарантії забезпечення їх прав і свобод.

Нині процес зростання рівня злочинної неповнолітніх осіб є дуже важливою й актуальною проблемою, що потребує негайної реакції та вивчення.

Злочинність неповнолітніх привертає особливу увагу, оскільки порушення кримінального законодавства особами віком до 18 років свідчить про наявність вад у вихованні молоді та відсутність умов для їх участі та самореалізації в суспільстві. Ось чому проблема попередження злочинів, стабілізації відповідних заходів та зменшення кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми, є відповідальним завданням, і потребує неабияких зусиль всіх державних установ. Ми вважаємо, що

сучасний кримінально-процесуальний закон зазнав серйозних змін і певною мірою відповідає європейським стандартам кримінального судочинства. Однак певні аспекти застосування превентивних заходів вимагають глибокої теоретичної розробки та подальших досліджень.

Загальні правила кримінального провадження щодо неповнолітніх осіб закріплені у 38 главі Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України. Міжнародні стандарти щодо неповнолітніх у кримінальному процесі передбачені Загальною декларацією прав людини і громадянина, Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, Правилах ООН, що стосуються захисту неповнолітніх, які позбавлені волі, Пекінських правилах тощо.

За чинним українським законодавством до неповнолітніх осіб, які вчинили злочин, можуть бути вжиті загальні та спеціальні запобіжні заходи. Загальні запобіжні заходи у кримінальному провадженні такі: особисте зобов'язання, особиста порука, домашній арешт, застава, тримання під вартою, а також тимчасовий запобіжний захід – затримання особи (ст. 176 КПК) [1]. Спеціальними запобіжними заходами для неповнолітніх є: передання їх під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників, а до неповнолітніх, які виховуються в дитячій установі – передання їх під нагляд адміністрації закладу (ст. 493 КПК) [1].

При застосуванні запобіжні заходи до неповнолітнього необхідно враховувати тяжкість злочину та обрати індивідуальний підхід для кожного суб'єкта. Варто керуватися також віковими та психічними особливостями неповнолітнього, станом його здоров'я, видом діяльності, місцем проживання, прогнозами ефективності обраних заходів тощо (ст. 484 КПК) [1].

Кожен із запобіжних заходів, передбачених кримінально-процесуальним законом до неповнолітніх, певним чином коригує поведінку підозрюваного. Тільки їх правильне використання впливає на волю, обізнаність та емоції неповнолітнього, допомагає йому критично оцінити свою поведінку. Обрання конкретної міри запобіжного заходу має викликати у нього неприємні почуття, а отже стимулювати зміну поведінки та впливати на осмислення власної діяльності [2, с. 98].

Як показує практика, проблема злочинності неповнолітніх в Україні є досить гострою. Тому ми пропонуємо виділити деякі результативні положення кримінального законодавства інших країн, оскільки така інформація може бути використана для вдосконалення національного законодавства про кримінальне провадження щодо неповнолітніх:

1) європейські країни все частіше використовують альтернативні запобіжні заходи попереднього ув'язнення з метою зменшення кількості затриманих, оскільки це захищає людину від негативних наслідків позбавлення волі. Ці альтернативні заходи включають заставу, нагляд поліції, відсутність можливості наближення до певного місця, особи чи зайняття певною професією. В Болгарії, Литві, Естонії, Латвії та Словенії свобода обвинуваченого може бути обмежена наказом про обов'язок регулярно відвідувати поліцейську дільницю. Порушення даного наказу матиме серйозні наслідки у вигляді арешту чи затримання [3, с. 64];

2) законодавство про кримінальне провадження у Західній Європі та США передбачає застосування застави й майнової поруки, що є найефективнішими превентивними заходами, оскільки вони повністю виконують свої функції та забезпечують інтереси як кримінального процесу, так і обвинуваченого. Використання застави в американському законодавстві вказує на те, що це один з найбільш гуманних та ефективних запобіжних заходів у кримінальному провадженні і розглядається з точки зору забезпечення гарантій прав людини, з урахуванням принципів міжнародного гуманітарного права. Слід зазначити, що у справах про неповнолітніх юрисдикція Верховного Суду є обов'язковою [4, с. 77-79];

3) У Федеративній Республіці Німеччина справи про злочини неповнолітніх передані до особливого провадження. Ними опікуються спеціальні підрозділи окружних та земельних судів. Злочинці поділяються на дві вікові групи: від 14 до 18 та від 18 до 21 року. Судді повинні мати досвід спілкування з молоддю. Якщо суд діє за участю двох народних засідателів, однією з них повинна бути жінка. Єдиний суддя може приймати рішення лише щодо освітньої діяльності [4, с. 49];

4) норми КПК Франції передбачають, що попереднє розслідування проводить судовий секретар – слідчий суддя, який має право забезпечити появу обвинуваченого в суді та застосувати різні заходи примусу. Досудове розслідування у справах неповнолітніх проводять слідчі судді у справах неповнолітніх, які належать до спеціалізованих органів попереднього слідства [4, с. 63].

Беручи до уваги міжнародний досвід кримінального провадження щодо неповнолітніх у таких країнах, як США, Великобританія, Болгарія, Франція, Німеччина, Словенія, Латвія, Естонія та Литва можна констатувати, що провадження щодо кримінальних правопорушень у справах неповнолітніх ведуть спеціалізовані суди різних модифікацій.

Ми вважаємо, що необхідною умовою зниження рівня злочинності неповнолітніх в Україні є насамперед стабілізація економічної ситуації з метою підвищення рівня життя населення. Аналіз міжнародного досвіду дозволить покращити кримінальне законодавство України щодо застосування запобіжних заходів для неповнолітніх та підвищити результативність процесу. Таким чином, правосуддя щодо неповнолітніх має бути частиною процесу національного розвитку України, що дозволить враховувати особливості неповнолітніх у кримінальному провадженні та зменшить злочинності серед людей цієї вікової групи.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 17.03.2021 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 22.04.2021).
2. Ільченко О.В. Міжнародний досвід застосування запобіжних заходів щодо неповнолітніх. *Правові горизонти*. Суми, 2018. Вип. 8. С. 95–100.
3. Дрозд В.Г. Міжнародний досвід використання запобіжних заходів, що не пов'язані з обмеженням волі за кримінальним процесуальним законодавством країн дальнього зарубіжжя. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. Сєверодонецьк, 2016. № 1. С. 61–72.
4. Молдован А. В. Кримінальний процес: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: навч. посібник / Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

Панченко Є.О.,

студентка 1 курсу магістратури, 4 групи

Інституту прокуратури та кримінальної юстиції

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ПИТАННЯ ФУНКЦІЙ КРИМІНАЛЬНОЇ СУБКУЛЬТУРИ

Дослідження субкультур розпочалося ще в минулому столітті. З того часу, науковцями було сформовано досить багато варіантів визначення цього терміну. Не будемо аналізувати всі з них, а звернемося до одного з розповсюджених визначень, відповідно до якого субкультура – це система переконань, цінностей і норм, які поділяються й активно використовуються явною меншістю людей у рамках певної культури [4, с.187].

Для даної роботи важливим є специфічний вид субкультури, а саме - кримінальна субкультура або „друге життя”, „асоціальна субкультура” [2, с.67], що визначається як спосіб життєдіяльності осіб, об'єднаних в кримінальні групи, які дотримуються певних законів і традицій.

Вивчення кримінальної субкультури є предметом дослідження юридичної психології. Метою даної роботи є виокремлення функцій такої субкультури шляхом співвідношення потреб людини з елементами кримінальної субкультури.

Коли особа потрапляє в кримінальне середовище її оточення і спосіб існування змінюється, однак потреби людини продовжують існувати в будь-якому разі. Американський психолог А. Маслоу виокремлює наступну ієрархічну систему потреб людини: 1) фізіологічні потреби, 2) потреба в безпеці, 3) соціальні потреби, 4) потреба відчувати свою значимість, 5) духовні потреби (самовираження, самоутвердження) [3].

Для подальшого порівняння необхідно виділити елементи кримінальної субкультури. До них відноситься: 1) ієрархія (стратифікація); 2) поведінкові атрибути, що виражені в тюремних законах, правилах та традиціях, які панують в кримінальному середовищі; 3) комунікативні атрибути, такі як жаргон, спеціальні жести, татування; 4) економічні атрибути («обшак»); 5) еротичні цінності; 6) тюремна лірика, 7) відношення до здоров'я (від заняття різними видами спорту до симуляції хвороб), а також алкоголізм, токсикоманія, наркоманія [1, с. 226].

Тобто, виходячи з елементів кримінальної субкультури, стає зрозуміло, що вона виконує функції, які необхідні для забезпечення потреб людини.

Функція забезпечення фізичних потреб – виконує роль забезпечення потреб найнижчого рівня та знаходить своє відображення в існуванні певних сексуально-еротичних цінностей, таких як порнографія, гомосексуалізм та різні сексуальні девіації.

Можна виокремити *функцію забезпечення безпеки*, яка виражається в існуванні певних правил, законів та традицій, які притаманні кримінальній субкультури, а також існуванні «общаку», який окрім інших призначень може бути гарантією економічної безпеки особи та використовуватися для допомоги засудженим або ув'язненим особам.

Наступною є *соціальна функція*, яка покликана забезпечити потреби людини в комунікації та житті в соціумі. В елементах кримінальної субкультури дана функція знаходить вираження у знову ж таки нормах та правилах, які слугують регулятивним механізмом, подібно до того як нормативно-правові акти врегульовують певні суспільні відносини. Також ця функція знаходить своє вираження в жаргоні та татуюваннях.

Функція забезпечення значимості виражається в існуванні стратифікації.

Останньою є *функція самовираження*, яка знаходить своє вираження в тюремній ліриці (піснях, віршах).

Отже, виходячи з аналізу системи потреб людини у співвідношенні з елементами кримінальної субкультури, можна виділити такі функції кримінальної субкультури як забезпечення фізичних потреб, забезпечення безпеки, соціальна функція, функція забезпечення значимості та функція самовираження.

В криміналістичних дослідженнях кримінальної субкультури, можна зустріти твердження, що є важливо своєчасно та повно здійснювати організаційні, психологічні, педагогічні та інші міри спрямовані на виявлення і виключення проявів такої субкультури [2, с.67].

Однак, після аналізу функцій, які вона виконує, стає зрозуміло, що виключення проявів кримінальної субкультури є неможливим, оскільки її елементи виступають засобом забезпечення потреб та існування людини в такому специфічному середовищі, як кримінальний світ.

Література:

1. Гула Л.Л. Кримінальна субкультура як детермінант злочинності в установах виконання покарання. – 2017. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13352/35.pdf> (дата звернення: 25.04.2021)
2. Основи пенітенціарної педагогіки і психології: навч. посіб. / Замула С.Ю. та ін.; за ред. В.М. Синьова. Біла Церква, 2003. 101 с. URL: <https://i-rc.org.ua/files/posibnik-psyhologiya.pdf> (дата звернення: 25.04.2021)
3. Піраміда потреб людини за Маслоу: 7 основних рівнів. Бізнес Світ. – 2017. URL: <https://busines.in.ua/piramida-potreb-lyudyny-zamaslou-7-osnovnyh-rivniv/> (дата звернення: 25.04.2021)
4. Фурман А.В.; Литвин А. Субкультура. Психологія і суспільство, № 3(45). 2017, с.187-192. URL: <http://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/view/576> (дата звернення: 25.04.2021)

Плетньов О.О.,

студент 3 курсу, 3 групи,

Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України

Національного юридичного університету ім.Я.Мудрого

ДО ПИТАНЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНО ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ

Конституція України та міжнародне законодавство охороняє таємницю приватного життя та забороняє збирання та використання інформацію про особу. А розвиток технологій ставить спецслужби та державу перед новими викликами у забезпеченні цих прав. Із технічним прогресом негласне збирання інформації стає все більш поширеним та не потребує значних матеріальних та людських ресурсів

Внаслідок цього законодавець при прийнятті Кримінального Кодексу закріпив відповідальність за використання СТЗ. Проте з плином часу та поширенням незаконного виготовлення та використання СТЗ Верховна Рада України Законом України “Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності

за незаконне поводження із спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації” від 15.06.10 р. доповнила диспозицію статті 359, розширивши діяння які визнаються кримінально караними.

У останній редакції ст. 359 КК України вже передбачено відповідальність також за незаконне придбання або збут СТЗ. Зміни у цій статті стосувалися також запровадження більш суворого покарання за це кримінальне правопорушення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 669 про «Деякі питання щодо спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації» затверджено перелік таких засобів: засоби для негласного аудіо-, відеоконтролю та спостереження за особою, річчю або місцем; засоби для негласного отримання інформації про місцезнаходження та/або переміщення особи, транспортних засобів чи іншого володіння особи, зокрема для негласного встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу зв'язку; засоби для негласного обстеження кореспонденції, предметів, матеріальних носіїв інформації; засоби для негласного проникнення або обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи; засоби для негласного зняття інформації з телекомунікаційних мереж; засоби для негласного зняття інформації з електронних інформаційних систем.

Для встановлення належності засобу до СТЗ у порядку визначеному КПК та Законом України “Про судову експертизу” обов'язкове проведення судової експертизи. Єдиним суб'єктом проведення, якої в даному випадку є Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України

Це пов'язане з наявністю у цивільному обігу, так званих технічних засобів подвійного призначення, котрі, по суті, є звичайними побутовими приладами, але за певної незначної або більш значної доробки можуть бути використані негласно і приховано від сторонніх осіб як СТЗ.

Тобто йдеться про державну експертизу, яка здійснюється уповноваженими державними органами з метою визначення віднесення тих або інших предметів до таких, що заборонені у цивільному обігу і відповідно може бути підставою для їх вилучення, запровадження режиму обмеження їх обігу тощо. Проте таку експертизу необхідно відрізнити від експертиз, які проводяться в межах кримінального провадження, оскільки статус, юридичне значення й інші характеристики таких експертиз тут дещо інші, хоча методи і прийоми, які застосовуються експертами, можуть збігатися.

Судові експертизи проводяться відповідно до базового нормативно-технічного документу – Загальна методика віднесення об'єктів до спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. (зареєстровано в Міністрії України 02.03.2011 р. за № 17.0.01), що має гриф обмеження доступу для службового користування, що унеможливає доступ до нього суб'єктів підприємницької діяльності, які можуть виробляти продукцію, яка підпадатиме під такі критерії, але не маючи умислу на виготовлення СТЗ та не вважаючи свій продукт СТЗ. В той же час надання доступу до інструкції дасть можливість обходити критерії наведені у Методиці і за таких умов засіб який є СТЗ не зможе бути визнаний у результаті експертизи, як СТЗ.

Законодавство також встановлює обов'язкове ліцензування діяльності з розроблення виготовлення СТЗ, органом ліцензування є Служба безпеки України. Станом на сьогодні ліцензії надано 49 підприємствам.

У Верховній Раді України наразі зареєстровано Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за незаконне поводження із спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації, який наразі перебуває на розгляді комітету ним пропонується статтю 359 виключити з Кримінального Кодексу.

Таким чином використання СТЗ потребує подальшого нормативно-правового регулювання з метою вдосконалення та забезпечення захисту прав людини.

Література:

1) Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 No2341-III із змін. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 20.04.2021).

2) Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992 No 2135-XII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 22.04.2021)

3) Про судову експертизу : Закон України від 25 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994.– № 28. – С. 232.

4) Деякі питання щодо спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 669 / Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/669-2016-%D0%BF> (дата звернення 12.04.2021).

5) Кримінальний кодекс України: наук.-прак. коментар / Д.С. Азаров, В.Г. Гришук, А.В. Савченко та ін.; за заг. ред.. О.М. Джуки, А.В. Савченка, В.В. Черня. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

Почапська Л.В.,

здобувач вищої освіти

*Донецького національного університету імені Василя Стуса,
науковий керівник – д.ю.н., доцент Амелічева Л.П.*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ПРАЦІ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ТА ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я

При побудові суверенної і незалежної, демократичної та соціально-правової держави, що передбачено Конституцією України, важливою проблемою залишається питання існування дискримінації в сфері праці осіб з обмеженими фізичними можливостями та за станом здоров'я.

Вказаний проблематиці свої праці присвятили такі вчені, як О.А. Антон, Н.М. Біба, Н.Б. Болотіна, Б.П. Капанадзе, І.Г. Козуб, Р.І. Кондратьєв, О.Л. Омельченко, П.Д. Пилипенко, В.І. Прокопенко, О.І. Процевський, В.Ф. Пузирний, О.В. Смирнов, В.С. Тарасенко тощо.

Відповідно до статті 24 Конституції України передбачається рівність всіх громадян перед законом за будь-якими ознаками: раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [1]. На жаль, законодавець не зазначив серед переліку ознак такі, як «за станом здоров'я та інвалідністю». Принцип заборони дискримінації за «захищеними» ознаками в сфері праці закріплений у різних міжнародних актах, наприклад, у статті 1 Конвенції МОП № 111 про дискримінацію в галузі праці і зайнятості, а також у частині 1 статті 2 Кодексу законів про працю, де забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці [2]. Відповідно до ст. 1 Закону України від 21 березня 1991 р. «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» дискримінація осіб з інвалідністю заборонена і переслідується законом [3].

Попри велику кількість нормативно-правових актів, спрямованих на протидію дискримінації за станом здоров'я, ситуація в Україні в цій сфері не є задовільною. Зазвичай, вітчизняні роботодавці наймають працівників, які не мають ніяких фізіологічних обмежень. Особам з інвалідністю або за станом здоров'я важко працевлаштуватися, адже вони є непривабливими на ринку праці. Зрідка в оголошеннях про вільні вакансії передбачається: «Запрошуються на роботу особи з обмеженими фізичними можливостями».

В спеціальній юридичній літературі зауважується, що стан здоров'я не є чимось статичним. Це динамічний процес, отже, стан здоров'я може покращуватись або погіршуватись. Кожна людина являє собою відкриту динамічну систему, тому існують широкі межі визначення «здоров'я» - від абсолютного здоров'я до граничних із хворобою станів.

Варто зазначити не лише осіб з інвалідністю, які піддаються стигмі в сфері праці, а також ще й таку категорію людей, які мають інші захворювання, зокрема туберкульоз, СНІД, певні генетичні хвороби та ін. Відомо багато випадків, коли звільняли людей після офіційного виявлення у них ознак вищезазначених хвороб. До цього питання треба підходити розумно, так як такі дії роботодавців можуть бути виправданими, а можуть містити ознаки дискримінації. Все ж таки, на наш погляд, особи повинні повідомляти роботодавцю про наявність такої категорії хвороб, як туберкульоз, СНІД, щоб

унеможливити зараження колег. Отже, приховування особою такого важливого медичного факту піддає загрози життя і здоров'я інших працівників.

Держава повинна забезпечувати максимальне працевлаштування всіх осіб, навіть зі зниженою працездатністю. Неможливість працевлаштування останніх викликає декілька негативних наслідків:

1. Такі особи будуть почувати себе непотрібними, неспроможними на щось, цим самим будуть вводити себе у стан депресії.

2. Державне соціальне та пенсійне забезпечення таких осіб не завжди достатнє для повноцінного життя.

3. Це також впливає на економіку держави, так як таких осіб потрібно забезпечувати вказаними виплатами.

Отже, можна зробити висновок, що в Україні існує дискримінація в сфері праці щодо осіб з обмеженими фізичними можливостями та за станом здоров'я. Необхідно зауважити, що у трудовому законодавстві відсутнє визначення дискримінації в сфері праці, і це можна вважати прогалиною, яку потрібно заповнити шляхом доповнення відповідною нормою-дефініцією зміст чинного КЗпП України.

Література:

1. Конституція України 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>

2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

3. Прокопенко В.І. Праця осіб зі зниженою працездатністю. PURL: <http://textbooks.net.ua/content/view/4004/23/>

Русов А.А.,

*студент 4 курсу, Міжнародно-правового факультету
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННІ У СФЕРІ ОСВІТИ

Актуальність теми дослідження обумовлена загальноприйнятою думкою про те, що характер управління освітою в тій чи іншій країні безпосередньо пов'язаний з типом державного устрою і залежить від того, чи є країна унітарною або федеративною державою.

Важливими критеріями в оцінці централізації чи децентралізації управління освітою є те, на якому рівні приймаються управлінські рішення, якими повноваженнями і автономією володіють місцеві органи освіти і заклади освіти, чи бере участь громадськість в управлінні.

Пошук особливостей, виявлення специфіки країни і регіонів, аналіз зарубіжного досвіду управління та розподілу повноважень є необхідними в пошуку найкращої моделі управління системою освіти в Україні.

Централізація в галузі управління властива для наступних країн: Японія, Франція, Італія, Іспанія, Нідерланди, де централізована система сприяє створенню національних освітніх стандартів, збереженню культурної спільності населення, посилює авторитарні тенденції в керівництві освітою, сковує ініціативу місцевої адміністрації, недооцінює значення регіональної специфіки [1, с. 36].

На противагу такій системі штати в США, землі в ФРН, графства в Англії, кантони в Швейцарії мають значну автономію в галузі освіти. Для них притаманна децентралізована система, яка відкриває великий простір розвитку місцевої ініціативи, враховує місцеві особливості.

Під впливом соціально-економічних чинників ці дві системи виявляють тенденцію до конвергенції. Центральний уряд визнає автономію місцевих органів влади, але і в той же час посилює над ними певний контроль. Важливе значення на Заході надається конституційно-правовим гарантіям регіонального управління та місцевого самоврядування.

Незважаючи на різноманіття концепцій управління освітою в зарубіжних країнах, багатьом з них властиві загальні риси: децентралізація та демократизація управління; розширення автономії вищих навчальних закладів з одночасним посиленням їх підзвітності та відповідальності перед суспільством; рух

в бік ринкових моделей організації, управління і фінансування освіти [3]. У фінансуванні освіти Європа опірається переважно на державну форму фінансування вищої школи.

Вивчення досвіду розвинених країн в сфері організації і управління освітою дозволило виділити типові державно-громадські форми на кожному з рівнів (центрального, регіонального, місцевого), і побачити зв'язки цих форм з системою соціальних інтересів об'єктів та суб'єктів управління на кожному рівні і ступенем підготовленості до здійснення управлінських функцій [2]. Основний принцип управління системами освіти в цих країнах - визнання всіма органами державної влади автономії освітніх установ та повага до академічних свобод.

Законодавство зарубіжних країн виходить з необхідності чіткого поділу повноважень в галузі освіти між органами державної влади та органами місцевого самоврядування [1, с. 44]. Так, загальнодержавні органи влади наділяються там тільки повноваженнями з визначення загальної політики в галузі освіти, координації діяльності центральних органів виконавчих агентств, утворення регіональних і місцевих органів освіти. Крім цього, вони здійснюють фінансову підтримку державного і приватного сектора освіти, а також частковий контроль за витратанням фінансових коштів [3].

При цьому, незважаючи на те, що управлінські функції центральних і місцевих органів строго розмежовані, ряд одних і тих же питань, наприклад, фінансування, контролюються тими й іншими органами управління. Це пояснюється єдністю системи освіти в демократичних державах.

Що стосується системи освіти в Україні в сучасний період, відбувається пошук нових шляхів управління системою освіти з урахуванням особливостей і специфіки країн і регіонів.

Відповідно до статті 28 Закону України «Про освіту», система освіти складається з навчальних закладів, наукових, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти [5]. У цьому законодавчому положенні має місце дублювання системи освіти: по-перше, як системи органів публічного адміністрування у сфері освіти (внутрішня), а по-друге, як системи закладів і установ з надання освітніх послуг на різних рівнях (зовнішня).

Прийняття нового Закону «Про вищу освіту» в 2014 році багато в чому змінює організаційне наповнення системи освіти в Україні [4]. Так, ключовою новацією Закону є загальна децентралізація системи та надання автономії вищим навчальним закладам.

Звичайно, що впровадження нових законодавчих положень неминує проходити складний період трансформації, коли стара система вже не діє, а нова ще не функціонує на 100 %. Саме в цей період важливо зважати на позитивний зарубіжний досвід з децентралізації.

Таким чином, сьогодні у сфері освіти України, спостерігаються зміни, що насамперед полягають у децентралізації складової вищої освіти. В той же час зменшення участі держави в цій сфері дозволяє вести мову про заміщення «управління» та притаманних йому адміністративних методів на «адміністрування» з економічними важелями впливу.

Література:

1. Зарубіжний досвід публічного адміністрування : метод. рекомендації / авт. кол.: Н. М. Мельтюхова, В. В. Корженко, Ю. В. Дідок та ін. ; за заг. ред. Н. М. Мельтюхової. – К., 2010
2. Колесникова К. О. Співвідношення державного управління та публічного адміністрування у процесі суспільної трансформації / К.О. Колесникова [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2013-3/doc/1/06.pdf>.
3. Пашков В. Сутність та основні моделі децентралізації управління вищою освітою у зарубіжних країнах та в Україні / В. Пашков [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppstud_2014_1_15.pdf.
4. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Про освіту: Закон України від 23 травня 1991 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Сабадирь Валентини Олексіївни,
студентки 4 курсу, групи ПІ-45
Полтавського юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.
Науковий керівник: к.ю.н. **Прохазка Ганна Анатоліївна.**

УСИНОВЛЕННЯ ІНОЗЕМЦЯМИ ЗА НОРМАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Охорона дитинства – один із основних правових напрямків державної політики у галузі права. Впродовж останніх років в Україні спостерігається тенденція до збільшення кількості усиновлення за участю іноземців (за даними Державної служби статистики України – за рік максимальна кількість усиновлених дітей іноземцями може сягати близько 3 тисяч) [1].

На сьогоднішній день актуальними залишаються проблеми удосконалення процедури усиновлення до яких можна віднести: необхідність уніфікації та єдності у визначенні колізійних питань усиновлення іноземцями через відсутність ратифікації Гаазької конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення; потреба закріплення рівності прав іноземців щодо усиновлення з правами громадян України з цього питання; невизначеність статусу приватних підприємств, які надають послуги іноземцям з усиновлення.

Слід зазначити, що деякі питання даної проблематики розглядалися в роботах наступних авторів, зокрема: Заборовського В. В., Погорецької Н. В., Маришева Н. І. [2 - 4]. та ін.

Головна роль колізійних норм в сфері усиновлення, яке ускладнене іноземним елементом полягає у виборі належного правопорядку. Так, в приватному праві іноземних країн (в їх правопорядку) існують досить суттєві відмінності правової регламентації усиновлення. Відмінності можуть стосуватися: допустимого віку кандидатів в усиновителів, наявності факту власних дітей в усиновителів, різниці у віці між усиновлювачем та усиновлюваним, факту одруження усиновлювачів тощо.

Вибір права, що підлягає застосуванню до усиновлення, здійснюється у випадках, коли приватно-правові відносини ускладнені іноземним елементом, а саме:

1. Усиновлювана дитина і усиновитель мають громадянство різних держав;
2. Усиновлювана дитина і усиновитель – громадяни однієї держави, але усиновлення при цьому проводиться на території іноземної держави.

За ч. 1 ст. 69 Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 року у сфері усиновлення з іноземним елементом застосовуються такі колізійні прив'язки:

- 1) щодо усиновлення та його скасування – особистий закон дитини та усиновлювача [5];
- 1) якщо усиновлювач - подружжя, яке не має спільного особистого закону (подружжя - громадяни різних іноземних держав), то застосовується право, що визначає правові наслідки шлюбу (за ч. 1 ст. 60 Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 року, таким правом є право держави, у якій подружжя мало останнє спільне місце проживання, за умови, що хоча б один з подружжя все ще має місце проживання у цій державі, а за відсутності такого - правом, з яким обидва з подружжя мають найбільш тісний зв'язок, подружжя також може обрати право, що буде застосовано до правових наслідків шлюбу) [5];
- 2) Здатність особи бути усиновлювачем (вік, родинні зв'язки, обсяг дієздатності, сімейний стан та інші питання) визначається відповідно до її особистого закону [5];
- 3) Правові наслідки усиновлення або його припинення визначаються особистим законом усиновлювача [5];
- 4) Нагляд та облік дітей, усиновлених відповідно до положень цієї статті, здійснюються відповідно до особистого закону дитини [5].

Однчасне застосування іноземного і національного права на практиці означає дотримання вимог правопорядків обох держав (Глави VI та XVIII Сімейного кодексу України від 10.01.2002 року та відповідного законодавства зарубіжної держави).

Варто зазначити, що в договорах про міжнародну правову допомогу у цивільних, кримінальних та сімейних справах з Албанією, Болгарією, В'єтнамом, Грузією, Естонією, Кубою, Литвою, Молдовою, Монголією, Угорщиною, Чехією та ін. є спеціальні положення про те, що усиновлення відбувається за законодавством тієї Договірної Сторони, громадянином якої є усиновлювач [3, с. 616].

Таким чином, процедура міждержавного усиновлення в Україні є доволі громіздка, через що, присутність необхідність одночасного використання правових приписів країн, з якими суб'єкти правовідносин мають юридичний зв'язок. Двосторонні договори про співпрацю направлені саме на спрощення вибору правопорядку, шляхом зведення колізійної прив'язки до особистого закону усиновлювача.

При міжнародному усиновленні актуальним є і питання визнання рішень, які винесені за кордоном в Україні та навпаки, рішень винесених в Україні – за кордоном. Наприклад, визнання рішень національних судів про усиновлення за кордоном регулюється законодавством кожної конкретної іноземної держави. У деяких державах для визнання рішення необхідна спеціальна процедура, в інших лише реєстрація. У Швейцарії юридичне завершення усиновлення отримує тільки після того, як швейцарський суд прийме своє рішення з даного питання. В Італії досить пред'явити для реєстрації в італійські органи реєстрації актів цивільного стану за місцем свого проживання іноземне рішення про усиновлення. В Іспанії для визнання рішень вітчизняних судів потрібна реєстрація в центральних органах реєстрації актів цивільного стану. Натомість, в Україні усиновлювачу потрібно звернутися до національного суду з клопотанням про визнання на території України рішення суду іноземної держави [4, с. 86].

Підсумовуючи вищезазначене, ми можемо зробити висновок, що на сьогодні колізійна норма, що передбачена в ч. 1 ст. 69 Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 року визначає процедуру міждержавного усиновлення в Україні складною, стає на перешкоді в реалізації права дитини на виховання у сім'ї. З огляду на це, вважаємо за необхідне спрощення вибору правопорядку за ч. 1 ст. 69 Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 року, шляхом зведення колізійної прив'язки до особистого закону усиновлювача. Важливою також є процедура визнання рішень про усиновлення з іноземним елементом як в Україні, так і за кордоном. Проблемним залишається і обмеження права іноземця на таємницю усиновлення дитини, котра є громадянином України.

Література:

1. Кількість усиновлених дітей дані Державної служби статистики URL: - Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ2007/ozrik/oz_u/vunovnnia_06_u.html (дата звернення 25.04.2021).
2. Заборовський В. В. Міжнародне усиновлення: проблемні аспекти URL: - Режим доступу: <http://dspace.uzhnu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/lib/4670> (дата звернення 25.04.2021).
3. Погорецька Н.В. Міжнародне усиновлення: проблемні питання/ Н.В. Погорецька // Форум права. - 2011. - № 3. - С. 612-617. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbihtml_2011_3_102 (дата звернення 25.04.2021).
4. Маришева Н. І. Сімейні відносини за участю іноземців. - Київ: Волтерс Клувер, 2007. 314 с. URL: https://stud.com.ua/59861/pravo/simeyni_pravovidnosini_uchastyu_inozemnih_gromadyan_osib_gromadyanstva (дата звернення 25.04.2021).
5. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709 – IV// Відомості Верховної Ради України. – 2005. - №32. - Ст. 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> (дата звернення 25.04.2021).
6. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р.// Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 21–22. - Ст. 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/law/show/2947-14> (дата звернення 25.04.2021).

Стогній В.О.,

студент 5 групи 4 курсу

факультету Адвокатури НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Науковий керівник – к.ю.н., асистент кафедри

судової та прокурорської діяльності Ребриш А.С.

ІНСТИТУТ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Відповідно до Цивільного процесуального кодексу України (далі-ЦПК України) під час розгляду справ в окремому провадженні суд у визначених законом випадках зобов'язаний розглядати справу не одноособово, а із залученням присяжних. Відповідно до ч. 4 ст. 293 ЦПК України до таких належать справи, що стосуються: обмеження цивільної дієздатності фізичної особи; визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи; визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою; усиновлення; надання особи психіатричної допомоги в

примусовому порядку; примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу [1]. Такі справи суди розглядають за участю одного судді та двох присяжних.

Загалом вважається, що участь присяжних під час розгляду справ окремого провадження зумовлена соціальною важливістю таких справ, однак, це доволі дискусійне питання. Деякі вчені, навпаки, вважають, що суд присяжних малопродуктивний, надзвичайно складний і громіздкий, вимагає великих фінансових витрат з державного бюджету [2].

Ми підтримуємо останню позицію, оскільки, по-перше, дана категорія справ – особистою, доволі інтимною та потребує найменшого відсотку розголошення конфіденційної інформації. Звичайно, присяжні відповідно до п. 5 ч. 7 ст. 56 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» зобов'язані не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом, у тому числі таємницю нарадчої кімнати і закритого судового засідання, однак, на нашу думку, краще не допускати до таємниці великої кількості осіб у даній делікатній категорії справ [3].

По-друге, існує можливість порушення строків розгляду справ, у яких зобов'язаний брати участь присяжний. Відтак, відповідно до ч. 1 ст. 361 ЦПК України заява про надання психіатричної допомоги у примусовому порядку розглядається судом у такі строки з дня її надходження до суду: про госпіталізацію особи до закладу з надання психіатричної допомоги – протягом 24 годин; про психіатричний огляд – протягом трьох днів; про надання амбулаторної психіатричної допомоги, її продовження та продовження госпіталізації – протягом десяти днів. У частині 1 статті 345 ЦПК України зазначено, що справи про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу або про продовження строку примусової госпіталізації суд розглядає не пізніше 24 годин після відкриття провадження у справі [1]. Натомість, звернувшись до положень статті 67 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», можемо побачити, що письмове запрошення для участі у здійсненні правосуддя суд надсилає присяжному не пізніше ніж за сім днів до початку судового засідання [3]. Відтак, існує ймовірність, що будуть порушені строки (24 год., 3 дні) розгляду даних категорій справ.

По-третє, функціонування суду присяжних є доволі затратним та економічно не вигідним, оскільки, окрім того, що присяжним виплачується винагорода, розрахована виходячи з посадового окладу судді місцевого суду з урахуванням фактично відпрацьованого часу, так й їм відшкодовуються витрати на проїзд і наймання житла, а також виплачуються добові [3].

Варто зазначити, що присяжні – це не юристи, вони не мають спеціальної освіти, навичок. Це звичайні люди та їм притаманні такі якості, як відчуття справедливості, співчуття, вони зазвичай керуються власними емоціями, а не критичним мисленням, однак, окрім позитивних емоцій вони можуть відчувати й необґрунтовані негативні, що будуть впливати на їх думку по справі. Відтак, Л. І. Мороз та С. І. Яковенко, у своїй роботі зазначили, що несприятливими якостями присяжних (за результатами проведення фокус-груп за участі слухачів магістратури в галузі права та психології) є некритичне сприйняття інформації, низький (у межах норми) рівень інтелекту, самовпевненість, прагнення до самоствердження, емоційна вразливість, конформізм, не надійність щодо виконання покладених обов'язків [4].

Ще одна проблема, пов'язана з функціонуванням суду присяжних, виникла у наші часи у зв'язку з всесвітньою пандемією, викликаною COVID-19. Оскільки у суді також варто дотримуватися правил соціального дистанціювання, а зали судових засідань зазвичай невеликі, місця не багато та законодавчо не регламентоване питання участі присяжних у режимі відеоконференції, тому постало питання розгляду справ, в яких участь присяжних є обов'язковою.

Отже, оскільки існує така кількість негативних наслідків, то доцільним буде виключення участі присяжних під час розгляду справ окремого провадження.

Список літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 21.04.2021).
2. Санаковска К. Р. Проведення у суді присяжних. *Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал*. 2018. № 5. URL: <https://naukaonline.com/ua/publications/yurisprudentsiya/2018/5/proizvodstvo-v-sudeprisyazhnyh/>. (дата звернення: 21.04.2021).
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 21.04.2021).
4. Мороз Л. І., Яковенко С. І. Інститут присяжних в Україні: «за» і «проти». *Причорноморські психологічні студії*. 2017. Вип. 2. С. 27-31.

Шарович Д.Я.,

студент міжнародно-правового факультету

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ПРОДОВОЛЬЧОЇ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ООН

Однією з важливих складових безпеки будь-якої держави є продовольча безпека. Вона може досягатися шляхом застосування власних ресурсів, тобто на національному рівні та шляхом міжнародного співробітництва, на світовому рівні.

Основою для такого співробітництва є міжнародні організації, діяльність яких спрямована на вирішення проблем продовольства та його виробництва, тобто сільського господарства.

До цих організацій можна віднести Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку або Всесвітню продовольчу програму, проте головною серед них є Продовольча та сільськогосподарська організація ООН, чия діяльність спрямована на координацію діяльності інших міжнародних економічних організацій, залучає їх до реалізації міжнародної стратегії і планів дій з проблеми забезпечення продовольчої безпеки в різних країнах світу

Питання діяльності Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН та її участь у забезпеченні світової продовольчої безпеки стало предметом дослідження таких науковців як О. Гойчук, В. Журавков, І. Антонова, Г. Прохорова, Ковальчук С., К. Беязшев, М. Копилов, Р. Азходжаєв, Е. Кузьменко, Л. Вайнгертнер.

З вищезазначеного виходить, що метою даної роботи є дослідження діяльності Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (далі ФАО), її досвіду та виявлення її здобутків.

Загалом, продовольство безпечною є достатня кількість та належний рівень якості продовольства для здорового харчування населення, а також самозабезпеченість продукцією та ресурсами, необхідними для її виробництва [1, с.100].

Що стосується ФАО, то її діяльність регулюється Статутом Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, що закріплює її статус, структуру та функції.

Так відповідно статті 1 даного Статуту, ФАО сприяє і, у разі необхідності, рекомендує здійснення національних та міжнародних дій щодо вдосконалення освіти та управління, що стосуються харчування, продовольства і сільського господарства, збереження природних ресурсів та застосування удосконалених методів сільськогосподарського виробництва, а також прийняття політики для надання адекватного сільськогосподарського кредиту, національного та міжнародного [2]. З положення даного міжнародного договору стає зрозуміло, що Продовольча та сільськогосподарська організація ООН координує дії інших суб'єктів забезпечення продовольчої безпеки.

Для більш ґрунтовного дослідження діяльності ФАО необхідно визначитися із формами її діяльності.

Як зазначає Цвайг Х.І., для розробки і реалізації даних стратегічних напрямків розвитку виробництва продовольства важливе значення мають організація і проведення міжнародних зібрань країн-членів з проблем, що входять до сфери діяльності ФАО [3, с.268]. Прикладом такої конференції є Всесвітній продовольчий саміт у Римі 1996 року. Зустрінувшись в даному форматі, 186 країн світу, за ініціативою ФАО, прийняли Декларацію із всесвітньої продовольчої безпеки, що передбачала план дій по скорочення кількості населення світу, що потерпає від нестачі продовольства та підвищенню рівня продовольчої безпеки.

Ще однією важливою формою роботи Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН є Конференція представників усіх країн-членів даної організації.

Як зазначає Ковальчук С., ФАО провела з 3 по 5 червня 2008 року в Римі Конференцію високого рівня з питань всесвітньої продовольчої безпеки, на якій обговорювалися наслідки різкого зростання цін на продовольство і питання, пов'язані зі зміною клімату і розвитком біоенергетики. Під час її проведення обговорювалися питання важливості розширення виробництва продовольства, особливо в мало розвинутих країнах і дефіцитом продовольства. Для цього пропонувалося стимулювати інвестиції в сільське господарство на міжнародному та національному рівнях [4, с.128]. Дійсно, функціонування економіки сучасної країни повинно відповідати вимогам сталого розвитку, тобто на меті виробництва

стоїть не тільки задоволення потреб населення, що існують в даний момент, а також враховувати інтереси майбутніх поколінь та їх потребу в безпечному для життя довкіллі.

Підсумовуючи вищезазначене, Продовольча та сільськогосподарська організація ООН є головною організацією в ієрархії міжнародних організацій, що здійснюють свою діяльність з метою розвитку виробництва продовольства та забезпечення продовольчої безпеки. Її діяльність спрямована на координацію зусиль та ресурсів щодо кредитування країн з низьким рівнем розвитку, пошуку його джерел та контроль за виконанням програм, що приймаються за її ініціативи.

Використані джерела

- 1) Алексеева Я., Наукові засади визначення продовольчої безпеки URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/edu_42/fail/13.pdf
- 2) Статут Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН від 31.12.2003 № 995_c17 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c17#Text (дата звернення 18.04.2021)
- 3) Цвайг Х.І., Роль продовольчої і сільськогосподарської організації об'єднаних націй (ФАО) у забезпеченні світової продовольчої безпеки URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvse/01_2010/chispb.pdf
- 4) Ковальчук С., Діяльність та успіхи ООН у боротьбі з проблемою голоду URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/805/760>